JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

Wizara ya Afya

Mpango wa Taifa wa kudhibiti Kifua kikuu na Ukoma (NTLP)

Mafunzo Kuhusu Huduma Za Kifua Kikuu na Ukoma kwa Watoa Huduma za Afya Ngazi ya Jamii

Kitabu cha Muwezeshaji

Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma,
Mji wa Serikali, Mtaa wa Afya
S.L.P 743, 40478 Dodoma,
Tanzania

Shukrani

Rasimu ya Muongozo wa Watoa Huduma za Afya Ngazi ya Jamii Katika Utoaji wa Huduma za Kifua Kikuu (TB) na Ukoma umefanyiwa mapitio na kutengeneza toleo hili la pili kwa ushirikiano wa wadau mbalimbali ikiwa ni pamoja na Asasi na mashirika yasiyo ya kiserikali.

Wizara ya Afya, inapenda kuwashukuru wale wote ambao kwa njia moja au nyingine wameshiriki kutengeneza toleo hili la pili la kitabu hiki.

Dkt. Liberate Mleo, Wizara ya Afya (NTLP)

Dkt. Deus Kamara, Wizara ya Afya (NTLP)

Dkt. John Msaki, Wizara ya Afya (NTLP)

Emmanuel Nkiligi, Wizara ya Afya (NTLP)

Pamela Kisoka, Ofisi ya Rais Tawala za Mikoa (TAMISEMI)

Dkt. Mageda Kihulya, Ofisi ya Rais Tawala za Mikoa (TAMISEMI)

Lilian Ishengoma, Amref Health Africa Tanzania

Jaka Mwambi, Family Welfare Foundation

Dkt. Rose Olotu, Amref Health Africa Tanzania

Rodrick Mugishagwe, (EANNASO/ TTCN)

Martin Kalowela, Mapambano ya Kifua Kikuu na UKIMWI Temeke B(MUKIKUTE)

Dr. Golden Masika, University of Dodoma

Dkt. Mandala Adam, Ofisi ya Katibu Tawala Mkoa wa Manyara

Dkt Mary Chiryankubi, Ofisi ya Mkurugenzi Halmashauri ya Manispaa ya Temeke

Dkt. Aden Mpangile, Ofisi ya Katibu Tawala Mkoa wa Pwani

Dkt Linda Mutasa, Hospitali ya Mnazi Mmoja

Yaliyomo

Dibaji....................Error! Bookmark not defined.

Shukrani....................i

Yaliyomo....................ii

UTANGULIZI KUHUSU MAFUNZO....................iv

I. Chimbuko na Malengo ya Mafunzo Haya....................iv

II. Mpangilio wa Mafunzo....................iv

III. Tathmini ya Mafunzo....................v

IV. Zana za Mafunzo....................v

Ratiba ya Mafunzo....................vi

SIKU YA KWANZA....................vi

SIKU YA PILI....................vii

SIKU YA TATU....................viii

Mada ya 1: Maelezo ya Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii.................... 1

Mada ya 2: Taarifa za Msingi Kuhusu Kifua Kikuu na Ukoma.................... 17

Mada ya 3: Ukusanyaji, Uandaaji na Uwasilishaji wa Sampuli za Makohozi. 47

Mada ya 4: Matibabu na Kinga ya Kifua Kikuu na Ukoma.................... 60

Mada ya 5: Mbinu za Utoaji wa Elimu ya Kifua Kikuu na Ukoma. 76

Mada ya 6: Huduma Shirikishi za Maambukizo Mseto ya Kifua Kikuu na Magonjwa Mengine.................... 90

Mada ya 7: Unyanyapaa, Jinsia na Haki za Binadamu Katika Afua za Udhibiti wa Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii. 103

Mada ya 8: Ufuatiliaji wa Huduma za TB na Ukoma Unaoongozwa na Jamii. 124

Mada ya 9: Ufuatiliaji na Tathmini ya Utekelezaji wa Shughuli za Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii. 137

KISA MKASA 9.1: Familia Yenye Wahisiwa wa TB.................... 153

KITENDEA KAZI No 9.1: Fomu ya watu waliofanyiwa unchunguzi wa awali wa TB na Ukoma (TB/LEP 12) 154

KITENDEA KAZI No 9.2: Fomu ya Rufaa (TB/LEP 15) 155

KITENDEA KAZI No 9.3: Rejesta ya Wanaoisiwa kuwa na TB/Ukoma (TB/LEP 13 A).................... 157

KITENDEA KAZI No 9.4: Rejesta ya Waliokatisha au Ambao Hawakuanza Matibabu ya TB/Ukoma (TB/LEP 13 B) 158

KITENDEA KAZI No 9.5: Dodoaso la uibuaji wa changamoto za jinsia na aki za binadamu zinazohusiana na huduma za TB na ukoma 159

KITENDEA KAZI No 9.6: Fomu ya Taarifa ya Mwezi ya Huduma za TB na Ukoma Zilizotolewa na CHW/Kikundi/Kituo/Wilaya (TB/LEP 14) 160

KITENDEA KAZI No 9.7: Kadi ya Matibabu ya TB (TB 1).................... 162

KITENDEA KAZI No 9.8: Kadi ya Utambulisho wa Mgonjwa wa TB (TB 2) 164

ZOEZI NO 9.1: Ujazaji Nyenzo za Kutolea Taarifa Ngazi ya Jamii 166

Mada ya 10: Mafunzo kwa Vitendo. 167
KITENDEA KAZI No 1O.1: Maelezo (Script) ya Waigizaji 174
Mada ya 11: Usafirishaji wa Sampuli za Makohozi. 176
KITENDEA KAZI No 11.1: Rejesta ya Ukusanyaji na Usafirisaji wa Sampuli za TB.... 191
KITENDEA KAZI No 11.2: LogBook ya Usafirishaji wa Sampuli 192
KITENDEA KAZI No 11.13: Rejesta ya Kituo cha Usimamizi wa Usafirisaji wa Sampuli za TB.... 194

UTANGULIZI KUHUSU MAFUNZO

I. Chimbuko na Malengo ya Mafunzo Haya

Mafunzo haya ya siku tatu yametengenezwa kwa ajili ya watoa huduma za kifua kikuu na ukoma ili kuwajengea uwezo na kuwawezesha kutoa huduma za kifua kikuu na ukoma katika jamii.

Baada ya mafunzo haya mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

1. Kueleza kuhusu muundo na mchakato wa huduma za TB na ukoma ngazi ya jamii
2. Kutoa taarifa za msingi kuhusu kifua kikuu na ukoma
3. Kuonyesha uwezo wa kukusanya, kuandaa na kuwasilisha sampuli za makohozi
4. Kueleza kuhusu matibabu na kinga dhidi ya kifua kikuu na ukoma
5. Kutoa elimu kwa jamii kuhusu kifua kikuu na ukoma
6. Kutoa huduma za kifua kikuu na huduma shirikishi za kifua kikuu gazi ya jamii kama uibuaji, rufaa kwa wahisiwa na ufuatiliaji wa matibabu kwa wagonjwa katika jamii.
7. Kuelimisha na kushirikisha jaamii katika kupambana na unyanyapaa, na ukiukwaji wa haki za binadamu na jinsia baina ya wagonjwa wa TB na ukoma.
8. Kueleza ufuatiliaji wa huduma za TB na ukoma unaoongozwa na jamii
9. Kufanya ufuatiliaji na tathmini ya huduma za kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii
10. Kueleza mchakato wa usafirisaji wa sampuli za makohozi kutoka katika vituo vya kukusanya kwenda vituo vya upimaji na urejeshaji wa majibu ya vipimo.

II. Mpangilio wa Mafunzo

Haya ni mafunzo ya siku tatu. Washiriki watajifunza mada tisa za mwanzo darasani kwa kutumia mbinu mbalimbali ikihusisha mijadala, kazi za vikundi na mazoezi mbalimbali kwa washiriki. Mada ya kumi (10) itakayowasilishwa siku ya mwisho (siku ya tatu) itajumuisha mafunzo kwa njia ya mazoezi ya vitendo ikijumuisha igizo dhima na mazoezi ya ujazaji wa nyezo za kutendea kazi. Washiriki wataelekezwa namna ya kushiriki katika igizo dhima litakalochukua taswira ya jamii halisi ili kufanya majaribio ya kukutana na wahisiwa/wagonjwa wa kifua kikuu na kuweza kuwapa huduma kama sehemu ya mazoezi ya mafunzo kwa vitendo.

Mada ya mwisho ya kumi na moja (11) ni maalum kwa ajili ya wasafirishaji wa sampuli. Mada hii inabeba taarifa za msingi za TB kwa ufupi, sampuli ya makohozi, njia salama ya upakiaji na usafirishaji wake na mwisho ni nyenzo za kutunza kumbukumbu za usafirishaji wa sampuli hizo. Wakati wa uwezeshaji wa mada hii kwa wasafirishaji wa sampuli, watoa huduma ngazi ya jamii pia watahudhuria ili kuwa na uelewa wa namna sampuli zinavyosafirishwa na namna majibu ya upimaji yanavyorejeshwa katika vituo vya ukusanyaji.

Mbinu mbalimballi zitatumika kufanikisha mafunzo haya. Lengo kuu ni kuwajengea uwezo washiriki kutoa huduma za kifua kikuu katika jamii. Pamoja na uwasilishaji utakaohusisha mijadala ya mmojammoja darasani, pia kutakuwa na kazi za vikundi, zitakazowapa washiriki fursa ya kujifunza kwa vitendo na hivyo kupata ujuzi na kujenga hisia ya uhalisia wa kazi watakayoifanya watakapokuwa kwenye jamii.

III. Tathmini ya Mafunzo

Kujifunza kwa washiriki kutatathiminiwa kwa njia ya jaribio la kabla ya mafunzo na jaribio la baada ya mafunzo. Washiriki watajaza dodoso hili mwanzo wa mafunzo na baada ya mafunzo. Jaribio hili litatoa taarifa ya ufahamu na uwezo walionao washiriki kuhusu TB na ukoma na utoaji huduma za TB na ukoma ngazi ya jamii kabla ya mafunzo na vivyo hivyo baada ya mafunzo hivyo kutoa fursa ya kutambua mafunzo yamewajengea uwezo washiriki kwa kiasi gani. Pia kutakuwa na tathmini ya kila siku. Kwa njia hii washiriki watakuwa na fursa ya kuandika sehemu ya mada ambayo iliwatatanisha au hawakuielewa. Kwa njia hii wawezeshaji watapata fursa ya kuwaelewesha washiriki kwa kina maeneo ambayo hayakueleweka. Tathmini ya mwisho itatoa picha ya mafunzo yote kwa ujumla.

IV. Zana za Mafunzo

Zana za mafunzo haya zitajumuisha Kiongozi cha muwezeshaji (kitabu hiki), slaidi za PowerPoint na kitabu cha mshiriki. Kiongozi hiki cha muwezeshaji kitakachoenda sambamba na slaidi za PowerPoint vitamsaidia muwezeshaji kuongoza mada na kazi za washiriki. Kitabu cha washiriki kitatumika kama rejea wakati muwezeshaji akiwezesha. Kila mshiriki atapaswa kuwa na kitabu chake ili kufuatisha vizuri mada na kuweza kukitumia kitabu chake kufanya mazoezi yatakayokuwa yakitolewa wakati wa mada.

Ratiba ya Mafunzo

SIKU YA KWANZA

Muda	Kipindi	Mhusika/Muwezeshaji
02:00 – 02:20	Usajili wa Washiriki	Secretariati
02:20 – 02:30	Ukaribisho	Mratibu wa Mafunzo
02:30 – 03:00	**Mada ya 0**: Utambulisho, Matarajio, Malengo ya Warsha na Taratibu zingine	Mratibu wa Mafunzo
03:00 – 03:20	**Jaribio la Awali la Ufahamu**	Wawezeshaji
03:20 – 04:35	**Mada ya 1**: Maelezo ya huduma za kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii	Muwezeshaji
04:35 -05:00	**MAPUMZIKO/CHAI/ PICHA**	**WOTE**
05:00 – 07:25	**Mada ya 2**: Taarifa za msingi kuhusu kifua kikuu na ukoma	Muwezeshaji
07:25 – 08:00	**Mada ya 3:** Ukusanyaji, uandaaji na uwasilishaji wa sampuli za makohozi	Muwezeshaji
08:00 – 08:40	**CHAKULA CHA MCHANA**	**WOTE**
08.40 – 09.15	**Mada ya 3:** Ukusanyaji, uandaaji na uwasilishaji wa sampuli za makohozi (Inaendelea…)	Muwezeshaji
09.15 – 10:45	**Mada ya 4**: Matibabu na kinga ya kifua kikuu na ukoma	Muwezeshaji
10.45 – 11.00	Maswali na Majibu	Wote
11:00 – 11:10	Tathmini ya siku	Washiriki
11:10 – 11:30	**CHAI**	**WOTE**
11:30 - 12:00	Tathmini ya Wawezeshaji	Wawezeshaji

SIKU YA PILI

Muda	Kipindi	Mhusika/Muwezeshaji
02:00 – 02:30	Rejea ya Siku ya Kwanza	Wahusika
02:30 – 02:45	Tathmini (Maswali ya mada za siku ya kwanza)	Wawezeshaji
02:45 – 04:30	**Mada ya 5**: Mbinu za utoaji wa elimu ya kifua kikuu na ukoma	Muwezeshaji
04:30 – 05:00	**MAPUMZIKO/CHAI**	**WOTE**
05:00 – 06:10	**Mada ya 6**: Huduma shirikishi za maambukizi mseto ya kifua kikuu na magonjwa mengine	Muwezeshaji
06:10 – 07:40	**Mada ya 7**: Unyanyapaa, jinsia na haki za binadamu katika afua za udhibiti wa kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii	Muwezeshaji
07:40 – 08:30	**CHAKULA CHA MCHANA**	**WOTE**
08:30 – 09:40	**Mada ya 8**: Ufuatiliaji wa huduma za TB na ukoma unaoongozwa na jamii	Muwezeshaji
09:40 – 10:00	Maswali na Majibu	Wote
10:00 – 10:15	Tathmini ya siku	Washiriki
10:15 – 10:30	**CHAI**	WOTE
10:30 - 11:00	Tathmini ya Wawezeshaji	Wawezeshaji

SIKU YA TATU

Muda	Kipindi	Mhusika/Muwezeshaji
02:00 – 02:30	Rejea ya Siku ya Pili	Wahusika
02:30 – 02:45	Tathmini (Maswali ya mada za siku ya pili)	Wawezeshaji
02:45 – 04:30	**Mada ya 9**: Ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa shughuli za TB na ukoma ngazi ya jamii	Muwezeshaji
04:30 -05:00	**MAPUMZIKO/CHAI**	**WOTE**
05:00 – 05:35	**Mada ya 9**: Ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa shughuli za TB na ukoma ngazi ya jamii (Inaendelea…)	Muwezeshaji
05:35 – 07:30	**Mada ya 10**: Mafunzo kwa Vitendo	Muwezeshaji
07:30 – 08:20	**CHAKULA CHA MCHANA**	**WOTE**
08:20– 08:55	**Mada ya 10**: Mafunzo kwa Vitendo (Inaendelea...)	Muwezeshaji
08:55 – 09:25	Uwasilishaji wa taarifa ya mafunzo na majadiliano	Washiriki
09:25 – 10:40	Mada ya 11: Usafirisaji wa sampuli za makohozi (***Maalum kwa Wasafirisaji wa sampuli***)	Muwezeshaji
10:40 – 11:10	Jaribio la Baada ya Mafunzo	Washiriki
11:10 – 11:25	Tathmini ya Mwisho	Washiriki
11:25 – 11:45	Kufunga Mafunzo Rasmi	
11:45 – 11:55	**CHAI**	WOTE

Mada ya 1: Maelezo ya Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii.

Muda: saa 1 Dakika 15

Malengo ya Mada:

Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

1. Kueleza maana ya huduma za kifua Kikuu na ukoma ngazi ya jamii
2. Kueleza hali halisi ya Kifua Kikuu na ukoma nchini na katika maeneo yetu
3. Kueleza shughuli za kifua kikuu na ukoma zinazofanyika ngazi ya jamii
4. Kufafanua maana ya mtoa huduma ya kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii
5. Kuainisha makundi ya watu wanaoweza kuwa watoa huduma ya kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii
6. Kutaja watu na mifumo mbalimbali inayowezesha mtoa huduma ya kifua kikuu na ukoma kutekeleza majukumu yake
7. Kutambua wadau mbalimbali na wajibu wao katika utekelezaji wa huduma za kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii

Mutasari wa Mada

Hatua	Muda	Mbinu	Yaliyomo
1	Dakika 02	Uwasilishaji	Malengo mahususi ya mada
2	Dakika 05	Bungua Bongo + Uwasilisaji	Maana ya huduma za kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii
3	Dakika 15	Uwasilishaji,	Hali halisi ya TB na ukoma nchini na mchango wa CHW katika kuwaibua wagonjwa
4	Dakika 15	Uwasilishaji	Shughuli muhimu za TB na ukoma zinazofanyika ngazi ya jamii
5	Dakika 05	Uwasilishaji	Mhudumu wa afya ngazi ya jamii
6	Dakika 30	Kazi za vikundi + Uwasilisaji	Vikundi, Wadau na Mifumo inayomwezesha CHW kutekeleza kazi zake kwa ufanisi
7	Dakika 03	Maswali na Majibu	Tathmini ya Uelewa

HATUA YA KWANZA: Malengo ya Mada (Dakika 2)

Slide 1	**MAFUNZO KUHUSU HUDUMA ZA KIFUA KIKUU NA UKOMA KWA WATOA HUDUMA ZA AFYA NGAZI YA JAMII** **MADA YA 1: Maelezo ya Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii**	
Slide 2	**Malengo ya Mada** **Baada ya mada hii mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:** ☞ Kueleza maana ya huduma za kifua Kikuu na ukoma ngazi ya jamii ☞ Kueleza hali halisi ya Kifua Kikuu na ukoma nchini na katika maeneo yetu ☞ Kueleza shughuli za kifua kikuu na ukoma zinazofanyika ngazi ya jamii ☞ Kufafanua maana ya mtoa huduma ya kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii ☞ Kuainisa makundi ya watu wanaoweza kuwa watoa huduma ya kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii ☞ Kutaja watu na mifumo mbalimbali inayowezesha mtoa huduma ya kifua kikuu na ukoma kutekeleza majukumu yake ☞ Kutambua wadau mbalimbali na wajibu wao katika utekelezaji wa huduma za kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii Slide 2	**WASILISHA** malengo au **MUOMBE** mshiriki mmoja asome malengo ya mada

HATUA YA PILI: Maana ya huduma za kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii (Dakika 5)

Slide 3

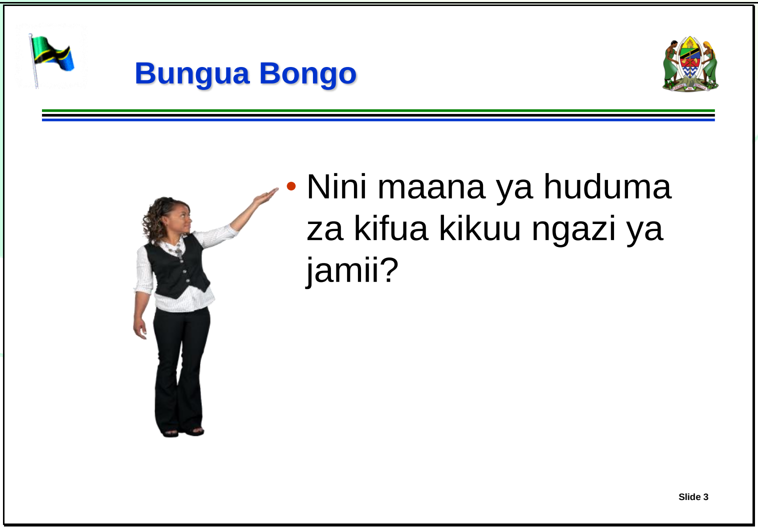

Bungua Bongo (Dakika 5)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo Nini maana ya huduma za kifua kikuu ngazi ya jamii?

RUHUSU washiriki wachache wajibu
ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita au ubao
SAHIHISHA majibu yao na
UHITIMISHE kwa kuelezea slaidi inayofuata

Maana ya huduma za kifua kikuu ngazi ya jamii.

____

____

____

Slide 4

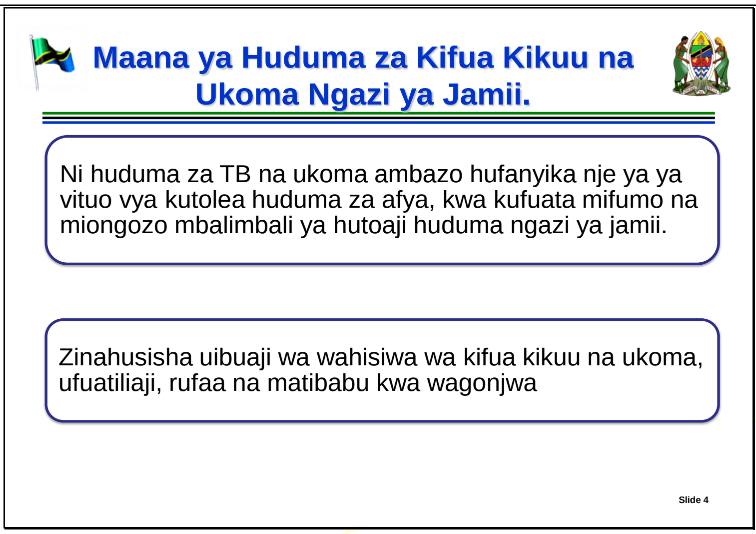

HATUA YA TATU: Hali halisi ya TB na ukoma nchini na mchango wa CHW katika kuwaibua wagonjwa (Dakika 15)

Slide 5

Hali Halisi ya Kifua Kikuu na Ukoma Nchini Tanzania. (1)

- Tanzania ni miongoni mwa nchi 30 duniani zenye wagonjwa wengi wa TB
- Mwaka **2020** inakadiriwa kuwa watu **137,000** waliugua TB, hii ni sawa na uwepo wa wagonjwa **237 wa TB kwa kila watu 100,000**
  - Mikoa yote Bara na Visiwani bado inagundua wagonjwa wengi wa TB
- Kwa upande wa Ukoma, Tanzania pia ni miongoni mwa nchi 23 duniani zenye wagonjwa wengi wa ukoma na ambazo zipo katika hatari ya kuongezeka tatizo la Ukoma
- Mwaka **2020** wagonjwa wapya **1,257 waligunduliwa kuugua na Ukoma**, hii ni sawa na uwepo wa wagonjwa **3 wa Ukoma kwa kila watu 100,000**

Slide 5

Slide 6

Hali Halisi ya Kifua Kikuu na Ukoma Nchini Tanzania... (2)

  - Mikoa ya Dar es Salaam, Lindi, Morogoro, Rukwa, Mtwara, Tanga, Geita Pwani, Kigoma, Ruvuma, Tabora, Shinyanga na Mara inaongoza kwa kuwa na wagonjwa wengi zaidi wa Ukoma
- Takwimu hizo za TB na Ukoma zinaonyesha ya kuwa viwango vya ukubwa wa magonjwa haya ni vikubwa na bado vipo juu
- Hivyo ni jukumu la watoa huduma za afya ngazi ya jamii na wadau wengine kuendelea kuwatafuta na kuwaweka kwenye matibabu ili kupunguza maambukizi ya TB na ukoma katika jamii zetu na kutokomeza magonjwa haya nchini

Slide 6

Slide 7

Hali Halisi ya TB na Ukoma Nchini Tanzania … (3)

Katika hali hiyo:-

Tunahitaji mbinu na mikakati mipya kuukata minyororo ya maambukizo na kuzuia maambukizi mapya ya TB na Ukoma

Slide 7

Slide 8	**Mchango wa Huduma Ngazi ya Jamii Katika Kuwaibua Wagonjwa wa Kifua Kikuu na Ukoma (1)** • Shughuli za uibuaji wa wagonjwa ngazi ya jamii husimamiwa na kuendeshwa na wanajamii wenyewe, vikundi vya hiari na mashirika yasiyo ya kiserikali • Huduma za kifua kikuu na Ukoma ngazi ya jamii zilianza kutolewa mnamo mwaka 2003 ili kuongeza nguvu katika huduma mbalimbali zilizokuwa zinatolewa kipindi hicho • Toka kuanzishwa kwake zimesaidia ongezeko la watu waliogundulika na kifua kikuu toka 10% (2016) mpaka 26% (2019) Slide 8	
Slide 9	**Mchango wa Huduma Ngazi ya Jamii Katika Kuwaibua Wagonjwa wa Kifua Kikuu na Ukoma (2)** • Asilimia 82% ya wagonjwa wa kifua kikuu wanapata huduma za umezaji dawa majumbani (Home-Based DOT) na wamekuwa na matokea mazuri ya matibabu kwa kiwango cha asilimia 91% cha uponaji. • Wagonjwa wote wa Ukoma humeza dawa zao majumbani na viwango vya uponaji vimebaki juu hadi zaidi ya 95% Slide 9	

HATUA YA NNE: Shughuli muhimu za TB na ukoma zinazofanyika ngazi ya jamii (Dakika 15)

Slide 10	**Shughuli Muhimu za Kifua Kikuu na Ukoma Zinazofanyika Ngazi Ya Jamii (1)** 1. Kuelimisha jamii na kufanya uchunguzi wa Kifua kikuu na Ukoma katika • Kaya mbali mbali • Matamasha na Mikutano ya hadhara ya vijiji/mitaa na magulio • Maeneo maalumu (shule, misikitini, makanisani, machimbo ya madini, stendi). • Huduma za tembeze za mkoba (Huduma za mama na mtoto, huduma za VVU, huduma za TB na huduma za uzazi wa mpango) Slide 10	**TAJA** hatua moja moja

Slide 11	**Shughuli Muhimu za Kifua Kikuu na Ukoma Zinazofanyika Ngazi Ya Jamii (2)** 1. Kushirikiana na watoa huduma katika vituo vya huduma kuwaelimisha wagonjwa juu ya huduma za afya na jinsi ya kujikinga TB na Ukoma 2. Kufuatilia wahisiwa wa kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii 3. Kukusanya na kusafirisha sampuli za makohozi kutoka kwa wahisiwa kwenda maabara 4. Kufuatilia wagonjwa wa kifua kikuu na ukoma waliokatisha matibabu 5. Kuwapatia dawa kinga ya ukoma ya 'Rifampicin' wale wanaostahili kama ilivyoelekezwa Slide 11	**TAJA** hatua moja moja

HATUA YA TANO: Mhudumu wa afya ngazi ya jamii (Dakika 5)

Slide 12	**Mhudumu wa Afya Ngazi ya Jamii (1)** • Mhudumu wa Afya ngazi ya Jamii ni mwanajamii aliyetayari kujitolea na kupatiwa mafunzo ili aweze kutoa huduma za msingi za afya katika jamii husika • Aina mbili za wahudumu wa afya ngazi ya jamii (CHWs) ni wale: 1. Walioajiriwa 2. Wakujitolea **Kumbuka:** Aina hizi mbili hutofautiana kulingana na namna wahudumu wanavyolipwa ujira wao Slide 12	**ZINGATIA** kutoa nafasi kwa washiriki kuelezea shughuli hizi za kijamii
Slide 13	**Mhudumu wa Afya Ngazi ya Jamii (2)** • Wale wasioajiriwa hulipwa kupitia motisha mbali mbali kupitia jamii yenyewe au Asasi mshirika • Nani anaweza kuwa mhudumu wa afya ngazi ya Jamii? • Mtu yeyote ambaye ana ajira rasimi inayomwezesha kuishi • Mtu yeyote ambaye hana ajira rasimi Slide 13	**ZINGATIA** kutoa nafasi kwa washiriki kuelezea shughuli hizi za kijamii

Slide 14	**Makundi ya Watu Wanaoweza Kuwa Wahudumu wa TB na Ukoma Ngazi ya Jamii** • Waliowahi kuugua TB na kupona (ex-TB patients) • Waioathirika na kupona ukoma (PALs) • Watoa huduma za WAVIU majumbani • Makundi ya walioathirika na VVU • Vikundi vya kujitolea katika jamii • Mwanajamii yeyote Slide 14	

HATUA YA SITA: Vikundi, Wadau na Mifumo inayomwezesha CHW kutekeleza kazi zake kwa ufanisi (Dakika 30)

Slide 15	**Kazi za Vikundi** • Je, ni makundi, wadau na mifumo gani inayomwezesha CHW kutimiza wajibu wake kwa ufanisi? Slide 15	***Kazi za Vikundi: (Dakika 15)*** **WAGAWE** washiriki katika makundi **WAELEKEZE** washiriki kujadili swali lifuatalo • Je, ni makundi, wadau na mifumo gani inayomwezesha CHW kutimiza wajibu wake kwa ufanisi? **RUHUSU** washiriki kujadili kwa dakika 10 **RUHUSU** vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia **SAHIHISHA** na **HITIMISHA** kwa kuelezea slide inayofuata

Makundi, wadau na mifumo inayomwezesha CHW kutimiza wajibu wake kwa ufanisi

Slide 16

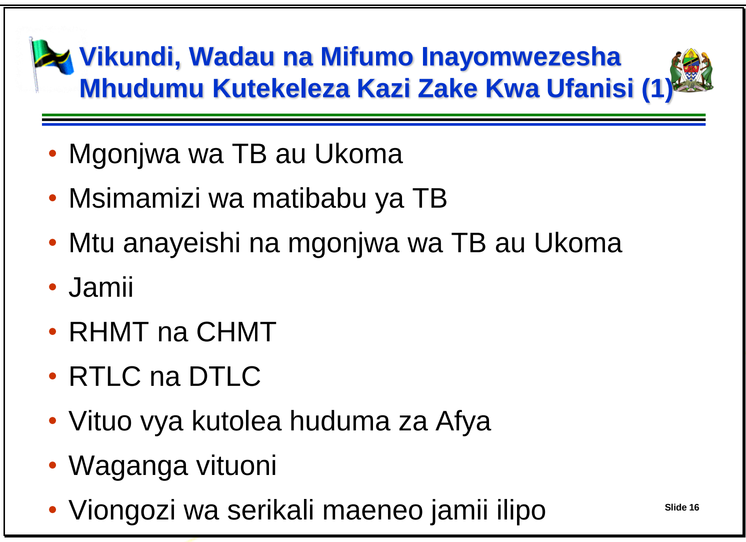

Slide 17	**Vikundi, Wadau na Mifumo Inayomwezesha Mhudumu Kutekeleza Kazi Zake Kwa Ufanisi (2)** • Watu maarufu, mf: TBA, TH, viongozi wa dini, wazee/viongozi wa mila, watu maarufu • Wadau wa maendeleo na Asasi za kijamii • Vikundi vya TB survivors na kamati POD Slide 17	
Slide 18	**Wajibu wa Mgonjwa wa TB na Ukoma** • Kutoa ushirikiano wa kushiriki shughuli za kutokomeza TB na Ukoma katika jamii • Kukubali taarifa zake za ugonjwa kutumika ili kutokomeza TB na Ukoma katika jamii • Kuwa tayari kumsaidia mhudumu kufika nyumbani kwake na kuifanyia uchunguzi familia yake Slide 18	
Slide 19	**Wajibu wa Msimamizi wa Matibabu ya TB au Ukoma** • Kuwa tayari kutoa ushirikiano wa kutosha na kukubali kufanya mawasiliano kila atakapotakiwa • Kutoa taarifa za uzingatiaji umezaji dawa wa mgonjwa wa TB kwa mhudumu • Kusaidia kutoa taarifa za ndugu wanaoishi na mgonjwa kwa mhudumu (CHW) na kituo cha huduma Slide 19	

Slide 20	**Wajibu wa Mtu Anayeishi na Mgonjwa** • Kuwa tayari kutoa ushirikiano wa kutosha na kukubali kufanya mawasiliano kila atakapotakiwa • Kutoa taarifa za uzingatiaji umezaji dawa wa mgonjwa wa TB kwa mhudumu • Kumtia moyo mgonjwa wa TB au Ukoma kukamilisha matibabu yake kama ilivyoelekezwa na mganga • Kusaidia kutoa taarifa za ndugu wengine wanaoishi na mgonjwa kwa mhudumu (CHW) na kituo cha huduma • Kupokea elimu ya afya na hususani kujikinga na TB na Ukoma • Kushiriki uchunguzi wa awali wa TB au Ukoma • Kupokea tiba kinga ya TB au Ukoma kama anakidhi vigezo Slide 20	
Slide 21	**Wajibu wa Jamii** • Kushiriki kuwapata wahudumu wenye moyo wa kujitolea na wenye tabia njema • Kuhakikisha upatikanaji wa rasilimali za kuwezesha wahudumu kutekeleza majukumu yao ya udhibiti wa TB na Ukoma katika jamii • Kuibua njia zilizoendelevu za kutoa motisha kwa wahudumu ngazi ya jamii • Kuwatia moyo wahudumu ili watekeleze vyema majukumu yao Slide 21	
Slide 22	**Wajibu wa R/CHMT** • Kutafsiri na kusimamia miongozo ya usimamizi wa huduma za TB na Ukoma ngazi ya jamii • Kusimamia haki na wajibu wa wadau wote wa huduma za afya ngazi ya jamii Slide 22	

Slide 23

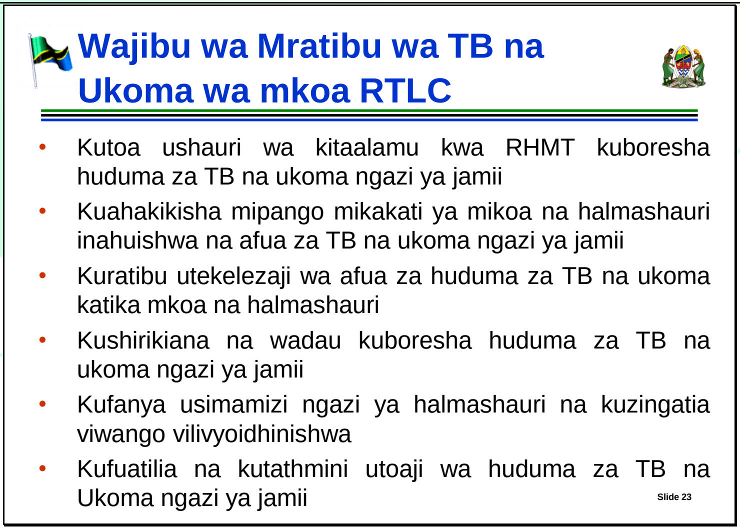

Slide 24

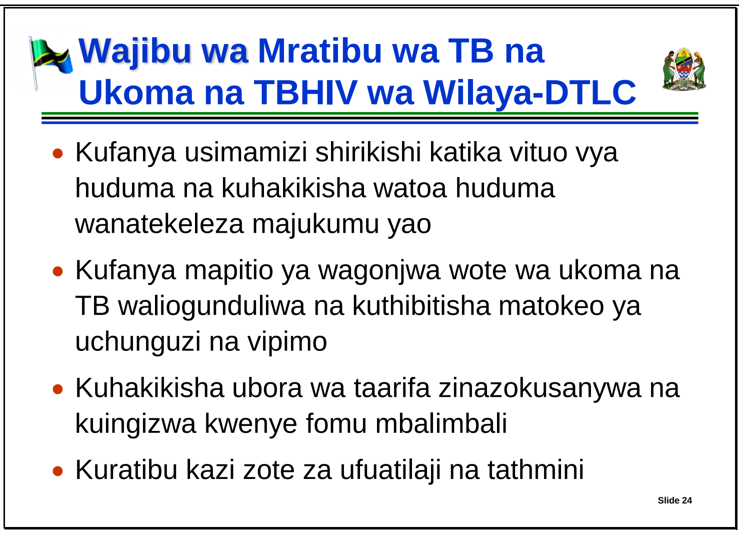

Slide 25

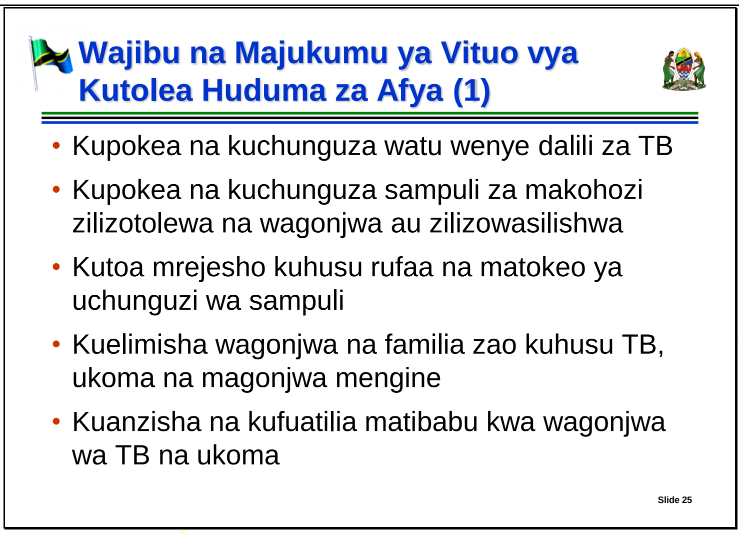

Slide 26

Wajibu na Majukumu ya Vituo vya Kutolea Huduma za Afya (2)

- Kuratibu uendeshaji wa huduma za TB na Ukoma ngazi ya jamii
- Kumsimamia na kuwapa mafunzo kazini wahudumu wa afya ngazi ya jamii (CHW)
- Kushirikiana na asasi za kijamii na wadau wa huduma za TB na Ukoma
- Kuchanganua takwimu, kutunza kumbukumbu na kutoa taarifa katika ngazi husika

Slide 26

Slide 27

Wajibu wa Mganga Kituo cha Kutolea Huduma za Afya

- Kupitia na kuandikisha wagonjwa wote wapya katika vituo vyao
- Kuwasimamia wafuatiliaji majumbani
- Kusimamia ubora wa kazi za wafuatiliaji majumbani
- Kufanya uchunguzi na kuthibitisha ugunduzi wa washukiwa wa TB na Ukoma
- Utoaji dawa kinga ya TB kwa Watoto na kinga ya Ukoma kwa wale wote wanaostahili

Slide 27

Slide 28

Wajibu wa Viongozi wa Serikali za Vijiji/Mitaa na Kijamii

- Kuunga mkono na kushiriki utekelezaji bora wa afua za huduma za TB na ukoma ngazi ya jamii katika vitongoji/vijiji/mitaa yao
- Kushirikiana na AZAKI, vikundi vya waliopona TB, kamati za POD na wahudumu wa afya ngazi ya jamii a ili kuhakikisha huduma bora za TB na ukoma zinatolewa
- Kutoa msaada wa hali na mali kwa AZAKI na wagonjwa wa TB na ukoma kwenye maeneo yao.

Slide 28

Slide 29

Wajibu na Majukumu ya Wadau wa Maendeleo na Asasi Za Kijamii (AZAKI)

- Kupanga na kutekeleza shughuli za udhibiti wa TB na ukoma katika jamii kwa kufuata miongozo ya kitaifa.
- Kutafuta rasilimali kwa ajili ya udhibiti wa TB na ukoma katika jamii
- Kutoa taarifa na takwimu kwa wadau ikiwa ni pamoja na kamati za uratibu wa AZAKI kupitia ngazi husika
- Kushirikiana na waratibu wa TB na ukoma katika ngazi husika za utekelezaji
- Kusimamia wahudumu wa afya ngazi ya jamii
- Kuimarisha mfumo thabiti wa rufaa kwa wahisiwa wa TB na ukoma
- Kuimarisha mfumo thabiti wa rufaa wa sampuli za TB na urejeshaji wa majibu ya vipimo

Slide 29

Slide 30

Wajibu wa Vikundi vya TB Survivors na Kamati POD Vijijini

- Kujiimarisha na kutengeneza wanachama hai katika mapambano ya kutokomeza TB na ukoma
- Kushiriki kutafuta rasilimali, kupanga na utekelezaji wa afua kwa ajili ya udhibiti wa TB na ukoma katika jamii
- Kushirikiana na vituo vya huduma za afya na wadau wengine katika utekelezaji wa afua za TB na ukoma ngazi ya jamii
- Kuratibu na kusimamia kazi za wahudumu ngazi ya jamii katika kutokomeza TB na ukoma
- Kutoa taarifa na takwimu sahihi kwa vituo vya huduma za afya na wadau wengine kupitia ngazi husika
- Kushiriki shughuli za ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa huduma za TB na ukoma ngazi ya jamii

Slide 30

Slide 31

Wajibu wa Mhudumu wa Afya Ngazi ya Jamii (1)

- Kuzingatia miongozo ya taifa ya utoaji wa huduma za TB na ukoma
- Kupata uwezo na uelewa sahihi ya mambo muhimu na ukweli kuhusu TB na ukoma
- Kutambua wenye dalili za TB, TB/VVU, DR-TB, TB/Kisukari au ukoma
- Kutoa elimu ya TB na ukoma
- Kushiriki katika hamasa ya jamii
- Kuibua wahisiwa wa TB na ukoma miongoni mwa kaya, familia na jamii hatarishi na kuwapa rufaa kwenda kwenye kituo cha huduma za afya.

Slide 31

Slide 32	**Wajibu wa Mhudumu wa Afya Ngazi ya Jamii (2)** • Kutoa mrejesho kituoni kuhusu wahisiwa wa TB na ukoma walioibuliwa • Kuhakikisha wagonjwa wote wa TB na ukoma walioibuliwa katika eneo lake wamewekwa katika matibabu • Kufuatilia mgonjwa na msimamizi wa matibabu ili kukamilisha matibabu • Kufuatilia ndugu na jamaa wanaoishi na wagonjwa waliogunduliwa • Kuwaandikisha na kuwachunguza ndugu na jamaa wanaoishi na wagonjwa Slide 32	
Slide 33	**Wajibu wa Mhudumu wa Afya Ngazi ya Jamii (3)** • Kuchukua sampuli iliyo bora kutoka kwa wahisiwa wa TB walioibuliwa • Kutoa rufaa ya wahisiwa wote wa TB au ukoma kwenda kituoni kwa uchunguzi zaidi na tiba • Kuwapatia dawa kinga ya Ukoma ya 'Rifampicin' wale wanaostahili kama ilivyoelekezwa na mwongozo • Kukusanya na kuwasilisha taarifa zote vituoni na katika Asasi husika kufuatana na miongozo Slide 33	
Slide 34	**Mtiririko wa Hutoaji Huduma Ngazi ya Jamii (1)** • Katika utoaji wa huduma za TB na ukoma ngazi ya jamii, mtoa huduma anatakiwa kuzingatia yafuatayo: • Kuandaa ratiba za huduma za uibuaji wahisiwa wa TB na ukoma kwa kushirikiana na kiongozi wa mtaa/kijiji/kata na kituo cha kutolea huduma za afya kilicho Karibu naye. Slide 34	

Slide 35	**Mtiririko wa Hutoaji Huduma Ngazi ya Jamii (2)** • Kutekeleza shughuli kulingana na mipango iliyowekwa kwa pamoja kwa kufuata miongozo mbalimbali ya utoaji huduma ngazi ya jamii. • Kutoa taarifa ya utekelezaji ya huduma za TB na ukoma ngazi ya jamii • Kufuatilia matokeo ya huduma zilizotelewa na kuhakikisha wale wote waliogundulika kuwa na TB na ukoma wanaanza matibabu Slide 35	

HATUA YA SABA: Tathmini ya Uelewa (Dakika 3)

Slide 36	**Tathmini** • Nini maana ya huduma za Kifua Kikuu na Ukoma ngazi ya jamii? • Unaweza kuelezeaje kuhusu hali halisi ya kifua kikuu na Ukoma nchini na katika maeneo yetu? • Ni shughuli aina gani za kifua kikuu na ukoma zinazofanyika ngazi ya jamii? • Watoa huduma ngazi ya jamii hutoa mchango gani katika kuwaibua wagonjwa wa kifua kikuu? • Ni wadau gani ushiriki katika utekelezaji wa huduma za kifua kikuu ngazi ya jamii? • Huduma ngazi ya jamii hufuata mtiririko gani? Slide 36	**ULIZA** maswali haya kwa washiriki ili kutathmini uelewa wa somo

Slide 37		

AHSANTENI
END TB TANZANIA
The Global Fund
To Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria
amref
health africa

Mada ya 2: Taarifa za Msingi Kuhusu Kifua Kikuu na Ukoma.

Muda: Saa 2 na dakika 25

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

1. Kufafanua maana ya kifua kikuu
2. Kueleza namna kifua kikuu kinavyoenea
3. Kubaini mambo yanayochangia kuenea kwa kifua kikuu
4. Kutambua aina za kifua kikuu na dalili zake
5. Kuelewa makundi yaliyo katika hatari zaidi ya kuugua TB
6. Kufafanua dhana ya kifua kwa watoto
7. Kufafanua dhana ya kifua kikuu sugu
8. Kueleza njia za uchunguzi na ugunduzi wa kifua kikuu na Ukoma
9. Kueleza namna Ukoma unavyoenea
10. Kutambua aina za Ukoma
11. Kubaini dalili za Ukoma
12. Kueleza namna ya kujikinga na TB na Ukoma

Mutasari wa Mada

Hatua	Muda	Mbinu	Yaliyomo
1	Dakika 02	Uwasilishaji	Malengo mahususi ya mada
2	Dakika 25	Uwasilishaji + Kazi za vikundi	Maana ya TB na jinsi inavyoenea
3	Dakika 08	Uwasilishaji Mjadala wa Jozi	Aina za TB na dalili zake
4	Dakika 07	Uwasilishaji Mjadala wa Jozi	Njia za ugunduzi wa TB
5	Dakika 15	Uwasilishaji	Dhana ya TB kwa watoto
6	Dakika 25	Bungua Bongo + Uwasilisaji	Matibabu na uzuiaji wa TB kwa watoto
7	Dakika 15	Mijadala katika jozi + Uwasilisaji	Dhana ya TB sugu
8	Dakika 10	Bungua bongo + Uwasilisaji	Ukoma

9	Dakika 10	Mijadala katika jozi + Uwasilisaji	Aina za ukoma na dalili zake
10	Dakika 15	Mijadala katika jozi + Uwasilisaji	Ugunduzi na matibabu ya ukoma
11	Dakika 05	Bungua bongo + Uwasilisaji	Ukoma kwa watoto
12	Dakika 05	Uwasilisaji	Tiba kinga ya ukoma
13	Dakika 03	Maswali na Majibu	Tathmini ya Uelewa

HATUA YA KWANZA: Malengo ya Mada (Dakika 2)

Slide 1

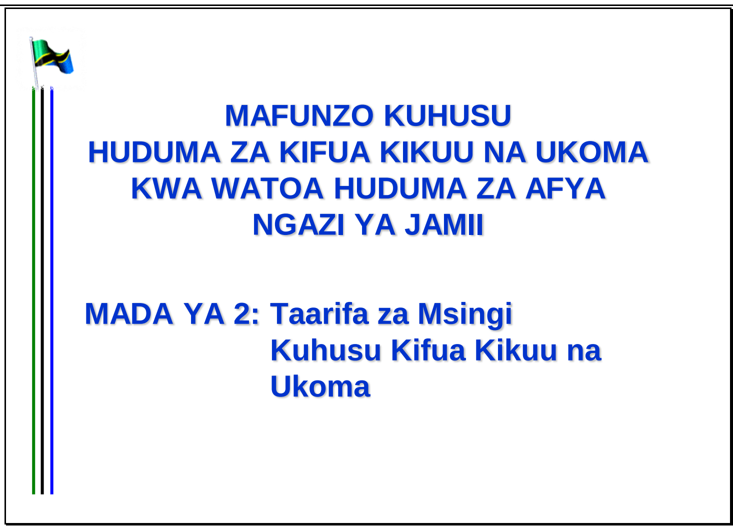

Slide 2

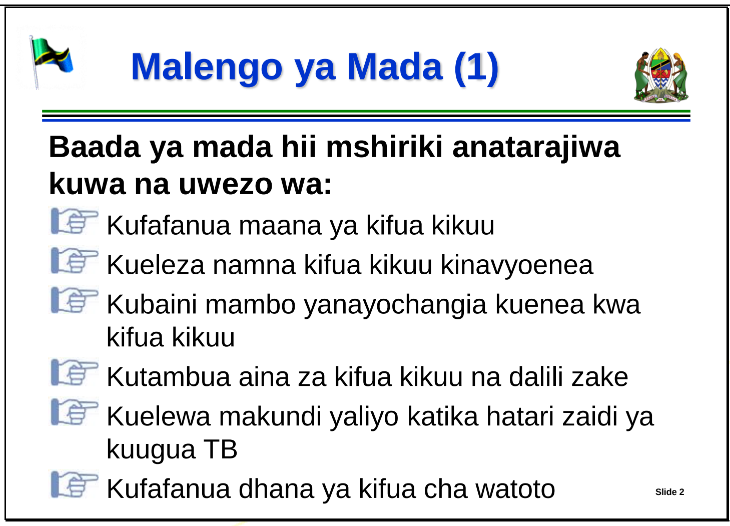

MUOMBE mshiriki mmoja asome malengo ya mada

Slide 3	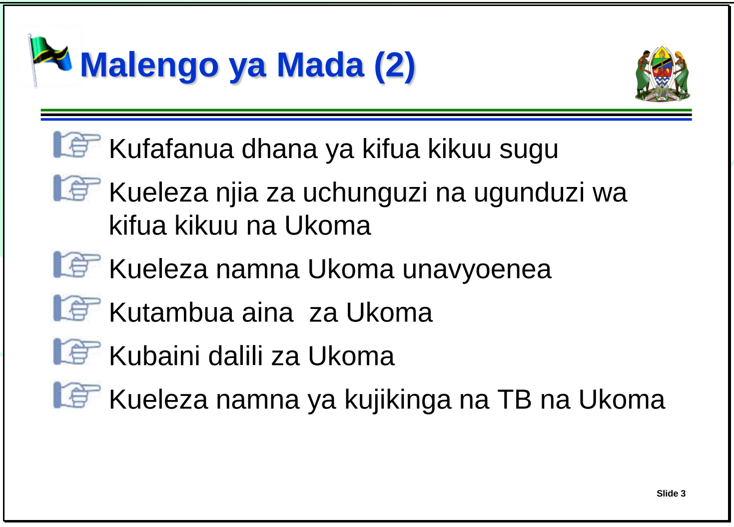	

HATUA YA PILI: Maana ya TB na jinsi inavyoenea (Dakika 25)

Slide 4	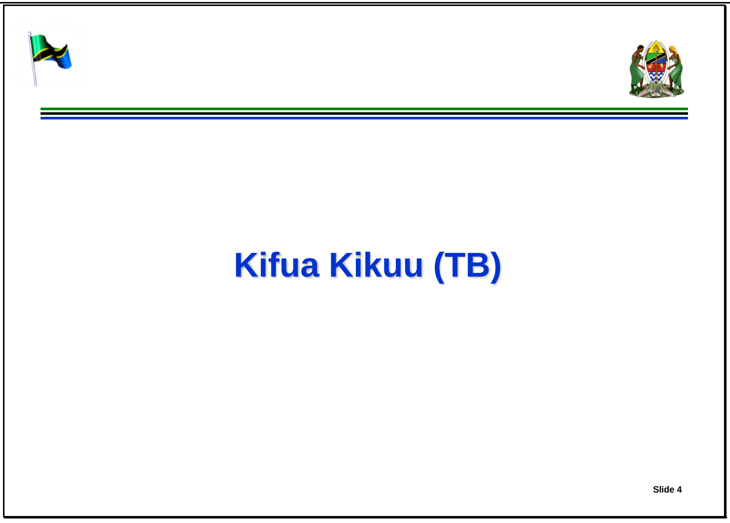	
Slide 5	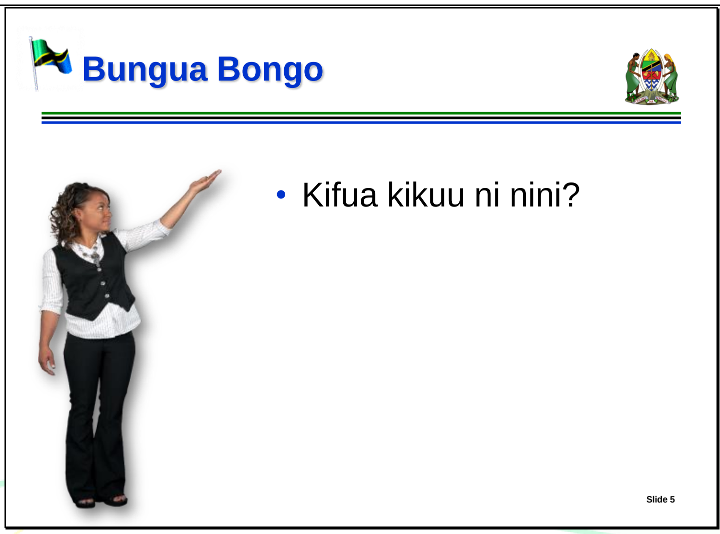	***Bungua Dongo (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo: • Kifua kikuu ni nini? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata

Maana ya kifua kikuu

____

____

____

____

Slide 6

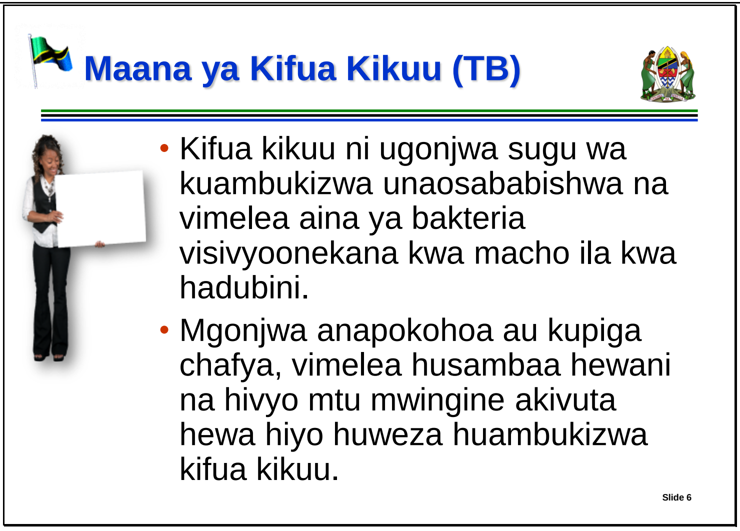

FAFANUA kuwa Kifua kikuu ni sawa na TB kwa lugha ya kitaalamu.

- Huu ni ugonjwa unaosababishwa na vimelea vinavyoitwa *Mycobacterium tuberculosis*
- Ugonjwa huu unaweza kushambulia sehemu yoyote ya mwili, lakini mara nyingi hushambulia mapafu.

Slide 7

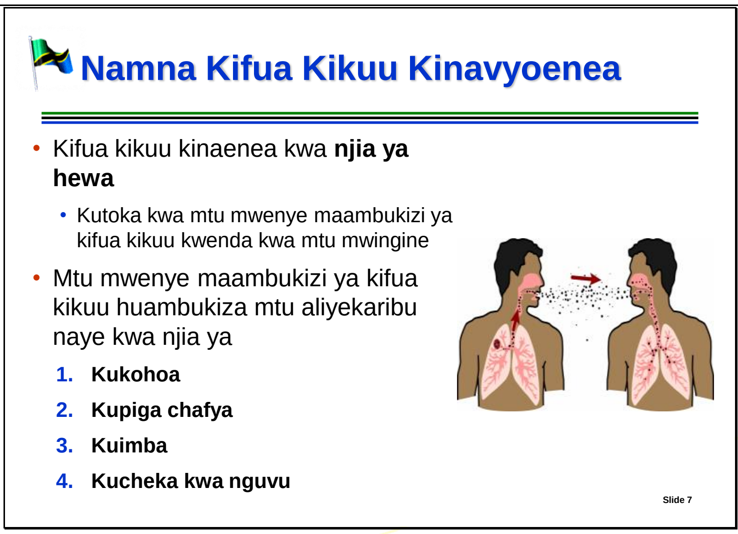

FAFANUA kuwa

- Mtu anaweza kuwa na ugonjwa kifua kikuu au maumbukizi ya kifua kikuu.
- Ugonjwa wa Kifua kikuu inamaanisha kuwa bakteria wanashambulia mwili na mfumo wa kinga unashindwa kuwazuia.
- Watu wenye ugonjwa wa kifua kikuu kwenye mapafu yao wanaweza kuambukiza bakteria mtu mwingine yeyote anayekuwa karibu yake.

	Ufafanuzi unaendelea … • Mtu mwenye kifua kikuu anapokohoa, kupiga chafya au kutema mate, mtu aliyekaribu anaweza kuvuta hewa yenye bakteria wa kifua kikuu na kuambukizwa. • Wengine huwa na Maambukizi ya kifua kikuu asiwe na ugonjwa, hii ina maana kuwa mwili wa mtu huyu umefanikiwa kupambana na bakteria wa kifua kikuu kwa ukamilifu na kuwazuia wasisababishe ugonjwa. Watu wenye maambukizi ya kifua kikuu hawajisikii wagonjwa, hawana dalili, na hawawezi kuwaambukiza kifua kikuu watu wengine. • Kwa baadhi ya watu, bakteria wa kifua kikuu wanakuwa nao maisha yote bila ya kuwa na ugonjwa. Lakini, kwa watu wengine wenye maambukizi ya kifua kikuu wanaweza kubadilika na kuwa ugonjwa iwapo mfumo wa kinga wa mtu utadhoofika- kwa mfano kwa watu wanaoishi na VVU., Kisukari na hata magonjwa mengine yanayodhoofisha kinga za mwili	
Slide 8	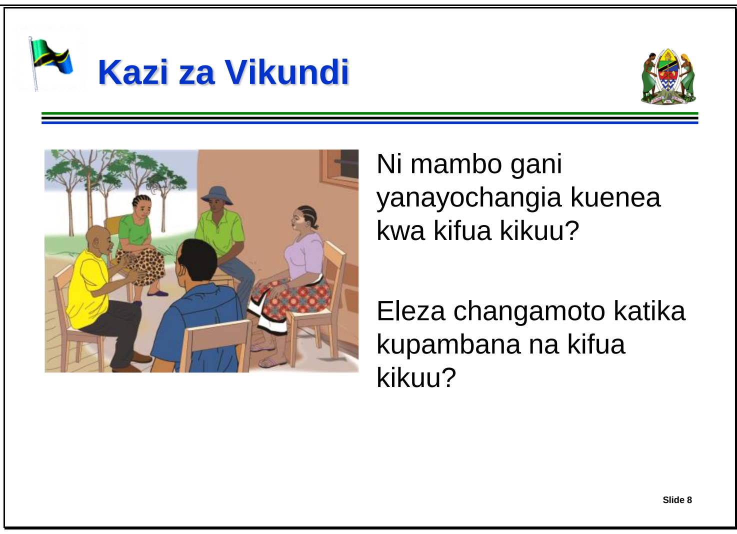	***Kazi za Vikundi: (Dakika 15)*** **WAGAWE** washiriki katika makundi **WAELEKEZE** washiriki wajadili maswali yafuatayo • Ni mambo gani yanayochangia kuenea kwa kifua kikuu? • Waeleze changamoto zilizopo katika kupambana na kifua kikuu zinazoongeza maambukizi katika jamii. **RUHUSU** washiriki kujadili kwa dakika 15 **RUHUSU** vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia **SAHIHISHA** na **HITIMISHA** kwa kuelezea slaidi inayofuat

Mambo yanayochangia kuenea kwa kifua kikuu

____

____

____

____

Changamoto zilizopo katika kupambana na kifua kikuu zinazoongeza maambukizi katika jamii

Slide 9

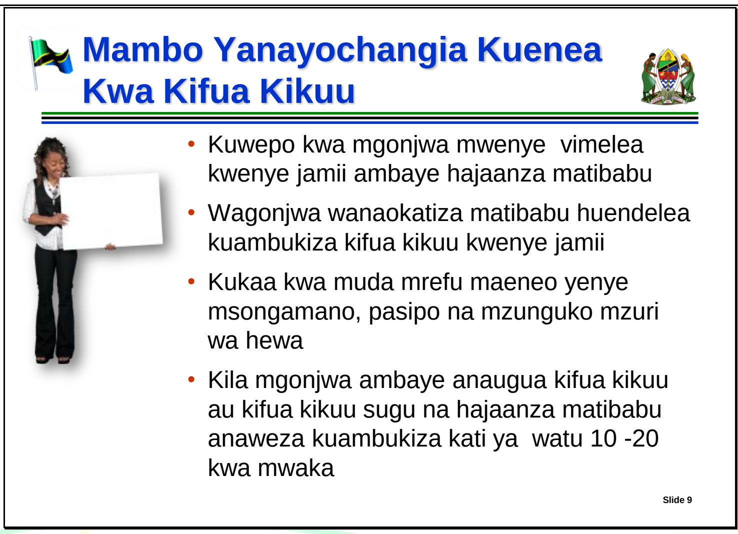

ELEZA kuwa, kutokanana idadi kubwa ya watu wanaougua TB kutogunduliwa na kuwekwa kwenye matibabu mapema, TB inazidi kuenea kila mahali.

<table>
<tr>
<td>Slide 10</td>
<td>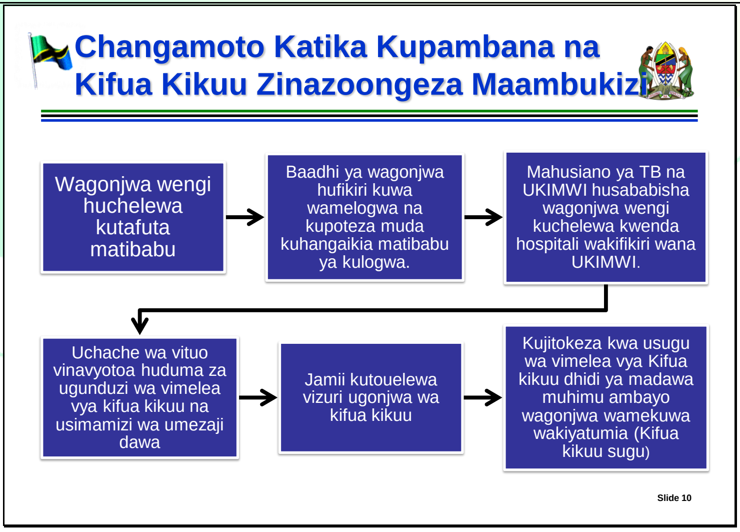
</td>
<td>FAFANUA changamoto moja baada ya nyingine</td>
</tr>
<tr>
<td>Slide 11</td>
<td>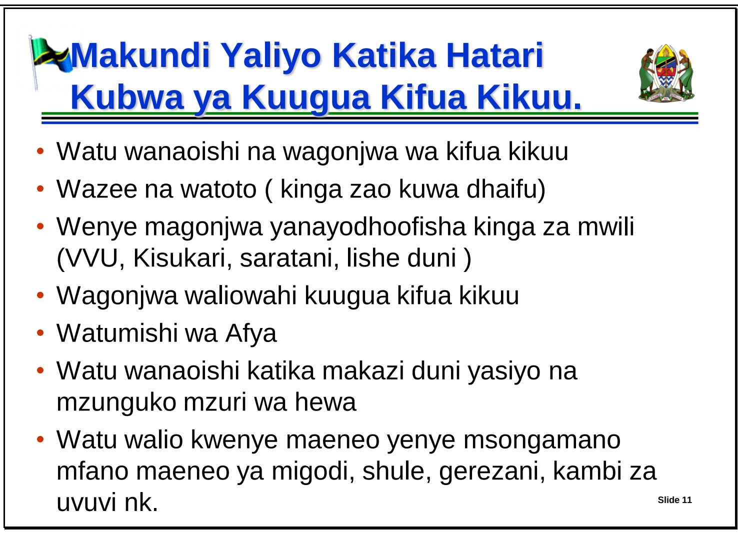
</td>
<td></td>
</tr>
</table>

HATUA YA TATU: Aina za TB na dalili zake (Dakika 8)

<table>
<tr>
<td>Slide 12</td>
<td>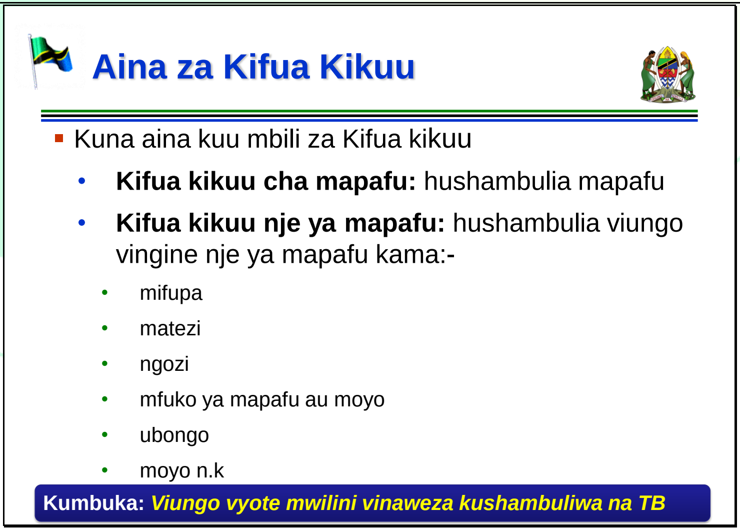
</td>
<td>ELEZA aina za kifua kikuu

SISITIZA Kuhusu Angalizo lifuatalo

Angalizo:
• Kifua kikuu cha mapafu ndicho kinacho ambukiza
• Kifua kikuu nje ya mapafu kinajitokeza zaidi kwa watu wanaoishi na VVU kutokana na kuporomoka kwa kinga.</td>
</tr>
<tr>
<td>Slide 13</td>
<td>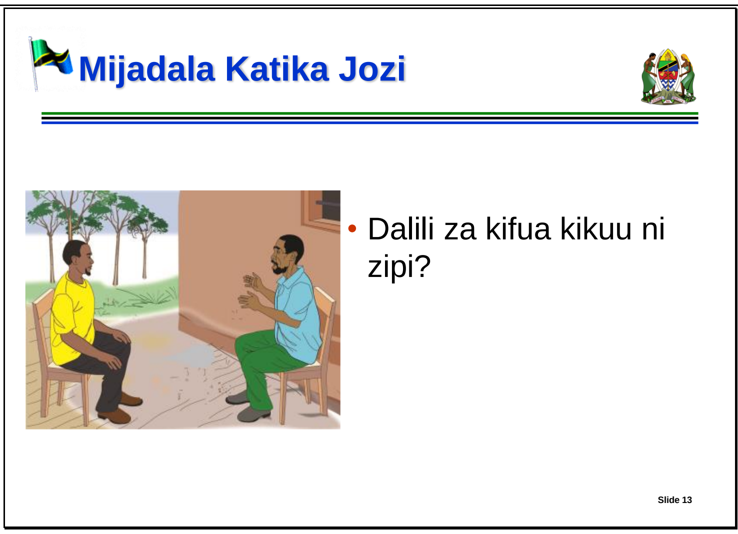
</td>
<td>Mjadala Katika Jozi (Dakika 10)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo:
• Dalili za kifua kikuu ni zipi?

WARUHUSU washiriki wajadiliane katika jozi
RUHUSU washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie
ANDIKA majibu kwenye bango kitita
SAHIHISHA na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata</td>
</tr>
</table>

Dalili za kifua kikuu

Slide 14	**Dalili za Kifua Kikuu (1)** • Kukohoa wiki mbili au zaidi na kikohozi cha muda wowote kwa WAVIU • Homa za mara kwa mara • Kutokwa na jasho jingi kuliko kawaida, hasa wakati wa usiku • Kupungua uzito bila sababu inayoelezeka • Kutoa makohozi yaliyochanganyika na damu • Udhaifu au uchovu Slide 14	**FAFANUA** kuwa • Dalili za TB hutegemea sana ni mahali gani bakteria wa kifua kikuu walipo. • Kwa kawaida bakteria wa TB wanakua kwenye mapafu na kusababisha kifua kikuu cha mapafu. • TB ya mapafu inaweza kusababisha kukohoa kwa wiki mbili au zaidi, maumivu ya kifuani, kukohoa damu, kutoka jasho hasa wakati wa usiku homa na kupungua uzito. • Dalili nyingine za TB ni pamoja na udhaifu au uchovu, kukosa hamu ya kula, baridi, kuvimba matezi na dalili nyingine kwatutegemeana na mahali ugonjwa ulipo. • Mtu mwenye maambukizi ya TB pekee hana dalili atakazo zionesha.

Slide 15	**Dalili za Kifua Kikuu.......(2)**
	• Mgonjwa mwenye kifua kikuu nje ya mapafu anaweza asiwe na dalili ya kukohoa.
	• Dalili za kifua kikuu nje ya mapafu hutegemea kiungo kilichoathirika, mfano:
	  • Kuvimba kwa tezi,
	  • Kuwa na nundu mgongoni,
	  • Maumivu ya mifupa au maungio
	  • Maji kujaa kwenye mapafu nk.
	
	Slide 15	

HATUA YA NNE: Njia za ugunduzi wa TB (Dakika 7)

Slide 16

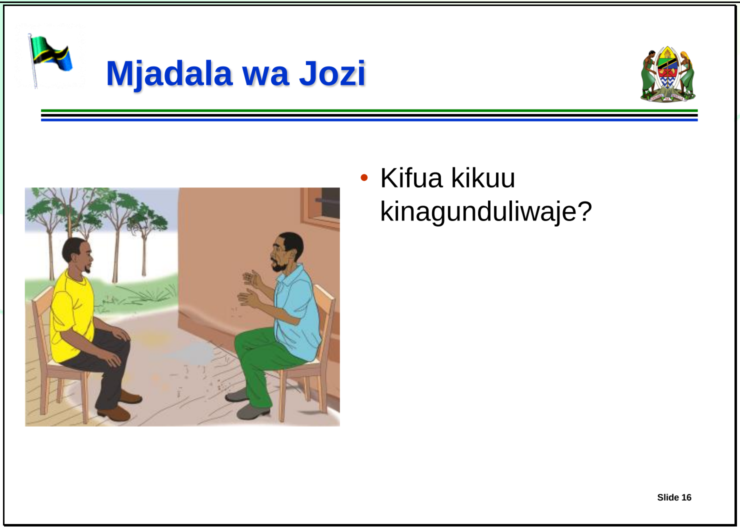

Mjaldala wa Jozi (Dakika 10)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo
- Kifua kikuu kinagunduliwaje?

RUHUSU washiriki kujadili katika jozi
RUHUSU jozi chachekuwasilisha na wengine kuchangia
ANDIKA majibu kwenye bango kitita

SAHIHISHA na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Namana kifua kikuu kinavyogunduliwa

____

____

____

____

____

Slide 17

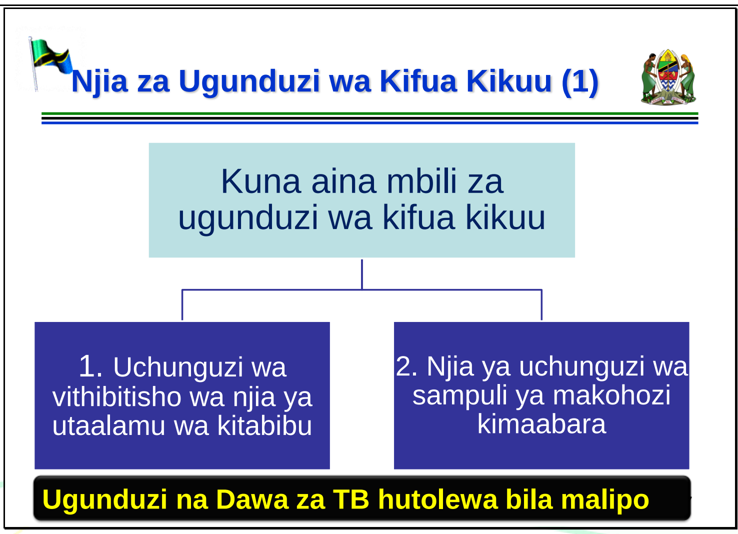

Slide 18	**Njia za Ugunduzi wa Kifua Kukuu (2)** 1. **Kuchukua vizuri historia ya mgonjwa** uhusisha ufahamu wa mambo yafuatayo: • Mhisiwa akiwa na dalili mojawapo ya TB • Kama mhisiwa amewahi kuishi na mtu mwenye kifua kikuu cha mapafu, • Kama ana magonjwa yanayosababisha kinga ya mwili kushuka kwa mfano; UKIMWI, kisukari, kansa au utapiamlo, • Kama amewahi kuugua kifua kikuu na hakumaliza matibabu vizuri, • Kama ni mmoja wa wanaojidunga madawa ya kulevya Slide 18	
Slide 19	**Njia za Ugunduzi wa Kifua Kukuu (3)** 2. Kufanya **uchunguzi wa kimaabara wa sampuli ya makohozi** ya mgonjwa. 1. Hadubini 2. GeneXpert /TruNat 3. **Vipimo vingine** vya kugundua kifua kikuu uhusisha: 1. Uoteshaji wa vimelea (Culture) 2. Vipimo vingine kama teknolojia ya panya maalum 3. Kupiga picha ya mionzi ya kifua (x-ray) Slide 19	**ELEZA** Kuwa • Upimaji wa makohozi kwa hadubini ni njia rahisi na haina gharama kubwa, • Njia hii huweza kufanyika hata katika vituo vidogo vya afya na majibu yanaweza kupatikana ndani ya masaa 24. • GenXpert na Trunat ni njia ambazo zinaweza kugundua vimelea vya kifua kikuu na usugu wa dawa na majibu yanapatikana ndani ya masaa 24.

HATUA YA TANO: Dhana ya TB kwa watoto (Dakika 15)

Slide 20	**Kifua Kikuu (TB) kwa Watoto**	

Slide 21	**Maana ya Kifua Kikuu kwa Watoto (2)** • Kama ilivyo kwa watu wazima, kifua kikuu kwa watoto pia ni ugonjwa sugu au kusendeka na wa kuambukiza. • Watoto ni wale wa kuanzia umri sifuri hadi miaka 14 • Watoto chini ya umri wa miaka 5 wako katika hatari kubwa zaidi ya kugua TB • TB nje ya mapafu huonekana kwa Watoto wengi ikilinganishwa na wenye kuugua ile ya mapafu • Kifua kikuu kwa watoto pia huathiri zaidi mapafu lakini kila kiungo mwilini kinaweza kushambuliwa na kuathiriwa. Slide 21	
Slide 22	**Maana ya Kifua Kikuu kwa Watoto (2)** • Kwa kiasi kubwa watoto huambukizwa TB na watu wazima. • Kwa kiwango kikubwa, watoto hawana uwezo wa kuambukiza TB watu wengine • ***Ukiona mtoto mdogo anaugua TB ujue kuna mtu mzima atakuwa amemuambukiza*** Slide 22	

Slide 23	**Mambo yanayochangia ukali wa ugonjwa wa TB kwa watoto**
	• Ukali wa ugonjwa wa kifua kikuu kwa watoto hutegemea:-
	  • Kiungo cha mwili kilichoathirika,
	  • Kiwango cha uchelewaji kugunduliwa na kuanza matibabu
	  • Kiwango cha ukubwa wa ugonjwa na
	  • Kama mtoto afya yake imedhoofishwa na hali nyingine au anaumwa na magonjwa mengine pia
	Kumbuka
	Mtu mzima au mtoto anaweza kuugua aina zote mbili za kifua kikuu kwa wakati mmoja
	Slide 23
		FAFANUA tofauti zilizopo kati TB ya mapafu na ile ya nje ya mapafu.
		• Ya kuwa ile ya mapafu ni mapafu yenyewe yameathirika na kipimo cha makohozi kinaweza au kutoweza kuonyesha uwepo wa vimelea.
		• Na ile nje ya mapafu ni pale viungo vingine zaidi ya pafu lenyewe vinapokuwa vimeathirika na TB

Slide 24

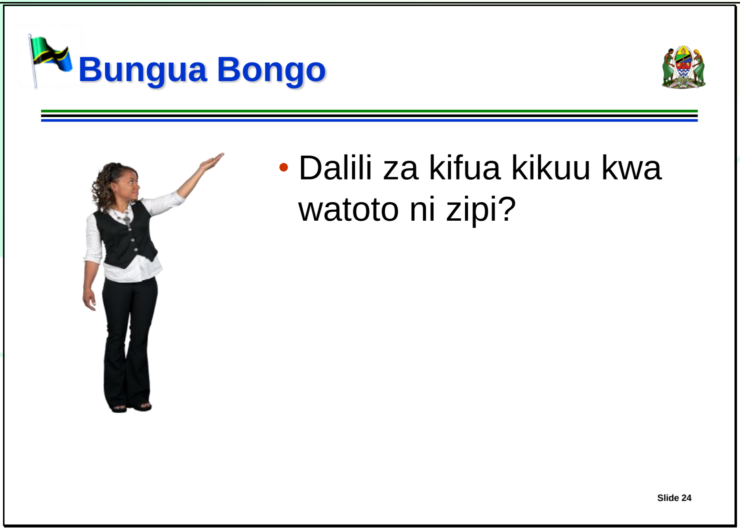

Bungua Bongo (Dakika 5)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo

- Dalili za kifua kikuu kwa watoto ni zipi?

RUHUSU washiriki wachache wajibu
ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita au ubao
SAHIHISHA majibu yao na
UHITIMISHE kwa kuelezea slaidi inayofuata

Dalili za kifua kikuu kwa watoto

____

____

____

____

____

Slide 25

FAFANUA kuwa

- Dalili kwa watoto walioanza shule ni sawa na zile za watu wazima.

Slide 26	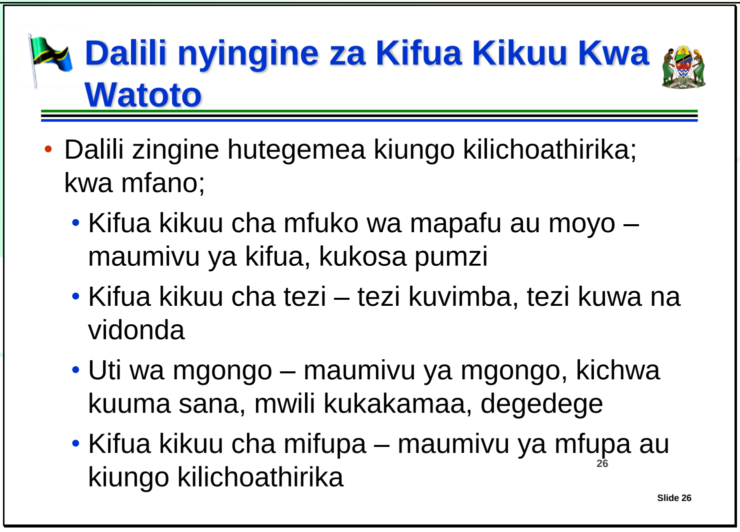	
Slide 27	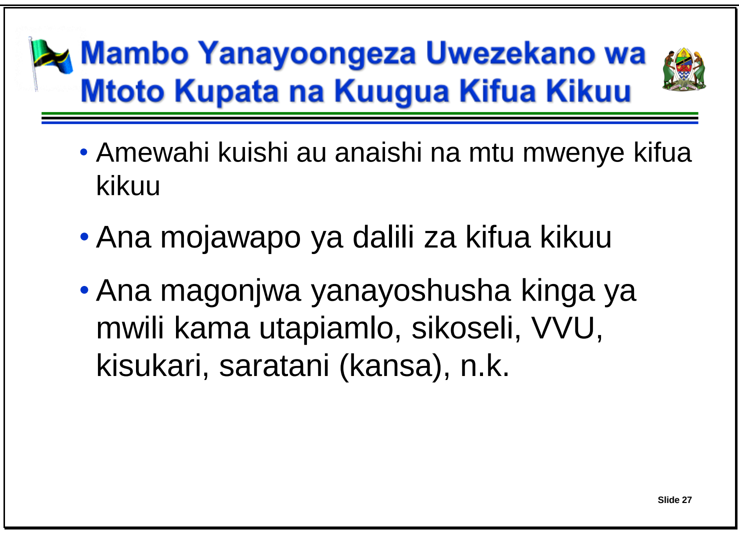	**WAELEZE** washiriki ya kuwa • Kushamili kwa ugonjwa wa TB mwilini hutegemea uimara wa kinga ya mwili. Kinga ikishuka TB hushamili.

HATUA YA SITA: Matibabu na uzuiaji wa TB kwa watoto (Dakika 25)

Slide 28	**Matibabu ya Kifua Kikuu kwa Watoto (1)**
	• Matibabu ya kifua kikuu kwa watu wazima na watoto hutumia dawa mseto.
	• TB hutibiwa na kupona kabisa
	• Dozi ya dawa za TB hutolewa kwa kuzingatia uzito wa mgonjwa. Matibabu huchukua
	  • Miezi 6 kwa TB ya kawaida,
	  • Miezi 12 kwa TB ya kawaida iliyo kali na
	  • Hadi miezi 20 kwa TB sugu
	Dawa za TB humezwa kila siku chini ya uangalizi (DOT) wa msimamizi kituoni au nyumbani
		ONYESHA: Onyesha dawa halisi za kifua kikuu kwa watoto kama zipo

Slide 29	**Matibabu ya Kifua Kikuu kwa Watoto (2)** • Dawa za TB ni salama, zinapatikana katika vituo vyote vya kutolea huduma za afya - vya binafsi na vya serikali bila malipo • Gharama za matibabu ya TB, hulipwa na serikali • Zipo dawa rafiki za TB kwa watoto, ni vidonge vina ladha ya matunda na sio chungu Slide 29	
Slide 30	**Kazi za Vikundi** • Ni njia zipi zinaweza kuzuia kuenea kwa kifua kikuu kwa watoto? Slide 30	***Kazi za Vikundi: (Dakika 20)*** **WAGAWE** washiriki katika makundi **WAELEKEZE** washiriki kujadili swali lifuatalo • Ni njia zipi zinaweza kuzuia kuenea kwa TB kwa watoto? **RUHUSU** washiriki kujadili kwa dakika 10 **RUHUSU** vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia **SAHIHISHA** na **HITIMISHA** kwa kuelezea slide inayofuata

Njia za kuzuia kuenea kwa TB kwa watoto

____

____

____

____

____

Slide 31	**Njia za Kuzuia Kifua Kikuu** • Watoto wapewe chanjo ya BCG wanapozaliwa ili kupunguza makali ya kifua kikuu anapougua • Kuishi katika nyumba bora zenye madirisha na mzunguko mzuri wa hewa • Kula mlo safi na lishe ya kutosha • Mtoto anayeishi na mtu mwenye ugonjwa wa kifua kikuu cha mapafu apelekwe hospitali kwa uchunguzi. • Watoto chini ya miaka 5 wanaoishi na mgonjwa wa TB wapewe tiba kinga ya IPT kama wanakizi vigezo • Kufanya uchunguzi wa mara kwa mara, hasa kwa makundi hatarishi Slide 31	**ELEZEA** kuwa • Kinga ya kuzuia TB kwa watoto huitwa IPT

HATUA YA SABA: Dhana ya TB sugu (Dakika 15)

Slide 32		
Slide 33	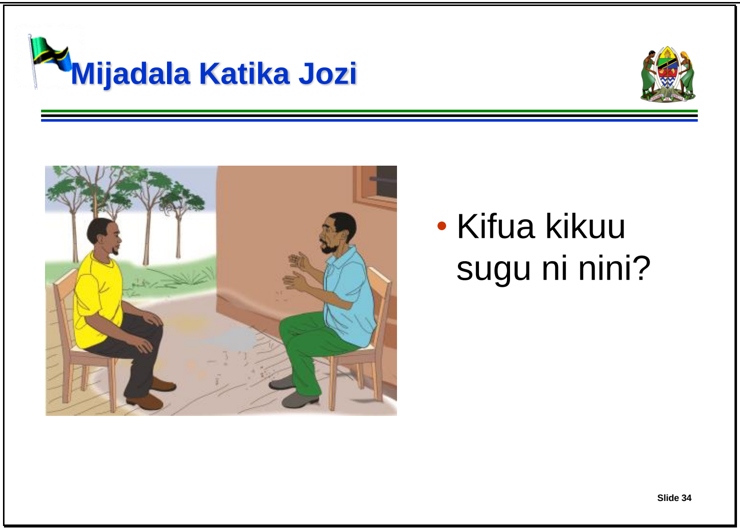	***Mijadala Katika Jozi (Dakika 3)*** **WAULIZE** washiriki maswali yafuatayo • Kifua kikuu sugu ni nini? **WARUHUSU** washiriki wajadiliane katika jozi **RUHUSU** washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Maana ya kifua kikuu sugu

____

____

____

____

____

<table>
<tr>
<td>Slide 34</td>
<td>
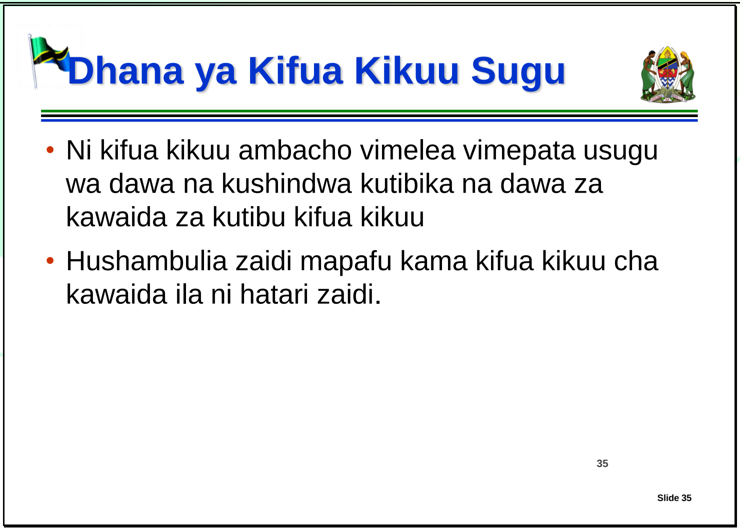

</td>
<td>ULIZA maswali ya uelewa ili kuhakiksha kila shiriki ameelewa dhana.</td>
</tr>
<tr>
<td>Slide 35</td>
<td>
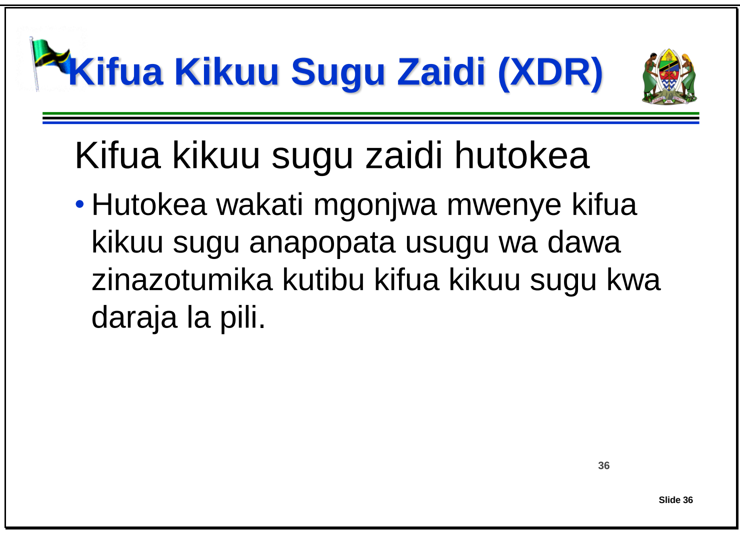

</td>
<td>FAFANUA kuwa
• Kukiwa na usugu wa dawa nyingine za kutibu kifua kikuu isipokuwa hizi mbili za Rifampicin na Isoniazid basi hii sio kifua kikuu sugu bali ni usugu wa dawa moja au zaidi ya moja (mono-resistance and poly-resistance)</td>
</tr>
<tr>
<td>Slide 36</td>
<td>
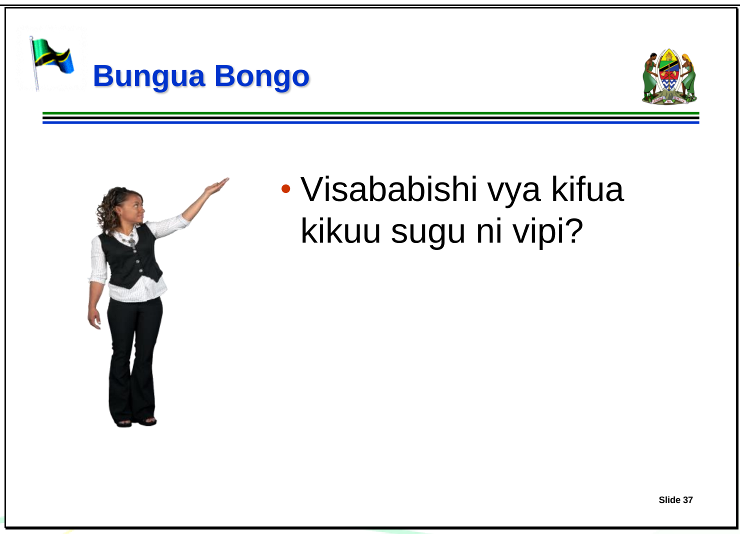

</td>
<td>Bungua bongo (Dakika 3)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo

• Visababishi vya kifua kikuu sugu ni vipi?

RUHUSU washiriki wachache wajibu
ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita au ubao
SAHIHISHA majibu yao na
UHITIMISHE kwa kuelezea slaidi inayofuata</td>
</tr>
</table>

Visababishi vya kufua kikuu sugu

____

____

____

____

____

Slide 37

Visababishi vya Kifua Kikuu Sugu

1. Maambukizo kutoka kwa mgonjwa wa kifua kikuu sugu
2. Matumizi holela ya dawa za kifua kikuu
   - Kutofuata "ufuasi wa dawa" kwa usahihi au ushauri wa watoa huduma husababisha kifua kikuu sugu

KUMBUKA: TB sugu hugunduliwa kwa kutumia teknolojia za uchunguzi na upimaji katika maabara tu

ELEZA kuwa

- TB sugu hupatikana pale ambapo mgonjwa anapotumia vibaya dawa za kifua kikuu cha kawaida bila kufuata maelekezo ya wahudumu wa afya

SISITIZA kuwa

- TB sugu husambaa kwa kupitia hewa kutoka kwa mtu mwenye maambukizo ya kifua kikuu sugu wakati anapokohoa, kuongea au kupiga chafya

Slide 38

Mijadala Katika Jozi

- Watu gani wanahisiwa kuwa na kifua kikuu sugu?

Slide 39

Mijadala Katika Jozi (Dakika 3)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo

- Watu gani wanahisiwa kuwa na kifua kikuu sugu?

WARUHUSU washiriki wajadiliane katika jozi

RUHUSU washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie

ANDIKA majibu kwenye bango kitita

SAHIHISHA na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuat

Watu wanaohisiwa kuwa na kifua kikuu sugu

Slide 39

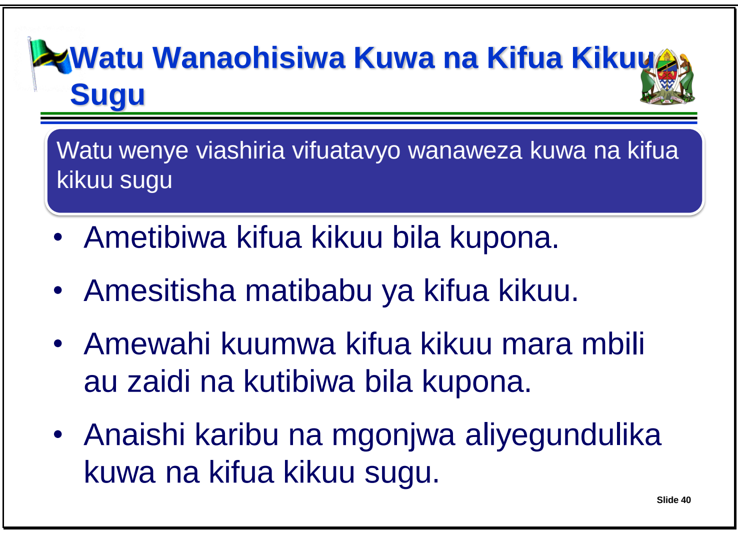

Slide 40

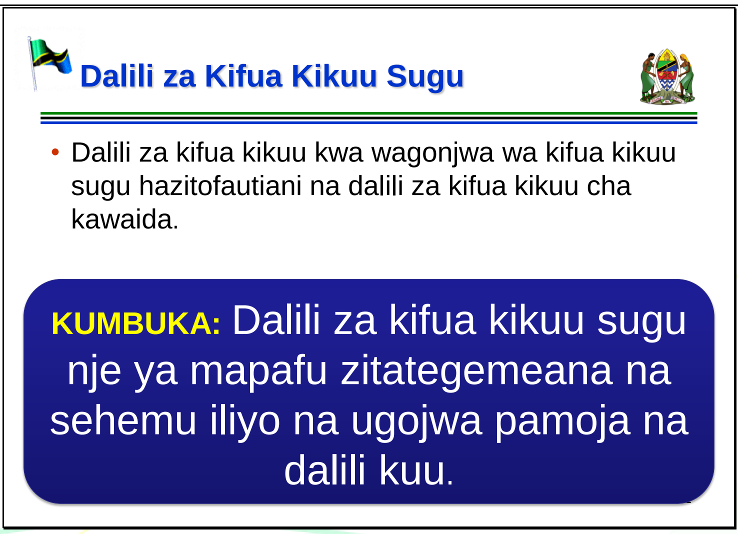

HATUA YA NANE: Ukoma (Dakika 10)

Slide 41	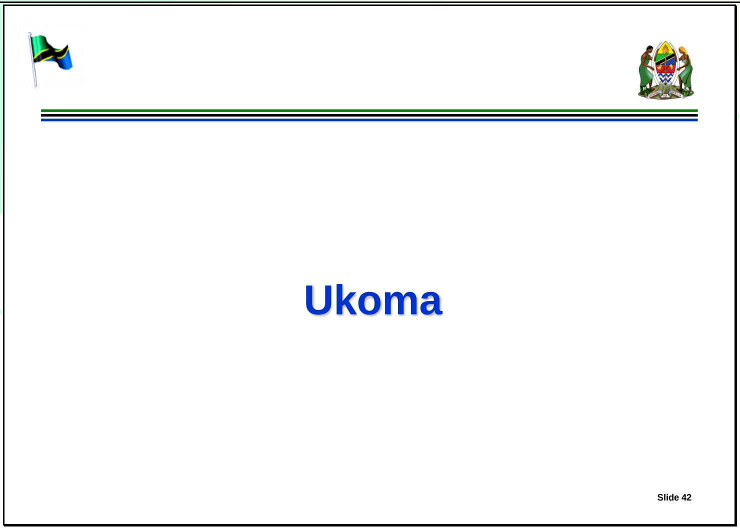	
Slide 42	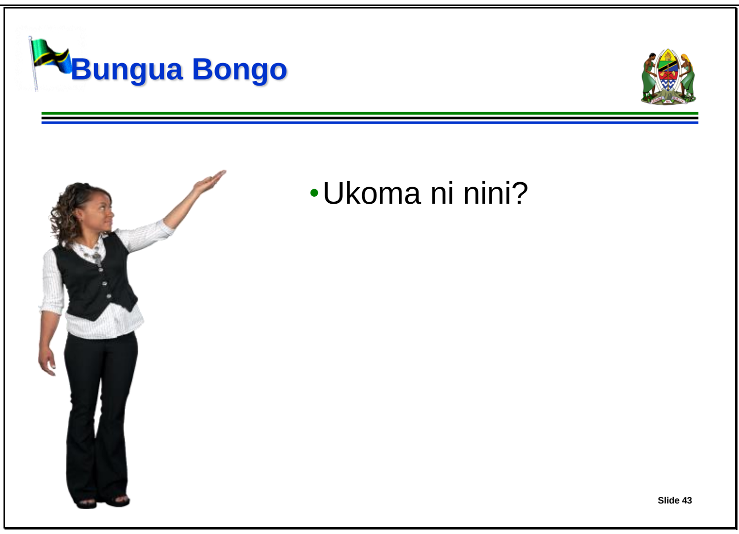	***Bungua Bongo (Dakika 3)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo: • Ukoma ni nini? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata

Maana ya ukoma

____

____

____

____

____

____

Slide 43

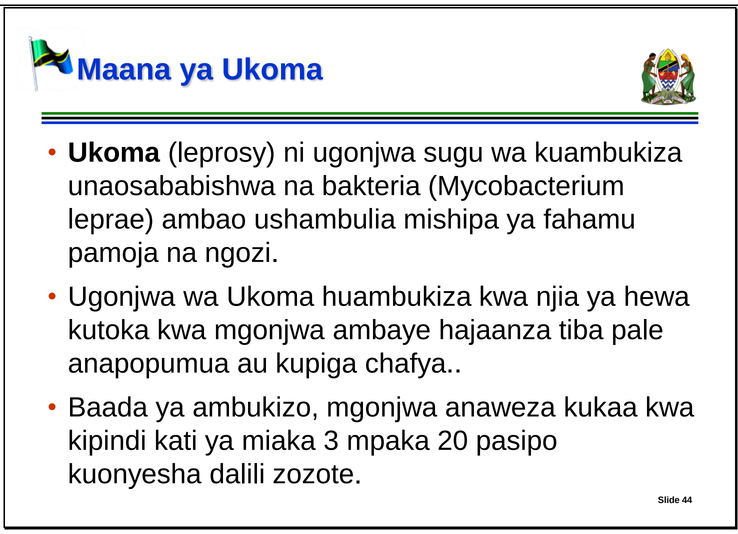

Slide 44

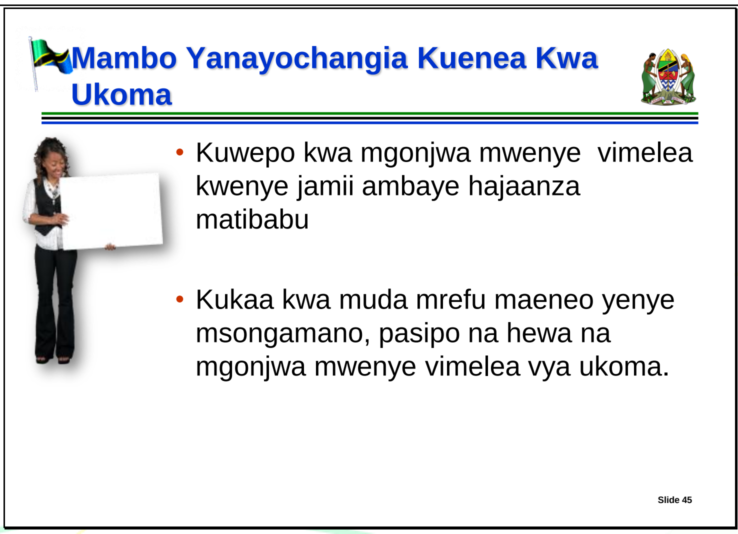

Slide 45

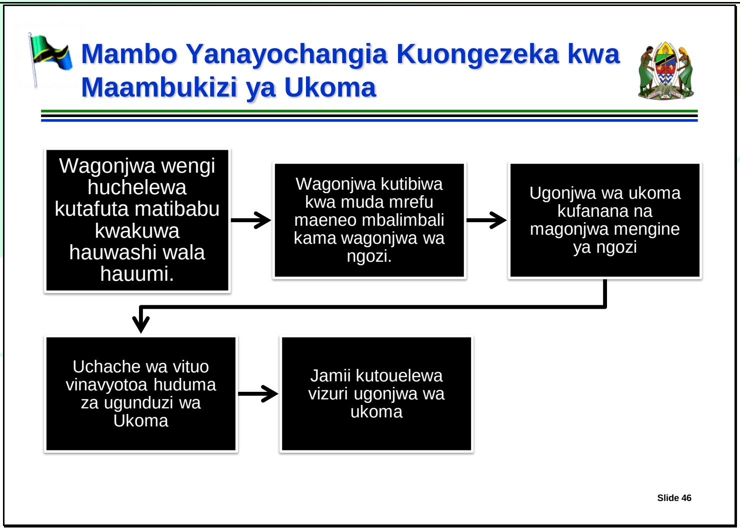

FAFANUA changamoto moja baada ya nyingine

HATUA YA TISA: Aina za ukoma na dalili zake (Dakika 10)

Slide 46

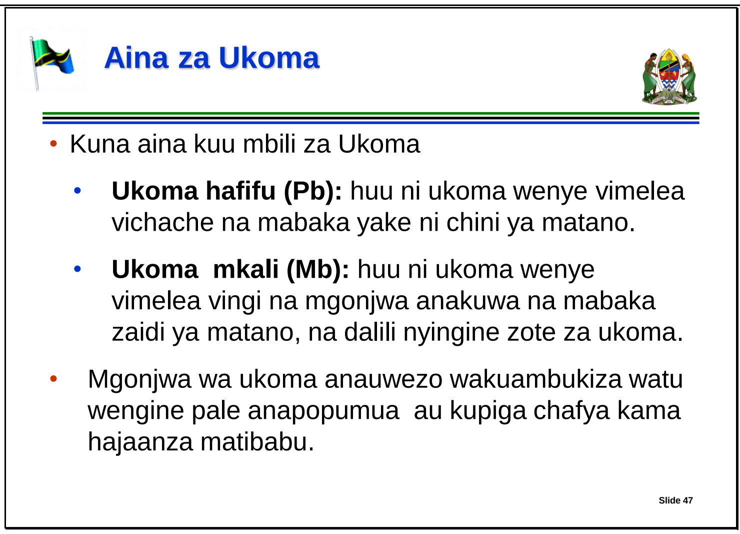

ELEZA aina za ukoma

Slide 47

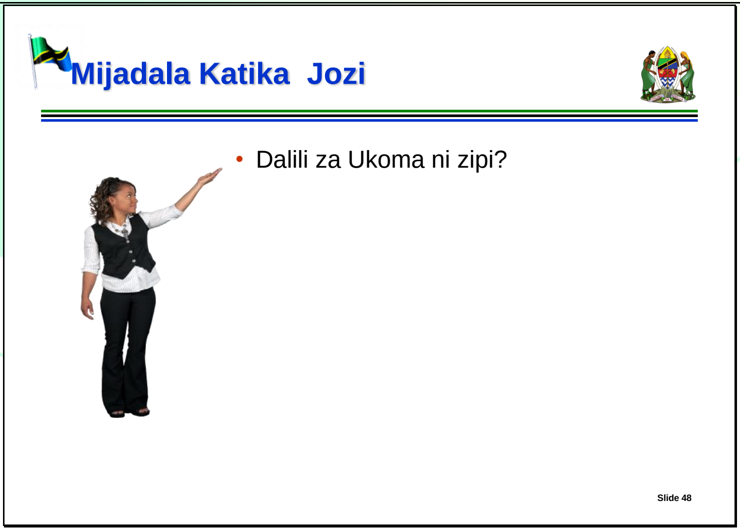

Mjadala Katika Jozi **(dakika 10)**

WAULIZE washiriki swali lifuatalo:

- Dalili za ukoma ni zipi?

WARUHUSU washiriki wajadiliane katika jozi
RUHUSU washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie
ANDIKA majibu kwenye bango kitita
SAHIHISHA na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Slide 48

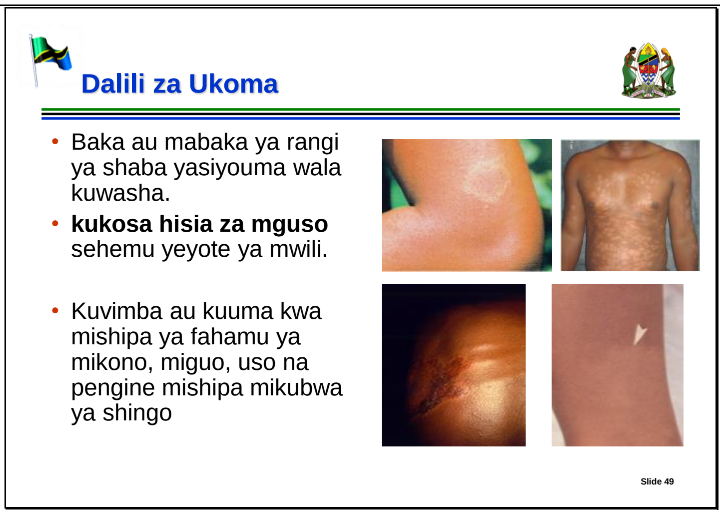

ELEZA: Kuwa

- Baka linaweza kuwa sehemu yeyote ya mwili na kwa kuwa haliwashi linasababisha watu wengi kutotafuta matibabu kwa wakati, hivyo kutoa elimu kwenye jamii ni kitu cha muhimu sana.

Slide 49

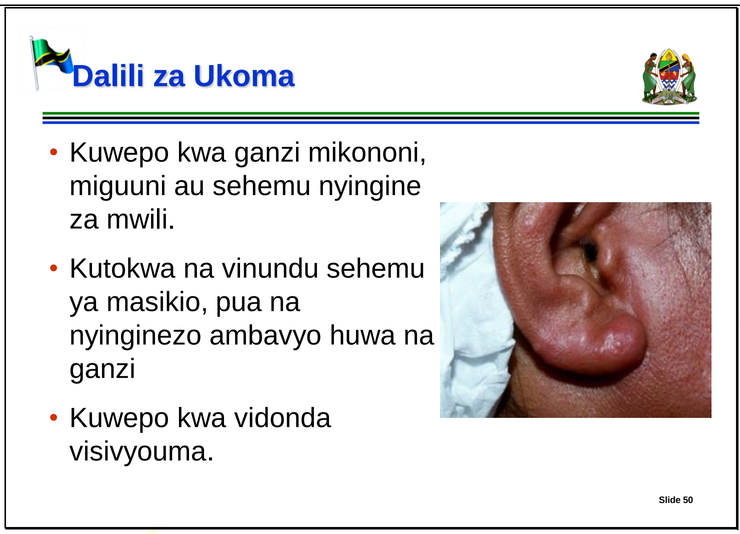

ELEZA /SISITIZA: Dalili kuu za ukoma zipo tatu

1. Kuwa na ***mabaka /manundu,***
2. ***Kuvimba*** na ***kuuma kwa mishipa ya fahamu***,
3. ***Kupata ganzi miguuni, mikononi au sehemu zenye dalili.***

HATUA YA KUMI: Ugunduzi na matibabu ya ukoma (Dakika 15)

Slide 50	**Mijadala Katika Jozi** • Njia zipi hutumika kuchunguza na kugundua ugonjwa wa ukoma? Slide 51	***Mjadala wa Jozi (dakika 10)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Ukoma unagunduliwaje? **RUHUSU** washiriki kujadili katika jozi **RUHUSU** jozi chache kuwasilisha na wengine kuchangia **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuat
Slide 51	**Namna ya Ugunduzi wa Ukoma** • Ukoma unagunduliwa kwa kuchukua historia ya mgonjwa ili kujua kama ana dalili yoyote hapo juu. • Kumfanyia uchunguzi wa ngozi katika mwili wake afikapo kituo cha kutolea huduma za tiba ili kubaini mabaka na ishara zingine. • Kufanya kipimo katika maabara kama kinapatikana. Slide 52	**SISITIZA**: Kuwa • Wanapopata muhisiwa wa ukoma ni lazima **kufanya uchunguzi katika kaya hiyo** na **kutoa rufaa** kwa wahisiwa wote.
Slide 52	**Rufaa** • Mtu akigundulika kuwa na dalili mojawapo kati ya hizo zilizotajwa, inapaswa aende kituo cha kutolea huduma za afya mara moja. • Mhudumu amuandikie rufaa (fomu na TB/LEP15) na ikiwezekana amsindikize mgonjwa kituo cha tiba ili kufanyiwa uchunguzi na kupata matibabu. Slide 53	**WAELEZE** washiriki kuwa kutakuwa na kipindi cha ujazaji wa form (TB15) na watafanya mazoezi ya kutosha ili waelewe vizuri

Slide 53

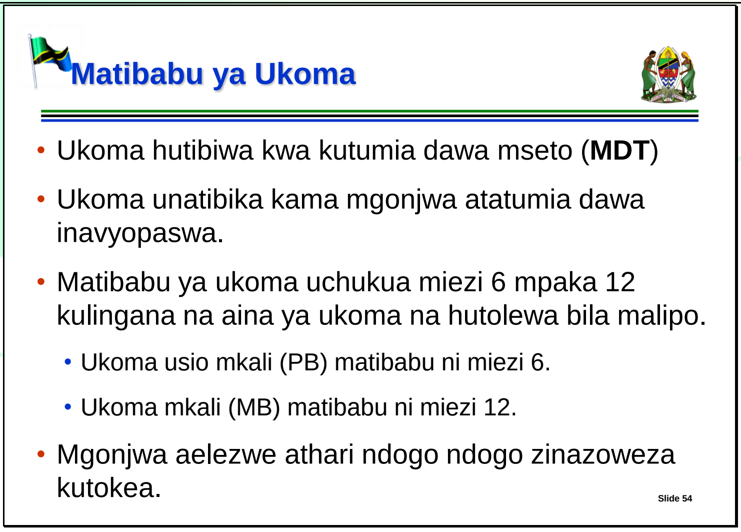

ELEZA: Athari mndogo ndogo ni pamoja na

- Nkojo kubadiliaka rangi,
- Ngozi kubalika rangi

ELEZA kuwa:

- Mgonjwa anaweza kupata mzio hivyo anapoona mabaka, uvimbe unauma au kuwaka moto **arudi kituoni**

Slide 54

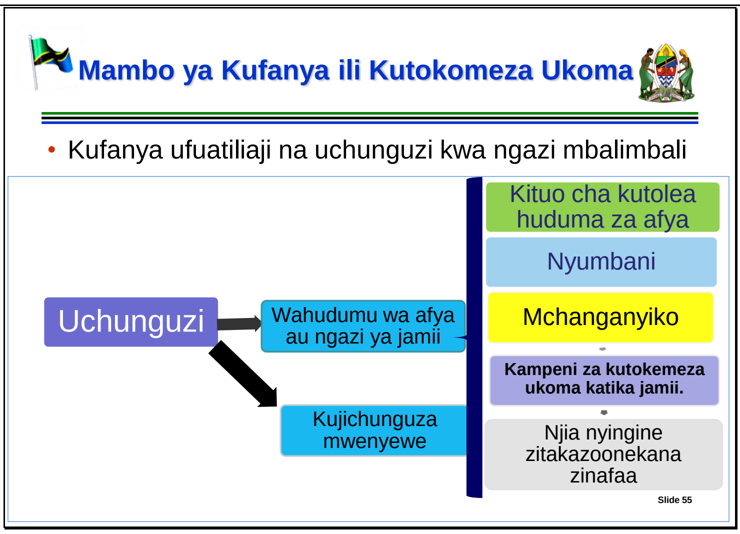

Slide 55

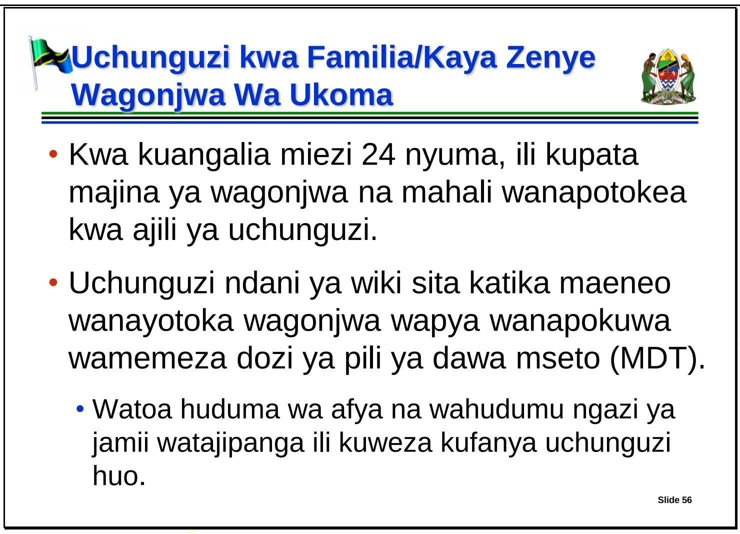

HATUA YA KIMI NA MOJA: Ukoma kwa watoto (Dakika 5)

Slide 56		
Slide 57	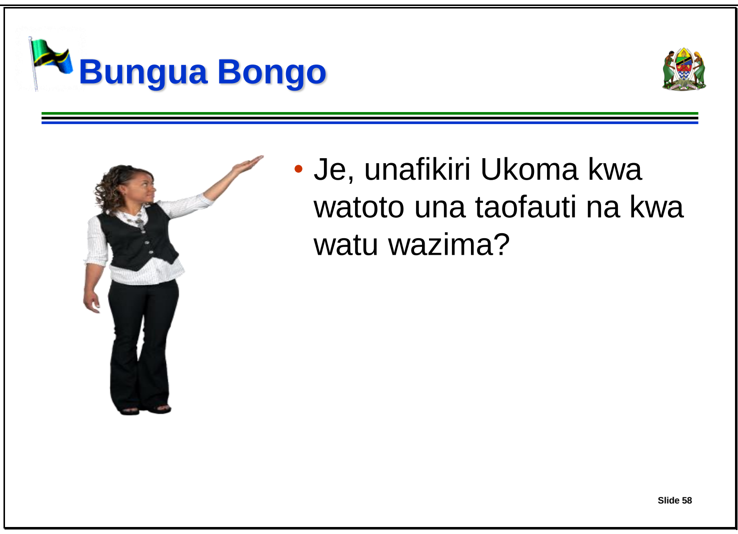	***Bungua bongo (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki maswali yafuatayo • Je, ukoma kwa watoto unatofauti na ukoma kwa watu wazima? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata

Utofauti na usawa wa ukoma kwa watoto na watu wazima

Slide 58

Ukoma kwa Watoto

- Namna ya kuenea na sehemu zinazoshambuliwa na ukoma ni sawa na kwa watu wazima
- Watoto wapo hatarini zaidi kuugua ukoma ukilinganisha na watu wazima sababu kinga zao zipo chini /sio imara
- Dalili na ishara za ukoma kwa watoto zinafanana na zile za watu wazima.

Slide 59

Slide 59

Njia za Kuzuia Ukoma

- Ugunduzi na matibabu ya mpema ili kuzuia maambukizi kwenye jamiii.
- Kuelimisha jamii kuhusu dalili za ukoma na umuhimu wa kujitokeza mapema mara mtu aonapo dalili au ishara za awali
- Kusimamia matibabu kikamilifu mgonjwa anapobainika na ukoma
- Kuwapatia chanjo ya BCG watoto wote mara baada ya kuzaliwa
- Kutumia tiba kinga kwa makundi yote yaliyobainishwa na miongozo ya taifa

Slide 60

HATUA YA KUMI NA MBILI: Tiba kinga ya ukoma (Dakika 5)

Slide 60

Tiba-kinga ya Ukoma

- Ili kutokemeza ukoma wale wote waliwahi kuishi na mgonjwa ukoma wanatakiwa kufanyiwa uchunguzi na kuaznishiwa tiba-kinga.
- Tiba-kinga huweza kuua vimelea vya ugonjwa wa ukoma hivyo kuzuia maambukizi mapya na pia aliye na maambukizi kuzuiliwa kuugua ukoma.
- Ni muhimu kufanya uchunguzi kwa wakati mara baada yakupata mgonjwa ili kujua wanostahili kupata tiba kinga.

Slide 61

HATUA YA KUMI NA TATU: Tathmini (Dakika 3)

Slide 61	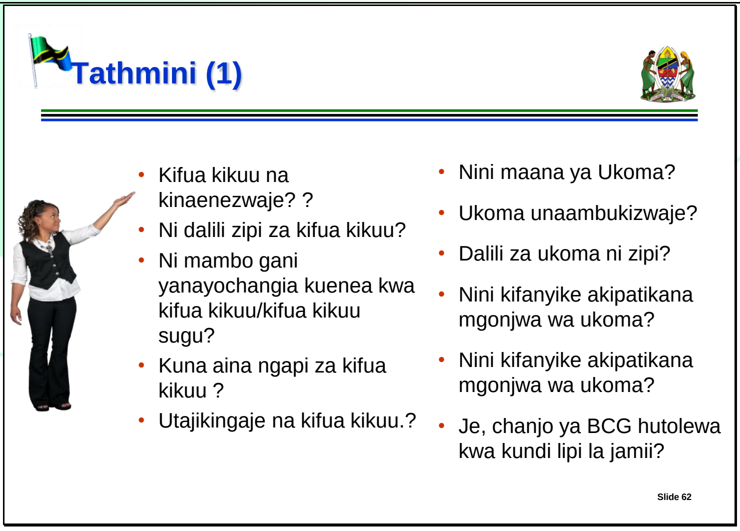	**ULIZA** maswali haya kwa washiriki ili kutathmini uelewa wa somo
Slide 62		

Mada ya 3: Ukusanyaji, Uandaaji na Uwasilishaji wa Sampuli za Makohozi.

Muda: Saa 1 Dakika 10

Malengo ya Mada:

Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

1. Kufafanua maana ya sampuli ya makohozi
2. Kueleza hatua za ukusanyaji wa sampuli za makohozi ulio salama ya kwenye jamii
3. Kuainisha vifaa kinga vinavyotumika wakati wa ukusanyaji wa sampuli ya makohozi (PPE)
4. Kubaini njia stahiki ya kudhibiti taka (waste disposal) wakati na baada ya kukusanya sampuli ya makohozi
5. Kueleza njia salama za uandaaji wa sampuli za makohozi
6. Kueleza hatua za uwasilishaji sampuli kwenye kituo cha ukusanyaji

Mutasari wa Mada

Hatua	Muda	Mbinu	Yaliyomo
1	Dakika 02	Uwasilishaji	Malengo mahususi ya mada
2	Dakika 08	Bungua Bongo + Uwasilishaji	Sampuli ya makohozi na jinsi inavyopimwa
3	Dakika 20	Uwasilishaji Mjadala wa Jozi	Hatua za ukusanyaji wa sampuli za makohozi
4	Dakika 05	Uwasilishaji Mjadala wa Jozi	Njia za udhibiti wa taka wakati na baada ya kukusanya sampuli ya makohozi
5	Dakika 30	Uwasilishaji	Uandaaji na uwasilishaji wa sampuli
6	Dakika 05	Maswali na Majibu	Tathmini ya Uelewa

HATUA YA KWANZA: Malengo ya Mada (Dakika 2)

Slide 1	**MAFUNZO KUHUSU HUDUMA ZA KIFUA KIKUU NA UKOMA KWA WATOA HUDUMA ZA AFYA NGAZI YA JAMII** **MADA YA 6: Ukusanyaji, Uandaaji na Uwasilishhaji wa Sampuli ya Makohozi**	
Slide 2	**Malengo ya Mada (1)** **Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:** ☞ Kufafanua maana ya sampuli ya makohozi ☞ Kueleza hatua za ukusanyaji wa sampuli za makohozi ulio salama ya kwenye jamii ☞ Kuainisha vifaa kinga vinavyotumika wakati wa ukusanyaji wa sampuli ya makohozi (PPE) ☞ Kubaini njia stahiki ya kuthibiti taka (waste disposal) wakati na baada ya kukusanya sampuli ya makohozi Slide 2	**WASILISHA** au **MUOMBE** mshiriki mmoja asome kisha fafanua malengo ya mada
Slide 3	**Malengo ya Mada (2)...** ☞ Kueleza njia salama za ukusanyaji na uandaaji wa sampuli za makohozi ☞ Kueleza hatua za uwasilishaji sampuli kwenye kituo cha ukusanyaji Slide 3	

HATUA YA PILI: Sampuli ya makohozi na jinsi inavyopimwa (Dakika 8)

Slide 4

Bungua Bongo

- Nini maana ya sampuli ya makohozi?

Slide 4

Bungua Bongo (Dakika 3)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo:

- Nini maana ya sampuli ya makohozi?

RUHUSU washiriki wachache wajibu
ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita
SAHIHISHA majibu yao na
UHITIMISHE kwa kuelezea slaidi inayofuata

Maana ya sampuli za makohozi

____

____

____

____

____

____

Slide 5

Maana ya Sampuli ya Makohozi

- Sampuli ya makohozi ni utando-telezi mzito unaotolewa katika mapafu kwa kukohoa, kisha kuwekwa kwenye chombo maalum ili kupelekwa maabara kwa vipimo.
- Makohozi ya mtu mwenye TB huwa na machanganyiko wa vimelea vya bacteria wa TB, pamoja na seli nyeupe zinazopambana na bacteria hao.

Slide 5

Slide 6	**Vipimo vya Sampuli za Makohozi Maabara** • Vipimo vya Sampuli za makohozi ni • Hadubini • GeneXpert /TruNat • Uoteshaji wa vimelea (Culture) • Vipimo vingine kama teknolojia ya panya maalum • Hadubini hutambua TB kwa kuona vimelea. • GeneXpert hutambua vinasaba (gene) vya vimelea vya TB • GeneXpert ndio kipimo kikuu hapa Tanzania Slide 6	**FAFANUA** Kuwa, • Gene Xpert ndio kipimo chenye ubora na uwezo mkubwa wa kutambua vimelea vy TB. • Hivyo kimepitishwa kwa sera ndio kipimo kikuu cha kupima sampuli ya makohozi.

HATUA YA TATU: Hatua za ukusanyaji wa sampuli za makohozi (Dakika 20)

Slide 7	**Njia Salama za Ukusanyaji wa Sampuli za Makohozi** • Sampuli bora ya makohozi ni muhimu kwa uchunguzi wa kimaabara wa TB • Mhisiwa anapaswa kueleweshwa kuhusu: • Tofauti kati ya makohozi na mate • Umuhimu wa kuvuta pumzi sana (deep breathing) wenye tija kabla ya kutoa sampuli ya makohozi. • Ukusanyaji wa sampuli yoyote una hatari kwa mtoa huduma; mfano kumwagikiwa na sampuli ya makohozi. **Chukua tahadhari kwa kufuata kanuni za kudhibiti maambukizi wakati wa ukusanyaji wa sampuli**	
Slide 8	**Vifaa vya Kukusanyia Sampuli na Vya Kujikinga (1)** • **Vifaa vya Kukusanyia Sampuli** • Kikopo cha kuweka sampuli • Box dogo la kuhifadhi kikopo cha sampuli • Kalamu ya kuandika taarifa za mhisiwa • Fomu ya rufaa (TB/LEP 15) ya kujaza taarifa za mhisiwa na sampuli kwa ajili ya kwenda kwenye uchunguzi Slide 8	

Slide 9	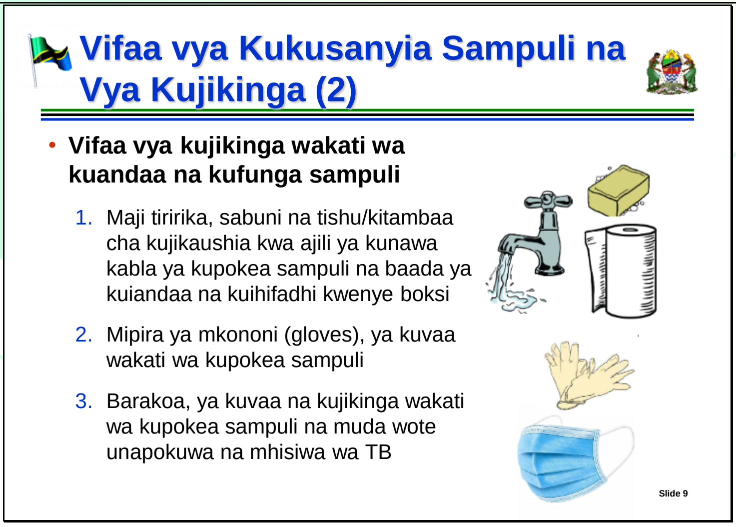	
Slide 10	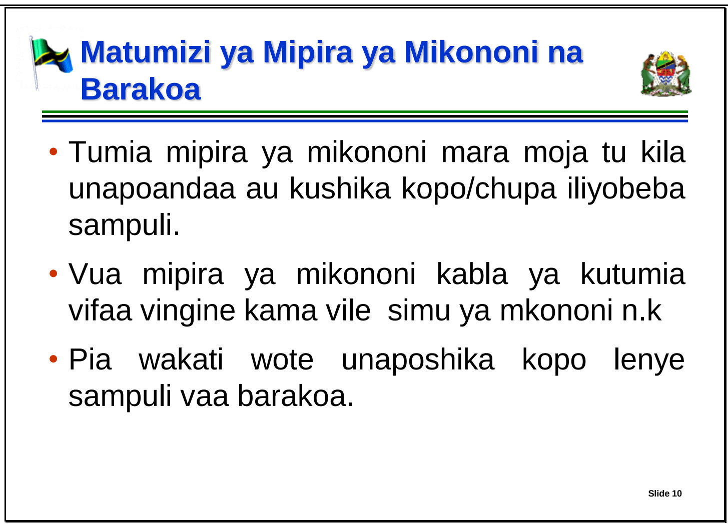	**SISITIZA** kuwa • Mipira ya mikononi iliyotumika awali isitumike tena.
Slide 11		

Slide 12

Hatua za Ukusanyaji wa Sampuli ya Makohozi (2)

3. Mpatie mhisiwa kikopo cha kutolea sampuli baada ya kukiandika jina lake
4. Muelekeze aende nje mbali na watu wengine sehemu yenye mzunguko wa hewa ya kutosha au kama ni ndani kuwa karibu na dirisha lilio wazi mbali na watu wengine. Hii itahakikisha huambukizi watu wengine wakati wa kutoa sampuli ya kohozi.
5. Mwambie ajilegeze na kuvuta pumzi ndani na nje mara tatu.

Slide 13

Hatua za Ukusanyaji wa Sampuli ya Makohozi (3)

5. Akohoe kwa nguvu ili kutoa makohozi ya ndani ya mapafu na kuweka kwenye kopo

Slide 13

Slide 14

Hatua za Ukusanyaji wa Sampuli ya Makohozi (4)

- Muelekeze kuwa:

7. Awe mwangalifu kuwa hakuna makohozi yanayotoka nje ya kopo
8. Akohoe makohozi mengi kujaza sehemu ya chini ya kopo
9. Makohozi yanapokuwa mengi kwenye kopo, afunike na kufunga kwa kukaza mfuniko wa kopo lenye makohozi
10. Endapo atashindwa kutoa makohozi, msauri aende nyumbani, na akohoe makohozi mara tu aamkapo asubuhi (makohozi hujikusanya wakata wa usiku mtu akiwa amelala)

Slide 14

Slide 15

Hatua za Ukusanyaji wa Sampuli ya Makohozi (5)

11. Kuvuta mvuke kunaweza kurahinisha makohozi kwenye mapafu hivyo kuleta unafuu wa wakati wa kukohoa
12. Arudishe kopo lenye makohozi lililofungwa vizuri kwa mtoa huduma ngazi ya jamii kwa ajili ya kuandikia taarifa muhimu za mhisiwa na kuwasilishwa maabara kwa uchunguzi

Slide 15

Slide 16

Uhakiki wa Ubora wa Sampuli

- Hakikisha ubora wa sampuli wakati wa kupokea
  - Yawe ni makohozi na si mate.
  - Kwa kawaida makohozi ni mazito, yenye rangi nyeupe, njano hadi kijani.
  - Sampuli zenye damu huonekana nyekundu au kahawia.
  - Mate au kamasi hayafai kutumika kama sampuli.

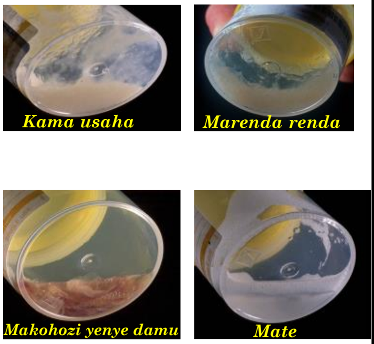

Slide 16

HATUA YA NNE: Njia za udhibiti wa taka wakati na baada ya kukusanya sampuli ya makohozi (Dakika 5)

Slide 17

Kudhibiti taka wakati na baada ya kukusanya sampuli ya makohozi

Slide 17

Slide 18	**Mijadala Katika Jozi** ■ Njia stahiki za kudhibiti taka ni zipi? Slide 18	***Mijadala Katika Jozi*: (Dakika 3)** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Njia stahiki za kudhibiti taka ni zipi? **WARUHUSU** washiriki wajadiliane katika jozi **RUHUSU** washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Njia stahiki za kudhibiti taka

____

____

____

____

____

____

Slide 19	**Njia Sahihi za Kudhibiti Taka (Waste Disposal)** • Dhibiti taka kwa kutumia njia zifuatazo: • Kuchoma/kuteketeza katika tanuru la taka • Kufukia **Angalizo: kuwa vifaa vyote vilivyotumika wakati wa mchakato wa kuandaa sampuli za kusafirisha si salama** Slide 19	**Kuchafuka** _ Contaminated **Autoclaving –** Choma kwa kifaa maalamu

HATUA YA TANO: Uandaaji na uwasilishaji wa sampuli (Dakika 30)

Slide 20	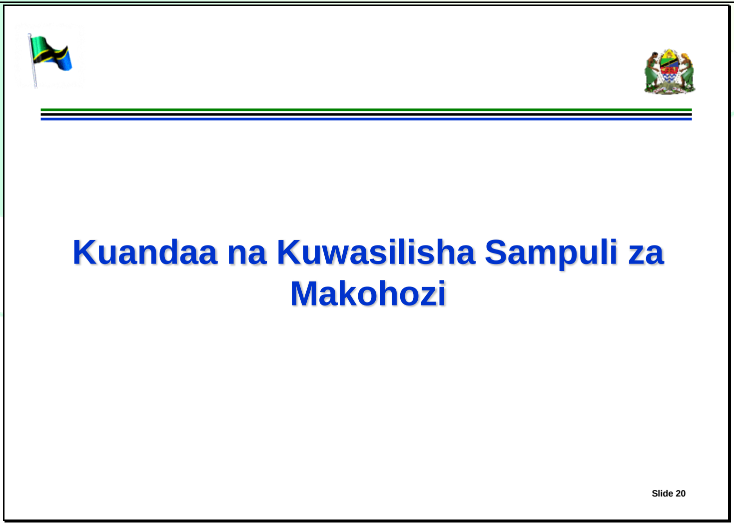	
Slide 21	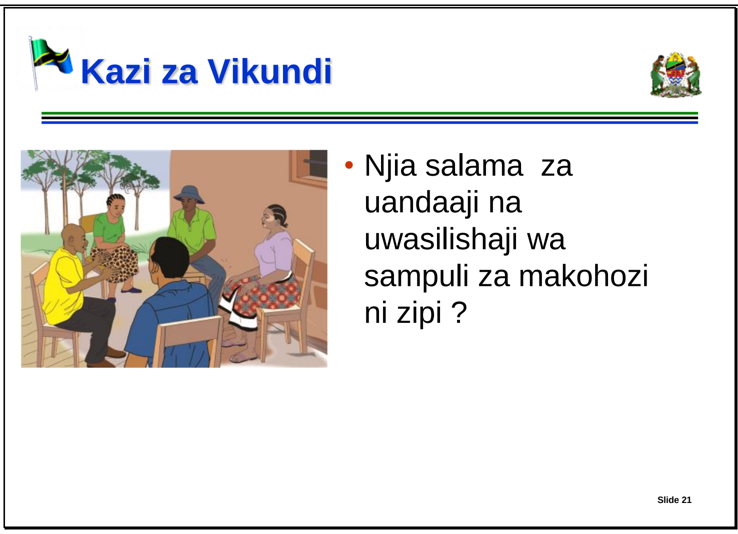	***Kazi za Vikundi*: (Dakika 20)** **WAGAWE** washiriki katika makundi **WAELEKEZE** washiriki kujadili swali lifuatalo • Ni zipi njia salama za uandaaji na uwasilishaji wa sampuli za makohozi kwenye vituo vya kutolea huduma za afya? **RUHUSU** washiriki kujadili kwa dakika 10 **RUHUSU** vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia **SAHIHISHA** na **HITIMISHA** kwa kuelezea slaidi inayofuata

Njia salama za uandaaji na uwasilishaji wa sampuli

____

____

____

____

____

____

Njia salama za uandaaji na uwasilishaji wa sampuli …

____

____

____

____

____

____

Slide 22

Njia Salama za Uandaaji na Uwasilishaji wa Sampuli za Makohozi (1)

- Hakikisha vikopo vya makohozi vimekazwa barabara na kinalandana na fomu husika ya rufaa ya sampuli ya makohozi (TB/LEP 15)
- Fungasha kikopo cha makohozi kwenye kifuko cha plastiki au chombo maalum kuzuia kusibika (contamination)
- Fungasha sampuli zote kwenye sanduku la baridi au box la kusafirishia lililowekwa lebo sawasawa
- Hakikisha sampuli zote zinapelekwa kwenye kituo cha kutolea huduma za afya kwa ajili uchunguzi mara moja

Slide 22

Slide 23

Mtoa huduma za afya (TB na ukoma akiwasilisha sampuli ya/za makohozi katika kutua cha kutolea huduma za afya kwa ajili ya uchunguzi

Slide 24

Njia Salama za Uandaaji na Usafirishaji wa Sampuli za Makohozi (2)

- Fuatilia matokeo ya sampuli ya makohozi katika kutua cha kutolea huduma za afya.
- Ikiwa mshisiwa atakutwa na maambukizi ya TB, mhimize na ikiwezekana nenda naye katika kituocha kutoela huduma za afya kwa ajili ya kuanzishiwa matibabu mara moja.

Slide 24

Slide 25

Tafsiri ya Majibu ya Uchunguzi wa Kifua Kikuu

- Majibu ya mhisiwa yanaripotiwa kwa njia kuu mbili
  1. Kuwepo au kutokuwepo kwa vimelea vya ugonjwa wa kifua kikuu
  2. Wingi wa vimelea vya ugonjwa wa kifua kikuu katika makohozo

Slide 25

HATUA YA SITA: Tathmini (Dakika 5)

Slide 26

Tathmini

- Sampuli ya makohozi ni nini?
- Tahadhari gani za kuchukua wakati wa kukusanya sampuli za makohozi?
- Vifaa kinga gani hutumika wakati wa kuandaa sampuli za kusafirisha ?
- Njia sahihi za kudhibiti taka ni zipi?

Slide 27

ULIZA maswali haya kwa washiriki ili kutathmini uelewa wa somo

Slide 27	**Mambo Muhimu ya Mada** • Kifua kikuu ni ugonjwa wa kuambukiza unaosababishwa na vimelea aina ya bakteria visivyoweza kuonekana kwa macho bali kwa kutumia hadubini • Ni muhimu kujikinga na hatari zote wakati wa mchakato wa kukusanya na kuandaa sampuli za makohozi • Tumia kwa usahihi vifaa kinga vinavyotumika wakati wa kukusanya na kuwasilisha sampuli za makohozi Slide 26	
Slide 28		

Mada ya 4: Matibabu na Kinga ya Kifua Kikuu na Ukoma.

Muda: Saa 1 na dakika 30

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

1. Kueleza umuhimu wa matibabu ya TB na ukoma
2. Kubaini dawa zinazotumika kutibu TB na ukoma
3. Kueleza matibabu ya TB na ukoma
4. Kubaini athari zinazoweza kutokana na matumizi ya dawa za TB na ukoma
5. Kueleza njia za kuzuia kuenea kwa TB na ukoma ngazi ya jamii

Mutasari wa Mada

Hatua	Muda	Mbinu	Yaliyomo
1	Dakika 02	Uwasilishaji	Malengo mahususi ya mada
2	Dakika 08	Mjadala wa Jozi + Uwasilishaji	Umuhimu wa matibabu ya TB na ukoma
3	Dakika 10	Uwasilishaji	Matibabu ya TB
4	Dakika 10	Uwasilishaji + Mjadala wa Jozi	Utaratibu wa matibabu ya TB
5	Dakika 15	Bungua Bongo + Uwasilishaji	Athari zinazoweza kutoka baada ya kutumia dawa za TB
6	Dakika 05	Uwasilishaji	Matibabu ya ukoma
7	Dakika 35	Uwasilishaji + Kazi za vikundi	Njia za kuzuia kuenea kwa TB na ukoma
8	Dakika 05	Maswali na Majibu	Tathmini ya Uelewa

HATUA YA KWANZA: Malengo ya Mada (Dakika 2)

Slide 1	MAFUNZO KUHUSU HUDUMA ZA KIFUA KIKUU NA UKOMA KWA WATOA HUDUMA ZA AFYA NGAZI YA JAMII MADA YA 4: Matibabu na Kinga ya Kifua Kikuu na Ukoma	
Slide 2	**Malengo ya Mada** **Baada ya mada hii mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:** ☞ Kueleza umuhimu wa matibabu ya TB na ukoma ☞ Kubaini dawa zinazotumika kutibu TB na ukoma ☞ Kueleza matibabu ya TB na ukoma ☞ Kubaini athari zinazoweza kutokana na matumizi ya dawa za TB na ukoma ☞ Kueleza njia za kuzuia kuenea kwa TB na ukoma ngazi ya jamii Slide 2	**MUOMBE** mshiriki mmoja asome malengo ya mada

HATUA YA PILI: Umuhimu wa matibabu ya TB na ukoma (Dakika 8)

Slide 3	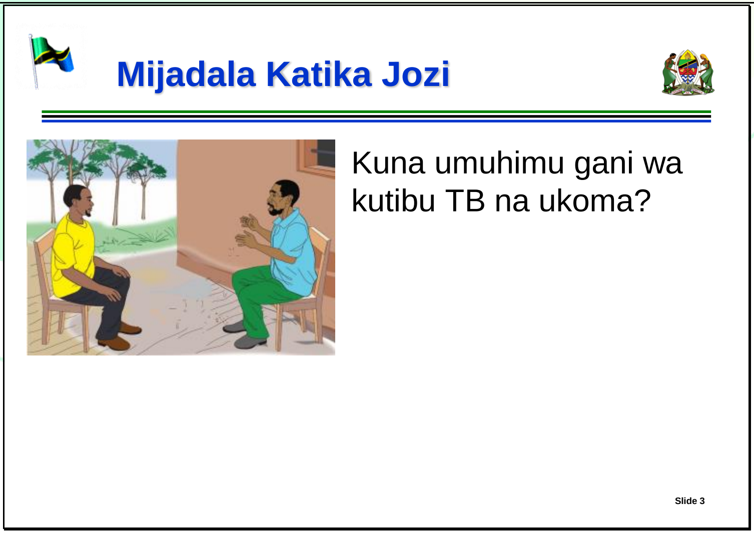	***Mijadala Katika Jozi (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Kuna umuhimu gani wa kutibu TB? **WARUHUSU** washiriki wajadiliane katika jozi **RUHUSU** washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Umuhimu wa matibabu ya TB na ukoma

____

____

____

____

____

____

Slide 4	**Umuhimu wa Matibabu ya Kifua Kikuu na Ukoma (1)**
	• Magonjwa ya TB na ukoma yanatibika na kupona kabisa
	  • Dawa za kutibu TB na ukoma zinapatikana bila malipo katika vituo vya kutolea huduma za afya vya serikali na binafsi.
	• Mgonjwa wa TB asipotibiwa:
	  • Anaweza kuambukiza watu wengine katika jamii na kuendeleza mnyororo wa maambukizi,
	    • Anaweza kuambukiza watu 10- 20 kwa mwaka
	Slide 4
		SISITIZA kuwa
		• Kutokana na sababu hizi, ni muhimu mtu anapoonekana na dalili za TB/ukoma, anatakiwa kuchunguzwa na mara atakapobainika inatakiwa kuanzishiwa na kusimamiwa matibabu yake yote mpaka atakapomaliza kwa usahihi.
		• Matibau ya TB/ukoma yana lengo la kumponesha mtu, kuzuia madhara/ulemavu unaotokana na ugonjwa, kuzuia maambukizi kwa wengine na kuboresha hali ya maisha kwa watu.

Slide 5	**Umuhimu wa Matibabu ya Kifua Kikuu na Ukoma (2)**
	• Mgonjwa wa TB asipotibiwa: …
	  • Anaweza kupata madhara mabaya baadae, mfano:
	    • Afya yake itadhoofika
	    • Atashindwa kuzalisha na kujiongezea kipato
	    • Kushindwa kuishi maisha ya kawaida
	    • Anaweza kupata ulemavu
	    • Kifo
	  • Asipotibiwa kwa usahihi anaweza kusababisha vimelea vya TB kuwa sugu
	Slide 5
		• Maisha ya kawaida yanaweza kuhusisha: kuatirika kisaikolojia, kissindwa kisiriki shuhuli za kijamiii kama kwenda katika nyumba za ibada au mikutano ya kidini, kutembelea nduu na majirani.

Slide 6	**Umuhimu wa Matibabu ya Kifua Kikuu na Ukoma (3)**
	• Mgonjwa wa ukoma asipotibiwa:
	  • Anaweza kuambukiza watu wengi katika jamii,
	  • Anaweza kupata madhara mabaya baadae, mfano:
	    • Afya yake itadhoofika
	    • Atashindwa kuzalisha na kujiongezea kipato
	    • Atashindwa kuishi maisha ya kawaida
	    • Anaweza kupata ulemavu wa kudumu
	Slide 6	

HATUA YA TATU: Matibabu ya TB (Dakika 10)

Slide 7	**Matibabu ya Kifua Kikuu** Slide 7	
Slide 8	**Malengo ya Matibabu ya Kifua Kikuu** • Kuponya ugonjwa wa TB hivyo kurudisha ubora wa maisha na uzalishaji • Kuzuia vifo vinavyosababishwa na ugonjwa wa TB na madhara yake • Kuzuia kurudiwa na ugonjwa wa TB • Kupunguza kasi ya maambukizi kwa watu wengine • Kuzuia usugu wa dawa Slide 8	**ELEZA** malengo kama yalivyoandikwa
Slide 9	**Dawa Zinazotumika Kutibu Kifua Kikuu (1)** • Dawa za TB zipo katika mfumo wa dawa mseto (mchanganyiko wa dawa zaidi ya moja kwenye kidonge kimoja) • Upo mseto wa: 1. Dawa nne (kwa ajili ya watu wazima) 2. Dawa tatu (watoto) na 3. Dawa mbili (watu wazima na watoto) Slide 9	

<table>
<tr>
<td>Slide 10</td>
<td>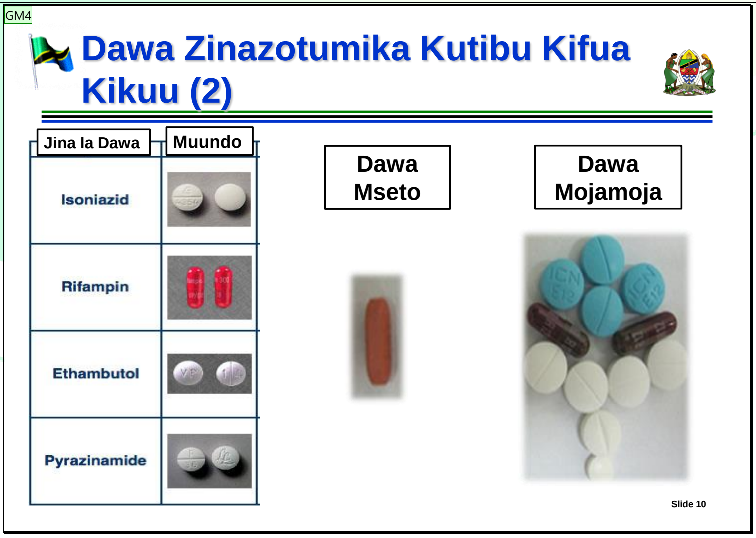
</td>
<td>ELEZEA: Dawa hizi hutengenezwa kwa rangi mbalimbali kutokana na kiwanda kilichotengeneza
ONESHA Dawa halisi</td>
</tr>
<tr>
<td>Slide 11</td>
<td>
</td>
<td></td>
</tr>
<tr>
<td>Slide 12</td>
<td>
</td>
<td></td>
</tr>
</table>

HATUA YA NNE: Utaratibu wa matibabu ya TB (Dakika 10)

Slide 13

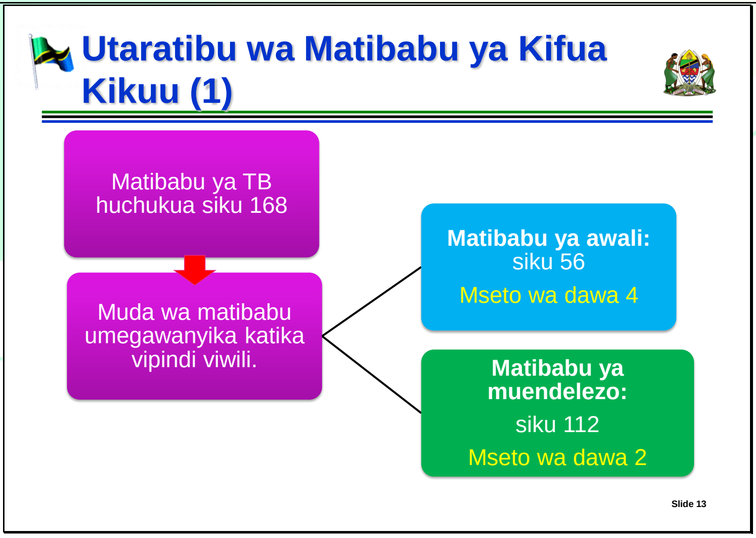

ONESHA dawa za matibabu ya awali na matibabu ya muendelezo

Slide 14

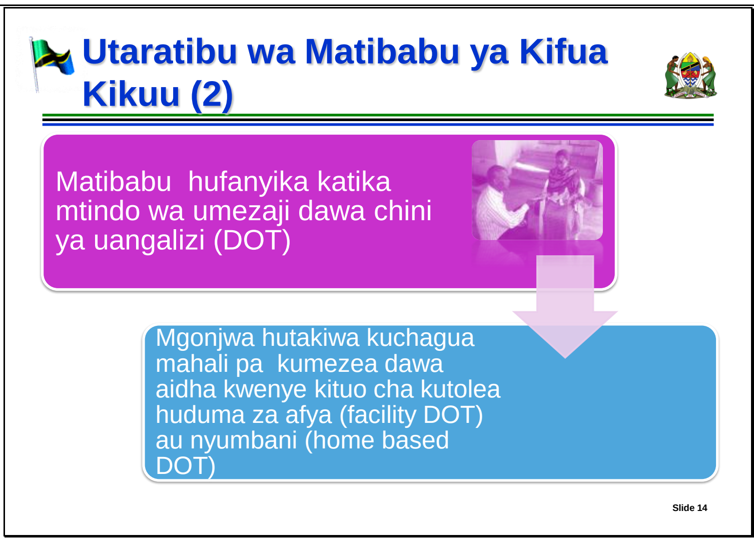

Slide 15

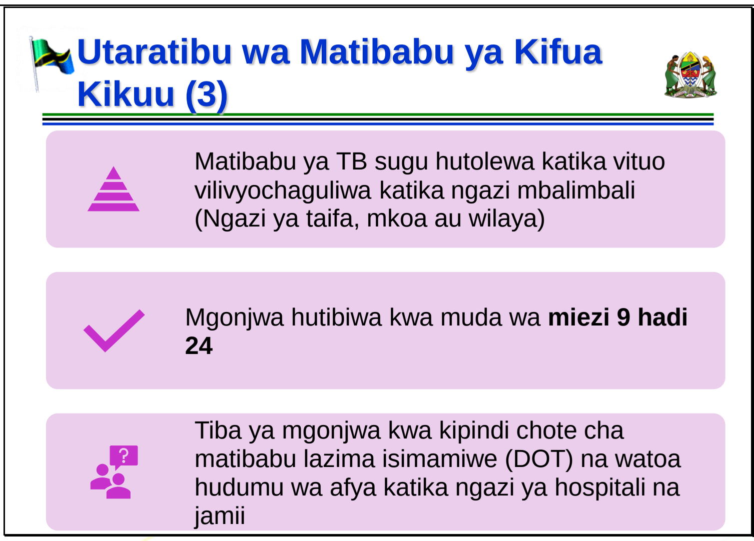

Slide 16	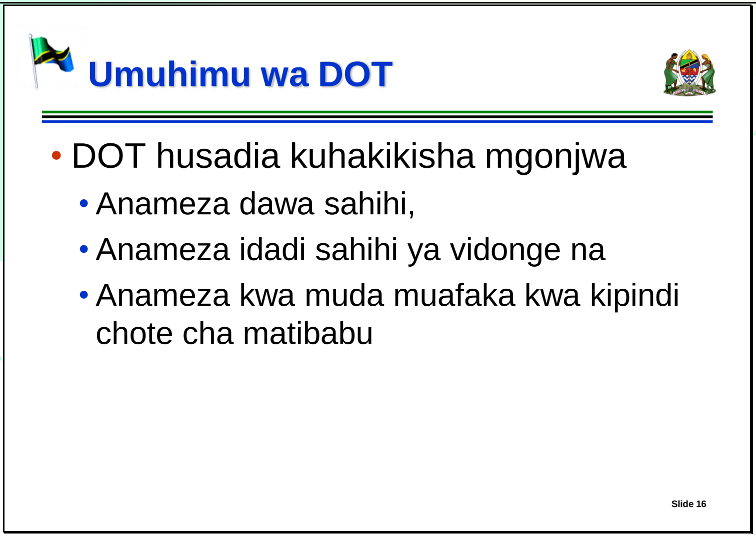	**SISITIZA** kuwa mgonjwa wa TB ni lazima ameze dawa chini ya usimamizi.
Slide 17	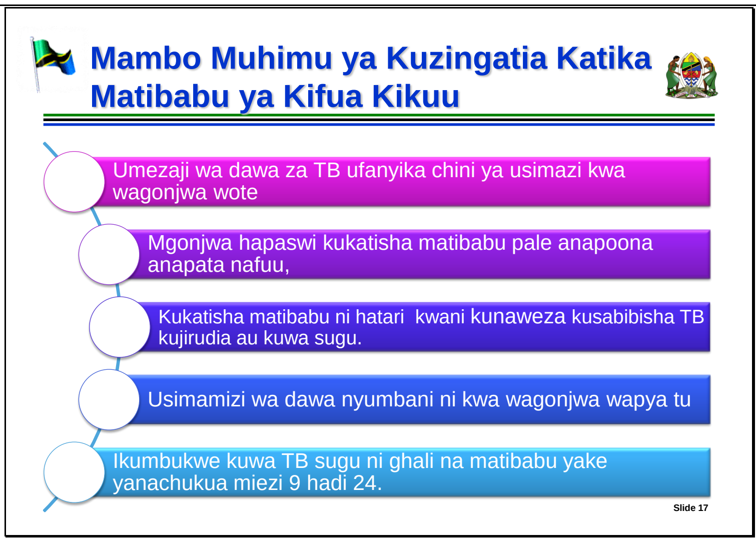	

HATUA YA TANO: Athari zinazoweza kutokea baada ya kutumia dawa za TB (Dakika 15)

Slide 18

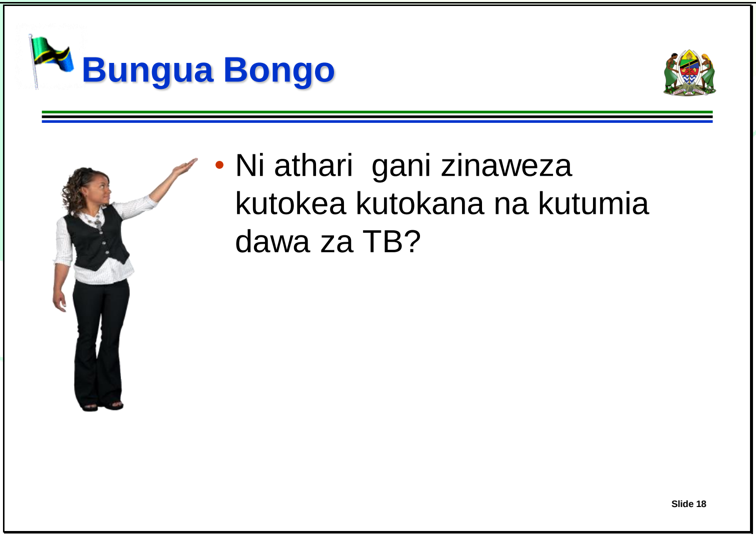

Bungua Bongo (Dakika 5)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo

- Ni athari gani zinaweza kutokea kutokana na kutumia na dawa za TB?

RUHUSU washiriki wachache wajibu

ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita

SAHIHISHA majibu yao na

UHITIMISHE kwa kuelezea slaidi inayofuata

Athari zinazoweza kutokea kutokana na kutumia dawa za TB

____

____

____

____

____

____

Slide 19

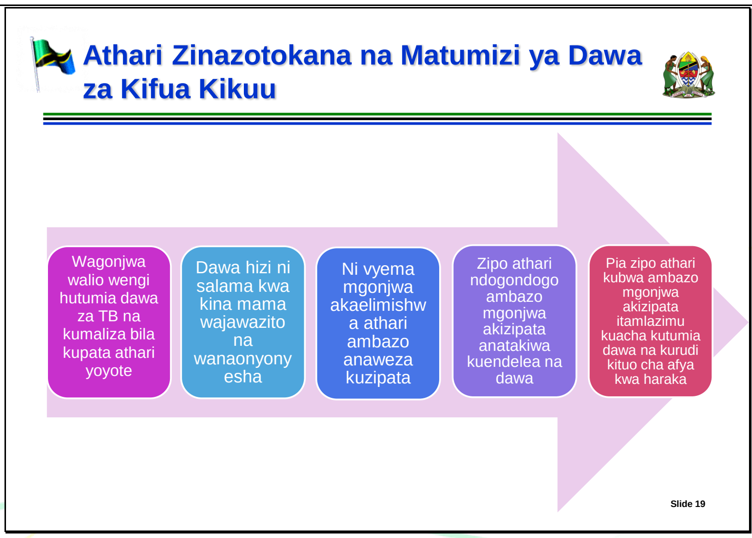

Slide 20

Baadhi ya Athari za Dawa za Kifua Kikuu na Hatua za Kuchukua

Athari ndogo ndogo	Hatua za kuchukua
Kichefu chefu, kukosa hamu ya kula, maumivu ya tumbo, gesi	Mshauri aendelee na matibabu
Uchovu wa mwili	Mtoe hofu na mshauri mgonjwa aendelee na dawa pamoja na chakula au kinywaji (juisi, maji)
Mapigo ya moyo kwenda mbio	Mshauri aendelee na matibabu na kunywa maji mengi
Mkojo wa manjano/mwekundu	Mhakikishie mgonjwa kuwa hali hiyo ni ya kawaida na anatakiwa kunywa maji mengi na kuendelea na matibabu
Maumivu ya viungo	Mshauri mgonjwa aende kwenye kituo cha kutolea huduma za afya
Miguu kuwaka moto	Mshauri mgonjwa aende kwenye kituo cha kutolea huduma za afya

RUDIA RUDIA kuhakikisha kila mshiriki anaelewa athari hizi

Slide 21

Athari Kubwa za Dawa na Hatua za Kuchukua

Athari kubwa	
• Harara na muwasho wa ngozi • Ngozi na/au macho kuwa ya njano • Kutapika mara kwa mara • Kutosikia • Kizunguzungu • Matatizo ya kuona	Mshauri asimamishe matibabu na mhimize kwenda kituo cha tiba haraka

RUDIA RUDIA kuhakikisha kila mshiriki anaelewa athari hizi

HATUA YA SITA: Matibabu ya ukoma (Dakika 5)

Slide 22

Matibabu ya Ukoma

Slide 22

Slide 23	**Matibabu ya Ukoma (1)**
	• Matibabu ya ukoma hutegemea na aina ya ukoma na umri wa mgonjwa
	  • **Ukoma hafifu; PB**, ambao kuna mabaka yasiyozidi 5 katika ngozi
	  • **Ukoma mkali; MB**, ambao kuna mabaka zaidi ya 5 katika ngozi
	• Pia kipindi cha matibabu hutegemea aina ya ukoma.
	
	Slide 23	

Slide 24	**Matibabu ya Ukoma (2)**
	• Muda wa matibabu:
	  • Ukoma hafifu (PB) = miezi 6 mpaka 9
	  • Ukoma mkali (MB) = Miezi 12 mpaka 18
	• Mgonjwa hupewa dawa za mwezi mmoja mmoja kumeza akiwa nyumbani
	• Mgonjwa humeza kidonge kimoja cha kwanza kila mwezi akiwa chini ya uangalizi wa mtoa huduma za afya wa kituo (DOT)
	Slide 24	

HATUA YA SABA: Njia za kuzuia kuenea kwa TB na ukoma (Dakika 35)

Slide 25	**Kazi za Vikundi** • Ni njia zipi zinaweza kuzuia kuenea kwa TB na ukoma? Slide 25	***Kazi za vikundi: (Dakika 20)*** **WAGAWE** washiriki katika makundi **WAELEKEZE** washiriki kujadili swali lifuatalo • Ni njia zipi zinaweza kuzuia kuenea kwa TB? **RUHUSU** washiriki kujadili kwa dakika 10 **RUHUSU** vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia **SAHIHISHA** na **HITIMISHA** kwa kuelezea slide inayofuata

Njia zinazoweza kuzuia kuenea kwa TB na ukoma

____

____

____

____

____

____

Slide 26

Njia za Kuzuia Kuenea Kwa TB na Ukoma Katika ya Jamii (1)

- TB na ukoma huzuilika kwa njia zifuatazo:
  - Kuibua na kuwapeleka mapema wote wenye dalili za TB/ukoma katika vituo vya huduma za afya kwa uchunguzi
  - Kugundua mgonjwa na kuanza matibabu sahihi mapema
  - Kuishi kwenye nyumba zenye kuruhusu mwanga wa kutosha na hewa safi inayoingia na kutoka
  - Kuepuka misongamano isiyokuwa ya lazima

Slide 26

Slide 27

Njia za Kuzuia Kuenea Kwa Kifua Kikuu na Ukoma Katika ya Jamii (2)

- Kutoa dawa kinga za TB na ukoma
  - Dawa kinga za TB
    - Hutolewa kwa WAVIU
    - Watoto waliochini ya umri wa miaka mitano ambao walikutana na mgonjwa wa TB na ambaye vimelea vya ugonjwa vimethibitishwa kimaabara.
  - Dawa kinga za ukoma
    - Hutolewa kwa wale wote waliokuwa karibu na mgonjwa wa ukoma

Slide 27

Slide 28		
	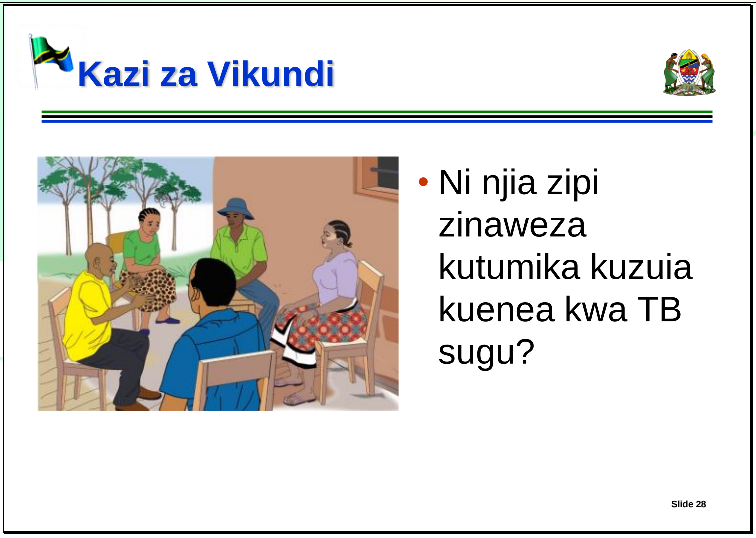	***Kazi za Vikundi: (Dakika 15)*** **WAGAWE** washiriki katika makundi **WAELEKEZE** washiriki kujadili swali lifuatalo • Ni njia zipi zinaweza kutumika kuzuia kuenea kwa kifua kikuu sugu? **RUHUSU** washiriki kujadili kwa dakika 10 **RUHUSU** vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia **SAHIHISHA** na **HITIMISHA** kwa kuelezea slide inayofuata

Njia za kuzuia kifua kikuu sugu

Slide 29

Slide 30

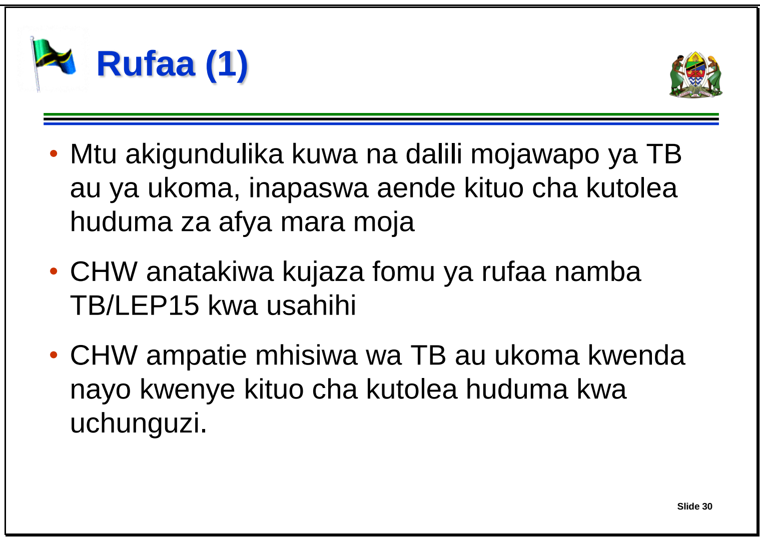

WAELEZE washiriki kuwa kutakuwa na kipindi cha ujazaji wa form (TB/LEP15) na watafanya mazoezi ya kutosha ili waelewe vizuri

Slide 31

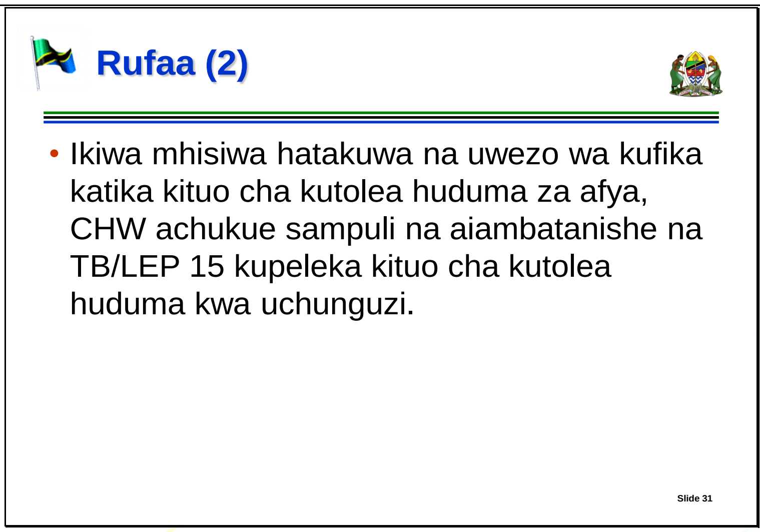

WAELEZE washiriki kuwa kutakuwa na kipindi cha ujazaji wa form (TB/LEP15) na watafanya mazoezi ya kutosha ili waelewe vizuri

HATUA YA NANE: Tathmini (Dakika 5)

Slide 32

HITIMISHA kwa kuomba mshiriki mmoja mmoja kusoma mambo muhimu

Slide 33

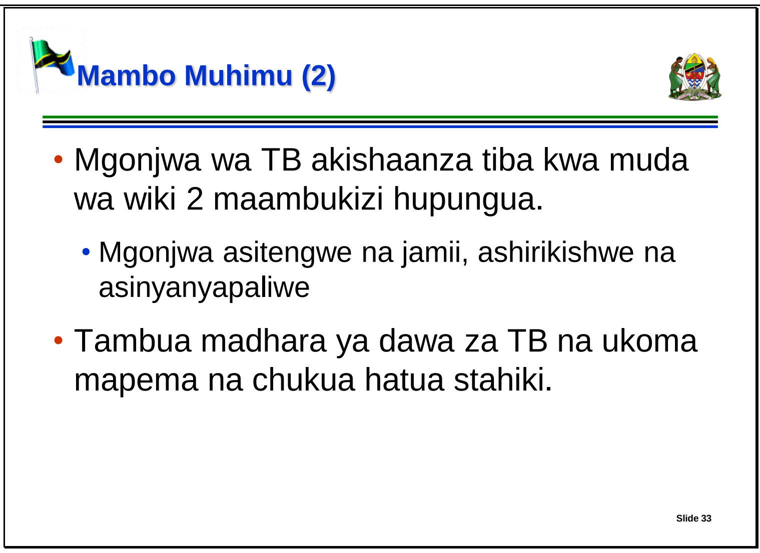

Slide 34

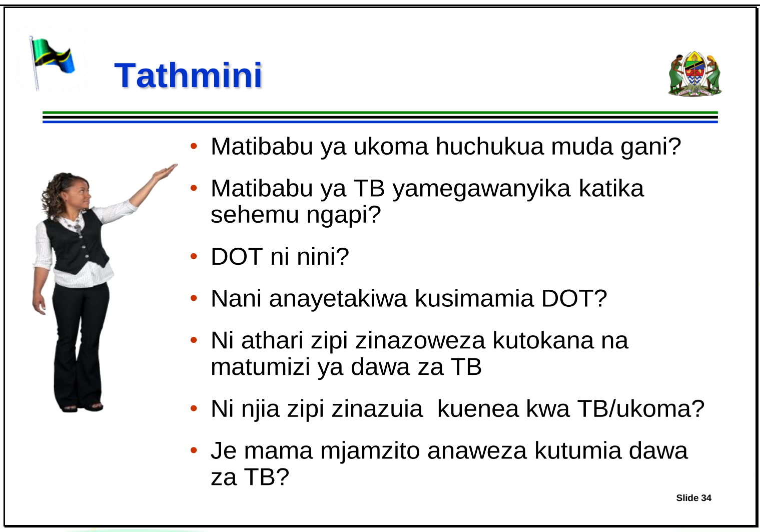

ULIZA maswali haya kwa mshiriki utakayemchagua ili kutathmini uelewa wa somo

Slide 35	AHSANTENI END TB TANZANIA The Global Fund To Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria amref health africa	

Mada ya 5: Mbinu za Utoaji wa Elimu ya Kifua Kikuu na Ukoma.

Muda: Saa 1 na dakika 45

Malengo ya Mada:

Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

1. Kueleza maana ya elimu ya afya.
2. Kueleza umuhimu wa kuelimisha jamii kuhusu TB na ukoma
3. Kueleza hatua za utoaji wa elimu kwa jamii
4. Kueleza mbinu za kufundisha katika jamii.

Mutasari wa Mada

Hatua	Muda	Mbinu	Yaliyomo
1	Dakika 02	Uwasilishaji	Malengo mahususi ya mada
2	Dakika 10	Mjadala wa Jozi + Uwasilishaji	Maana na umuhimu wa elimu ya afya
3	Dakika 40	Uwasilishaji + Kazi za vikundi	Hatua za utoaji wa elimu kwa jamii
4	Dakika 50	Uwasilishaji + Igizo dhima	Mbinu za kufundishia jamii
5	Dakika 03	Maswali na Majibu	Tathmini ya Uelewa

HATUA YA KWANZA: Malengo ya Mada (Dakika 2)

Slide 1

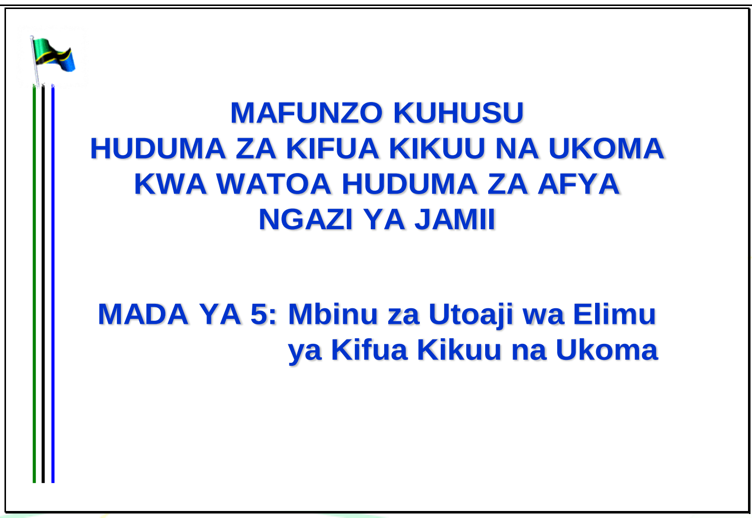

Slide 2	**Malengo ya Mada** **Baada ya mada hii mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:** ☞ Kueleza maana ya elimu ya afya ☞ Kueleza umuhimu wa kuelimisha jamii kuhusu TB na ukoma ☞ Kueleza hatua za utoaji wa elimu kwa jamii ☞ Kueleza mbinu za kufundisha katika jamii. Slide 2	**MUOMBE** mshiriki mmoja asome malengo ya mada

HATUA YA PILI: Maana na umuhimu wa elimu ya afya (Dakika 10)

Slide 3	**Bungua Bongo** • Elimu ya afya ni nini? Slide 3	***Bungua Bongo (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Elimu ya afya ni nini? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata

Maana ya elimu ya afya

____

____

____

____

____

____

Slide 4

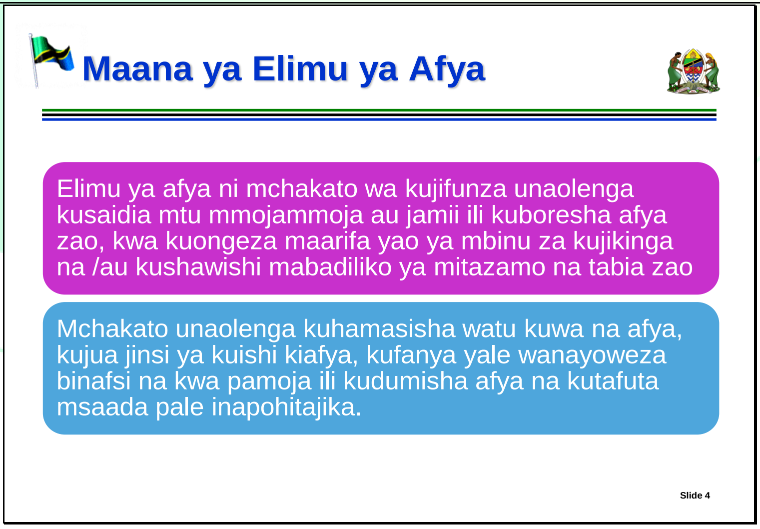

Slide 5

Mijadala Katika Jozi (dakika 5)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo

- Kuna umuhimu gani wa kuelimisha jamii kuhusu TB?

WARUHUSU washiriki wajadiliane katika jozi
RUHUSU washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie
ANDIKA majibu kwenye bango kitita
SAHIHISHA na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Umuhimu wa kuelimisha jamii kuhusu TB

____

____

____

____

____

____

Slide 6	**Umuhimu ya Kuielimisha Jamii Kuhusu Kifua Kikuu na Ukoma** Kuongeza ufahamu wa jamii kuhusu TB na ukoma Kuongeza ufahamu wa jamii kuhusu mbinu za kujikinga na TB na ukoma Kuwawezesha watu kutambua watu wenye dalili za TB na ukoma na kuwasaidia kutafuta matibabu Kuwawezesha watu walioathirika na TB na ukoma kutafuta matibabu kabla tatizo kuwa kubwa Kuongeza uelewa kuhusu haki za wagonjwa wa TB na ukoma Kuongeza ushirika na jamii katika mapambano dhidi ya TB na ukoma Kuondoa dhana na mila potofu katika jamii juu ya magonjwa ya TB na ukoma Slide 6	

HATUA YA TATU: Hatua za utoaji wa elimu kwa jamii (Dakika 40)

Slide 7	**Hatua za Utoaji wa Elimu kwa Jamii** • Ili kuelimisha jamii kuhusu TB na ukoma, muwezeshaji anahitaji kupitia hatua nne 1. Maandalizi, 2. Utoaji wa elimu yenyewe, 3. Tathmini 4. Taarifa (Ripoti) Slide 7	**TAJA** hatua moja moja

Slide 8

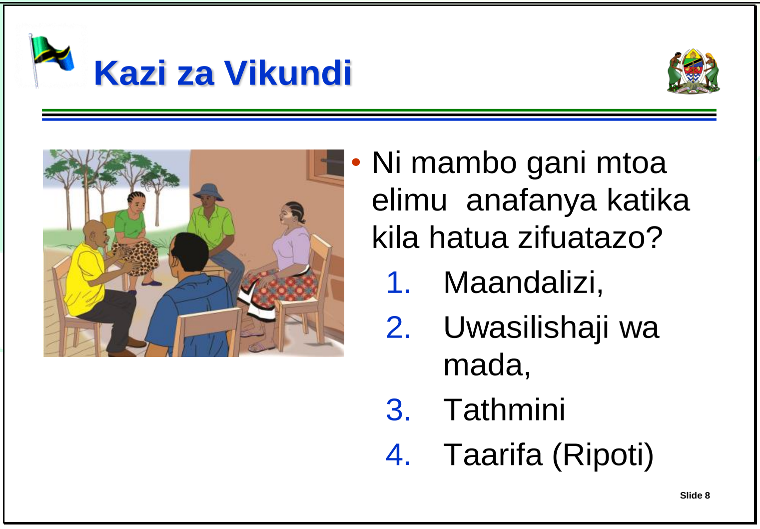

Kazi za Vikundi: (Dakika 20)

WAGAWE washiriki katika makundi manne
WAELEKEZE washiriki kujadili swali lifuatalo:

- Ni mambo gani muwezeshaji anafanya katika kila hatua katika hatua zifuatazo?
  - Maandalizi
  - Uwasilishaji wa somo
  - Tathmini
  - Ripoti

GAWA hatua mojamoja kwa kila kundi; kila kundi lijadili kazi ya muwezashaji katiaka hatua waliyopewa.
RUHUSU washiriki kujadili kwa dakika 10
RUHUSU vikundi kuwasilisha kwa kuanza na kundi linalojadili hatua ya kwanza, kisha ya pili, ya tatu na mwisho ya nne
RUHUSU makundi mengine kuchangia baada ya kundi husika kuwasilisha
SAHIHISHA na **HITIMISHA** kwa kuelezea slide zinazofuata

Mabo ya kufanya katika hatua za uelimishaji jamii

____

____

____

____

____

____

Mambo ya kufanya katika hatua za uelimishaji jamii

Slide 9

Hatua za Utoaji wa Elimu kwa Jamii (1)

1. Maandalizi

- Moja ya njia bora za kujiongezea kujiamini ni ya kujiandaa na kujiandaa na kujiandaa.
- Tafakari juu ya uzoefu wako katika kuelimisha
- Fanya uchunguzi wa mahitaji ya sasa ya unaowaelimisha
- Jiulize, "ninahitaji nini ili niweze kuwaelimisha vizuri na nifikie matarajio yao?"

Kuingia katika jamii kunahitaji kujenga mahusiano na jamii, uongozi na walengwa.

Slide 9

TUMIA uzoefu wako kama zana ya kufundishia.

- Jifunze kila kitu unachoweza kuhusu wasikilizaji wako.
- Kazi zao, asili, kitu chochote unaweza kutumia kwa ajili ya kufaniskisha uelimishaji.

Slide 10

Hatua za Utoaji wa Elimu kwa Jamii (2)

1. **Maandalizi …**
   - Andaa Malengo ya mada yatakayoongoza:
     - Maudhui ya mada utakayofundisha
     - Uwasilishaji / mbinu za kufundishia
     - Mbinu za kufanya tathmini ya mafanikio ya mada
   - Andaa mada yako na vifaa vya kufundishia
     - Bango kitika, kalamu, karatasi, daftari, picha n.k
   - Andaa mazingira
     - Darasa, /chumba/ eneo la wazi/ mazingira ya nyumbani n.k
   - Taarifu wahusika/wamiliki wa mahali pa kutolea elimu
   - Wataarifu wasikilizaji
     - Mtu mmojammoja, familia, kikundi, wanafunzi, mkutano n.k

Slide 10

Slide 11

Bungua Bongo

- Ni mbinu gani mnazotumia Kujenga Mahusiano Katika Jamii yenu?

Slide 11

WAPE NAFASI WATAJE: Mbinu za kufundisha?
RUHUSU washiriki wachache wajibu
ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita au ubao
SAHIHISHA majibu yao na
UHITIMISHE kwa kuelezea slaidi zinazofuata
ZINGATIA kuwa, mambo yatakayotajwa hapa, ni ya msingi zaid kutumika katika jamii husika Yanayotajwa katika slaidi zinazofuata ni nyongeza tu.

Slide 12

Hatua za Kujenga Mahusiano Katika Jamii

Hatua ya 1: Tafuta kuungwa mkono na viongozi wa kijiji/mtaa:
- Jitambulishe, eleza madhumuni, eleza jinsi zoezi linavyofanyika, eleza umuhimu wao katika zoezi hili. Mf. Kupata takwimu za TB na ukoma katika kata/ halmashauri

Hatua ya 2: Jenga mahusiano ya moja kwa moja na wadau wengine katika kijiji/mtaa
- Kuna asasi nyingine zinafanya kazi hiyo, tafuta jinsi ya kushirikiana

Hatua ya 3: Jenga mtandao katika jamii wa kukuwezesha kuwatetea na kufanya utambuzi wa walioathirika na TB na ukoma

Hatua ya 4: Jenga mahusiano ya moja kwa moja na walioathirika na TB na ukoma pamoja na familia zao kwa kutumia mtandao uliounda kwa ajili ya utambuzi na kujenga mahusiano

Slide 12

Slide 13	**Hatua za Utoaji wa Elimu kwa Jamii (3)** **2. Wasilisha mada yako** • Mada yako itakuwa na sehemu tatu i. Ufunguzi ii. Dhana ya somo (Nyama ya mada) iii. Kufunga **i. Ufunguzi** • Unaanzia pale wasikilizaji walipo kiuelewa na kumalizia pale unapotaka wafikie! • Ni lazima kujua washiriki walipo. Je, wnaelewa nini kuhusu mada unayotaka kufundisha? Slide 13	
Slide 14	**Hatua za Utoaji wa Elimu kwa Jamii (4).** **i. Ufunguzi ...** • Anza na kitu kinachovutia kusikiliza – Msikilizaji atajiuliza "Kuna nini ndani yake kwa ajili yangu?" • Lengo ni kubadili tabia • Kisha pitia malengo ya mada (pitia mambo muhimu tu) Slide 14	**KUKUMBUKA** sababu za kwa nini watu wazima wanajifunza. **ANZA** na kitu cha kuvuta mawazo yao. **ELEZA** kitu gani darasa litafanya kwa ajili yao. Hapa ndipo mahali ambapo tunawajaza hamu ya kusikiliza. **WAANDAE** kwa ajili ya kujifunza. "**WAAMBIE** nini unaenda kuwaambia".
Slide 15	**Hatua za Utoaji wa Elimu kwa Jamii (5)** **ii. Mada yenyewe** • Wasilisha undani wa mada yako inayosaidia kuwasilisha mawazo yako makuu • Tumia mbinu mbalimbali za uwasilishaji –Mifano –Ushirikishaji (mf. maswali na majibu, kuwapa nafasi kutoa uzoefu wao) –Kuwapa nafasi kujadili hoja • Tumia vifaa mbalimbali kuwasilisha mada kama vile: –Picha, Maandishi (ubaoni/ kwenye bango kitita) Slide 15	**WAKUMBUSHE WASHIRIKI** kuwa: • Hii ndio nyama ya somo. Hakikisha unasimama kwenye lengo la somo. • "Kukimbiza sungura" ni kunafurahisha lakini pia kunaweza kuwa na bughudha sana.

Slide 16

Uwezo wa Watu Kukumbuka

- 10 % ya wanachokisoma
- 20 % ya wanachokisikia
- 30 % ya wanachokiona
- 50 % ya wanachokiona na kukisikia
- 70 % ya wanachokisema wakifanya kazi
- 90% ya wanachokifundisha

ok

Copyright CSHI 2007

Slide 16

SISISTIZA kuwa

- Kwa hiyo **TUMIA** mbinu mbalimbali ili kumfanya msikilizaji ashike maudhui ya mada yako

Slide 17

Hatua za Utoaji wa Elimu kwa Jamii (6)

iii. Kufunga

- Unapaswa kutoa maelezo ambayo:
  - –Yanamsaidia kuelewa zaidi
  - –muhimu
  - –yanayoaminika
  - –Yana mantiki
  - –Yanaleta shauku kuelewa
- Kufunga ndio iwe nyenzo yako yenye nguvu!

Slide 17

SISITITIZA kuwa

- Hapa ndipo una "Waambia nini alichowafundisha".
- **PITIA** malengo makuu yote, yasisitize tena.

Slide 18

Hatua za Utoaji wa Elimu kwa Jamii (7)

3. Tathmini

- Ni mchakato wa makusudi wa kukusanya, kuchambua na kutafsiri taarifa ya mambo yaliyojiri wakati wa mada ili kufanya maamuzi ya uboreshaji wa somo.
- Ni mpango wa kukusanya na kutumia taarifa ili kufanya maamuzi juu ya mchakato wa ufundishaji ulivyofanyika, na matokeo ya kujifunza
- Tunapofanya tathmini tunajaribu kukusanya taarifa ya maswali yafuatayo, kisha kuyafanyia kazi
  - Je, ni kipi kilifanyika vizuri?
  - Je, ni kipi hakikufanyika vizuri?
  - Ni kwa kiasi gani washiriki wamejifunza?
  - Kwa wakati ujao ninahitaji kuazimia nini?

Slide 18

Slide 19

Hatua za Utoaji wa Elimu kwa Jamii (9)

3. Tathmini…

- Vyanzo vya tathmini ya mada
  - Tathmini binafsi
  - Maoni ya mwezeshaji mwenza
  - Rekodi ya sauti na video wakati wa mada
  - Maoni ya washiriki
  - Maswali kutoka kwa washiriki wakati wa mada
  - Dodoso kwa washiriki

Slide 19

Slide 20

Hatua za Utoaji wa Elimu kwa Jamii (10)

4. Ripoti

- Kulingana na taratibu za kazi yako kama mhudumu wa afya wa jamii, baada ya kukamilisha kazi yako unapaswa kuandika ripoti/taarifa ya kazi.
- Tumia rejesta au fomu kuripoti kazi yako
- Jaza taarifa zako kwa umakini ukizingatia
  - Tarehe, muda, mahali, idadi au majina ya washiriki wa mada yako
  - Taja mafanikio yako katika mada
  - Taja changamoto ulizokutana nazo
  - Eleza ulichojifunza/ uzoefu uliopata kwa kuwasilisha mada hiyo kwa ajili ya kuboresha baadaye.

Slide 20

HATUA YA NNE: Mbinu za kufundishia jamii (Dakika 50)

Slide 21

Bungua Bongo-Mbinu za Kufundishia

- Mbinu gani zinazotumika kufundishia?

Slide 21

Bungua bongo (Dakika 5)

WAPE NAFASI WATAJE: Mbinu za kufundishia
RUHUSU washiriki wachache wajibu
ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita au ubao
SAHIHISHA na **HITIMISHA** kwa kuelezea slaidi zinazofuata
ZINGATIA kuwa, mambo yatakayotajwa hapa, ni ya msingi zaid kutumika katika jamii husika
Yanayotajwa katika slaidi zinazofuata ni nyongeza tu.

Mbinu za kufundishia

____

____

____

____

____

____

Slide 22

Mbinu za Kufundishia (1)

- Kuna mbinu nyingi za kufundisha
  - Njia ya majadiliano. (Discussion)
  - Njia ya mhadhara (Lecture)
  - Maswali na majibu
  - Hadithi.
  - Vitu na picha
  - Nyimbo

Slide 22

Slide 23

Mbinu za Kufundishia (2)

1. **Njia ya Majadiliano. (Discussion)**
   - Katika njia hii kila anayejifunza mmoja mmoja hupata nafasi ya kuchangia mawazo aliyonayo kuhusu suala linalojadiriwa na yeye pia huweza kupata mawazo ya wengine.
   - Katika majadiliano wanaojifunza hupata uelewa na ujuzi mpya nje na ule aliokuwa nao kabla hajashiriki katika majadiliano.

Slide 23

Slide 24

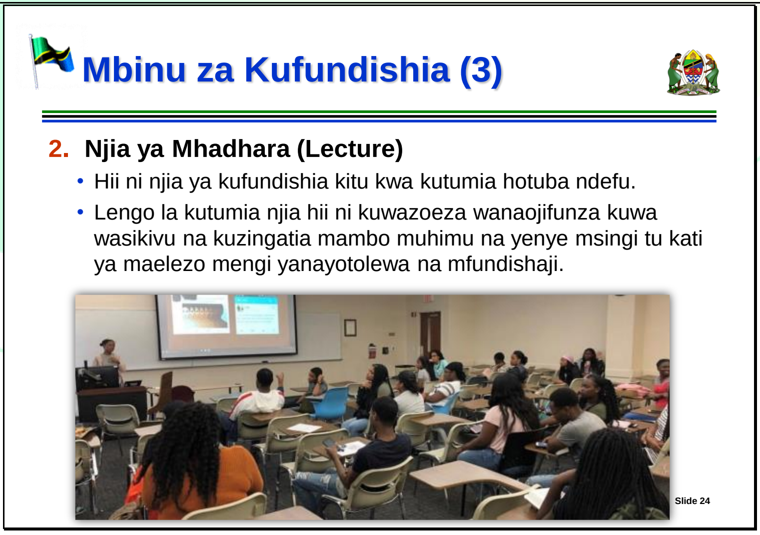

Slide 25

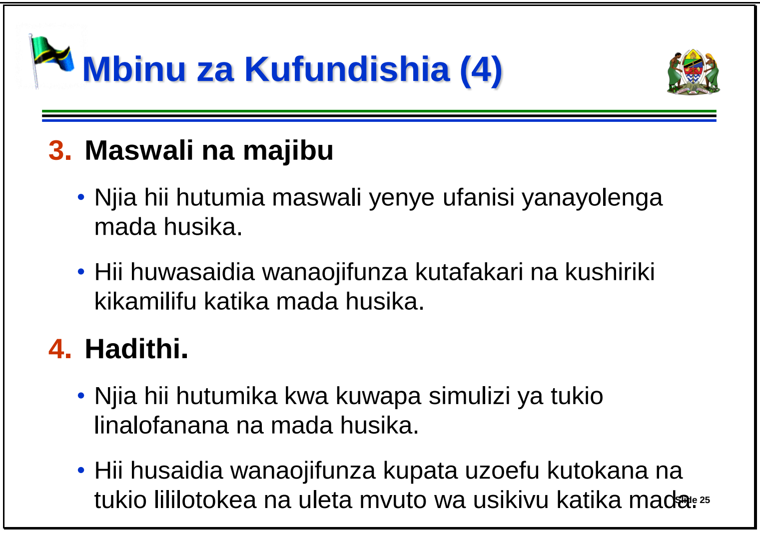

Slide 26

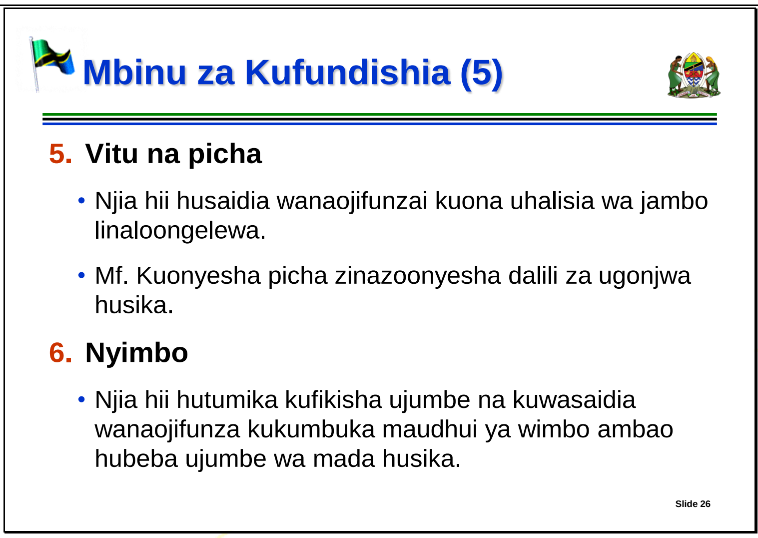

<table>
<tr>
<td>Slide 27</td>
<td>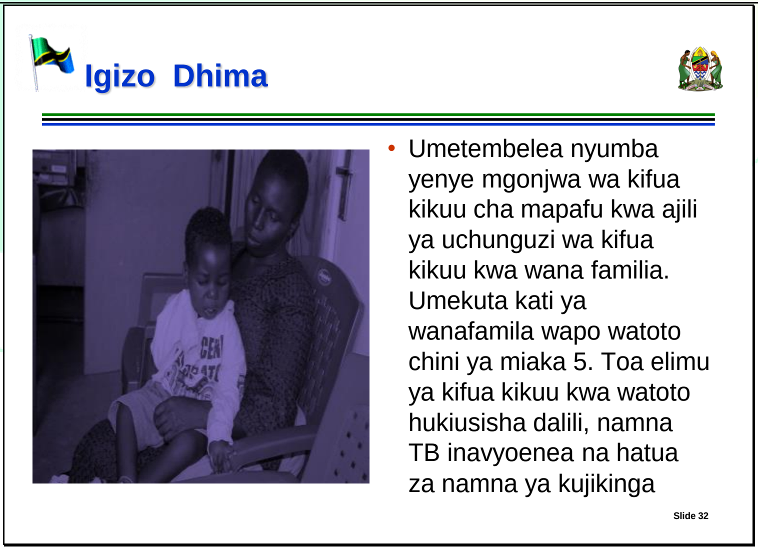
</td>
<td>Igizo Dhima (Dakika 30)

<u>Maandalizi ya Awali</u>
Mshiriki mmoja atajitolea kuigiza nafasi ya mteja na mtoto wake na mwingine atajitolea kuigiza kama mtoa huduma ngazi ya jamii kutumia mwongozo wa mkufunzi toa kopi za kutosha na wape washiriki kwa maelekezo
WAELEZE washiriki kuwa lengo la igizo hili ni kupata uzoefu wa jinsi ya kutoa elimu katika jamii kuhusu kifua kikuu kwa watoto
GAWA washiriki katika makundi na waelekeze kuwa kila kundi litakuwa na mshiriki mmoja atakayeigiza kama mteja na mwingine ataigiza kama mtoa huduma.</td>
</tr>
<tr>
<td>Slide 27</td>
<td colspan="2">MAELEKEZO Yanaendelea …

GAWA form za mwongozo.
RUHUSU waigizaji kufanya igizo hilo kwa muda wa dakika 10
KATISHA igizo kisha WAULIZE waigizaji maswali yafuatayo
• Umejisikaje kuigiza kama mtoa huduma/ mgonjwa?
• Unafikiri ni nini ulichofanya vizuri?
• Ni kipi unadhani unahitaji mazoezi zaidi ili kurekebisha?
RUHUSU washiriki wengine kutoa maoni yao kuhusu mchezo
• Kipi wameona kimefanyika vizuri?
• Kipi wanadhani kilihitaji marekebisho?
• Maoni yao kwa ujumla
WAONDOLEE wadhifa wa uigizaji waite majina yao kawaida
RUHUSU washiriki wengine wafanye igizo katika makundi wakijigawa katika nafasi za Mteja, Mtoa huduma na watazamaji.
WAELEZE kuwa baada ya pea moja ya washiriki kumaliza, wanatakiwa wajipe mrejesho na kisha wengine wacheze mpaka wote wamalizike.
HITIMISHA igizo kwa kutoa maelezo kutokana na maoni yao
WAELEZE washiriki kuwa baada ya elimu hii washiriki watatakiwa kuwapa wateja wao rufaa ya kwenda kituo cha afya kwa uchunguzi</td>
</tr>
</table>

HATUA YA TANO: Tathmini (Dakika 5)

Slide 28	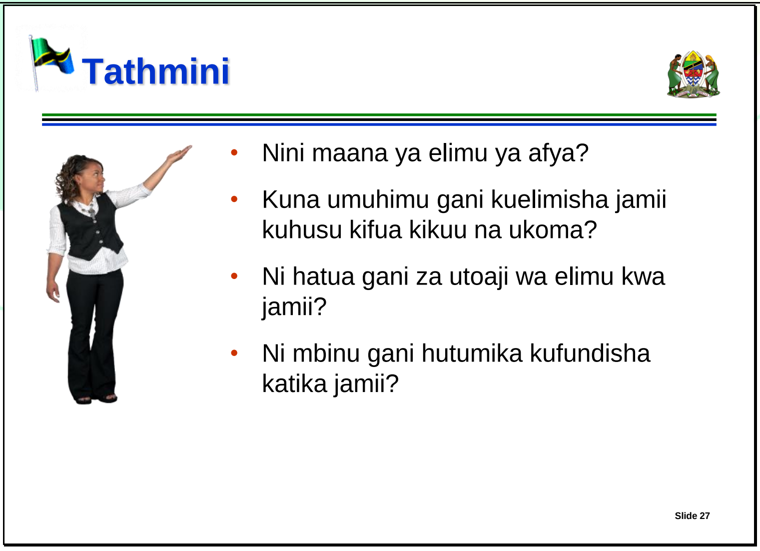 	
Slide 29	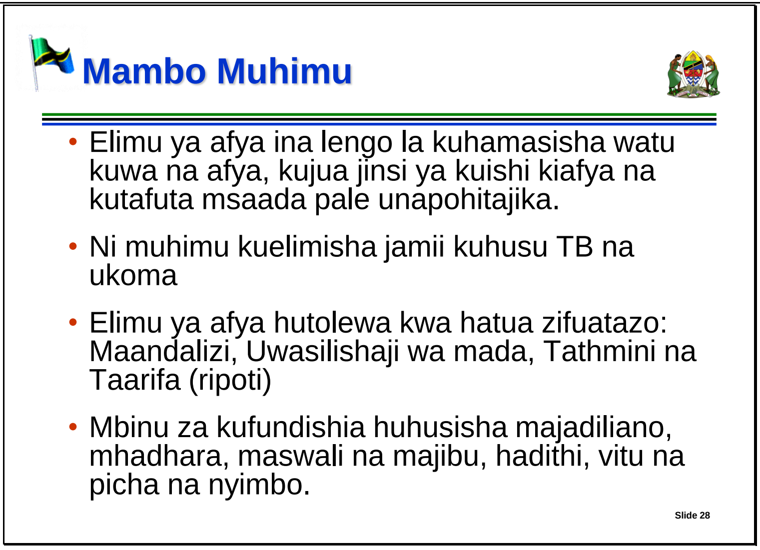 	**HITIMISHA** kwa kuomba mshiriki mmoja mmoja kusoma mambo muhimu.
Slide 30	 	

Mada ya 6: Huduma Shirikishi za Maambukizo Mseto ya Kifua Kikuu na Magonjwa Mengine.

Muda: Saa 1 na dakika 10

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

1. Kueleza maana ya huduma shirikishi za maambukizo mseto ya TB na magonjwa mengine ngazi ya jamii
2. Kutaja aina za maambukizo mseto ya TB na hali au magonjwa mengine
3. Kuainisha huduma shirikishi za maambukizo mseto ya TB na magonjwa mengine ngazi ya jamii
4. Kuelezea huduma shirikishi zinazoongeza ugunduzi wa wagonjwa wa TB
5. Kueleza wajibu na majukumu ya CHW katika utoaji wa huduma shirikishi za TB

Mutasari wa Mada

Hatua	Muda	Mbinu	Yaliyomo
1	Dakika 02	Uwasilishaji	Malengo mahususi ya mada
2	Dakika 15	Uwasilishaji + Bungua bongo	Maana ya huduma shirikishi za maambukizi mseto na kifua kikuu
3	Dakika 15	Uwasilishaji + Mjadala katika jozi	Huduma shirikishi za TB na UKIMWI
4	Dakika 05	Uwasilishaji	Athari zinazoweza kutokana na dawa za VVU
5	Dakika 10	Uwasilishaji + Mjadala katika jozi	Kuzuia TB kwa WAVIU katika jamii
6	Dakika 05	Uwasilishaji	TB na kisukari
7	Dakika 05	Uwasilishaji	TB na silikosisi
8	Dakika 10	Uwasilishaji	TB na utapiamlo
9	Dakika 03	Maswali na Majibu	Tathmini ya uelewa

HATUA YA KWANZA: Malengo ya Mada (Dakika 2)

Slide 1	MAFUNZO KUHUSU HUDUMA ZA KIFUA KIKUU NA UKOMA KWA WATOA HUDUMA ZA AFYA NGAZI YA JAMII MADA YA 6: Huduma Shirikishi za Maambukizo Mseto ya Kifua Kikuu na Magonjwa Mengine	
Slide 2	**Malengo ya Mada** **Baada ya mada hii mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:** ☞ Kueleza maana ya huduma shirikishi za maambukizo mseto ya TB na magonjwa mengine ngazi ya jamii ☞ Kutaja aina za maambukizo mseto ya TB na hali au magonjwa mengine ☞ Kuainisha huduma shirikishi za maambukizo mseto ya TB na magonjwa mengine ngazi ya jamii ☞ Kuelezea huduma shirikishi zinazoongeza ugunduzi wa wagonjwa wa TB ☞ Kueleza wajibu na majukumu ya CHW katika utoaji wa huduma shirikishi za TB Slide 2	**MUOMBE** mshiriki mmoja asome malengo ya mada.

HATUA YA PILI: Maana ya huduma shirikishi za maambukizi mseto na kifua kikuu (Dakika 15)

Slide 3	**Maana ya Huduma Shirikishi za Maambukizi mseto na Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii**
	
	• Huduma shirikishi
	  • Ni huduma mseto kwa wagonjwa wenye TB na ugonjwa/magonjwa mengine yanayoambatana na TB
	• Magonjwa yaambatanayo na TB
	  • Huongeza uwezekano wa mtu kupata maambukizi ya TB
	  • Huongeza uwezekano wa mtu mwenye maambukizi ya TB kuugua ugonjwa wa TB
	• Pia TB huweza kufanya mtu mwenye magonjwa haya kuwa na hali mbaya zaidi
	Slide 3	

Slide 4

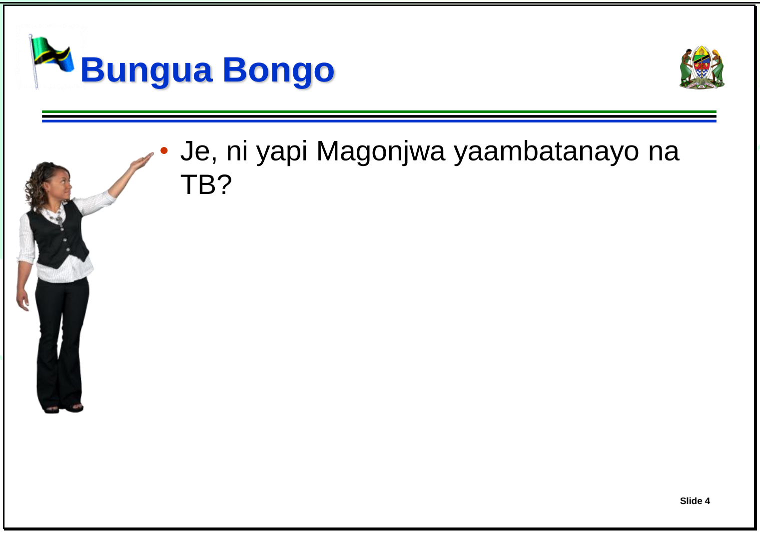

Bungua Bongo (Dakika 5)

WAULIZE washiriki maswali yafuatayo

- Je ni yapi magonjwa yaambatanayo na TB?

RUHUSU washiriki wachache wajibu
ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita au ubao
SAHIHISHA majibu yao na
UHITIMISHE kwa kuelezea slaidi inayofuata

Magonjwa yaambatanayo na TB

____

____

____

____

____

Slide 5

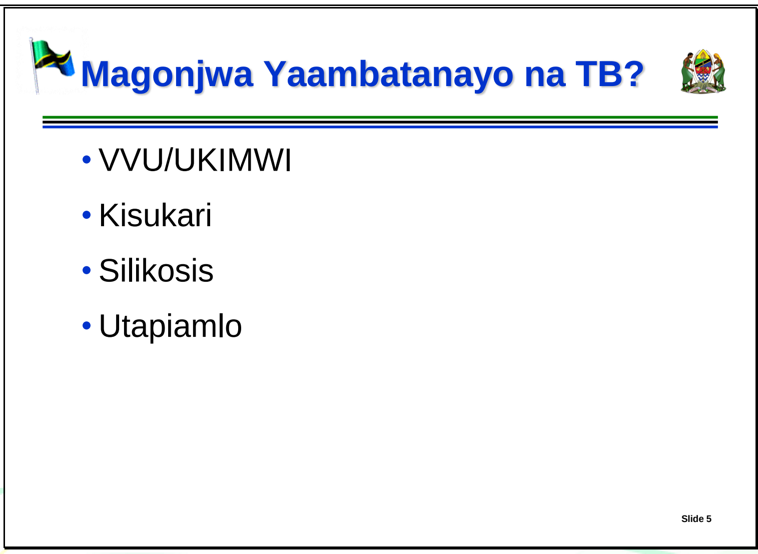

Slide 6

Malengo ya Huduma Shirikishi za Kifua Kikuu

- Kuongeza ugunduzi wa wagonjwa wa TB miongoni mwa watu wenye UKIMWI/VVU, Kisukari, silikosis au utapiamlo
- Kuboresha matokeo ya matibabu
- Kudhibiti maambukizi ya TB katika jamii

Kumbuka:

Kila mhisiwa wa TB hushauriwa kuchunguzwa dhidi ya VVU, kisukari na utapiamilo:

Ni wajibu wa mhudumu wa afya ngazi ya jamii kuhakikisha wagonjwa katika makundi hayo wanachunguzwa dhidi ya TB na wanaobainika kuugua TB wanatibiwa kikamilifu

Slide 7

Wajibu na Majukumu ya Mtoa Huduma ngazi yajamii katika huduma shirikishi

- Kuelimisha jamii juu ya mahusiano ya *TB na VVU*, *TB na kisukari*, *TB na Silicosis* na *TB na utapiamlo*
- Kuhamasisha jamii juu kutambua ya dalili za TB na magonjwa yanayoambatana
- Kutoa rufaa kwa wahisiwa wa TB na VVU, kisukari, silicosis au utapiamlo
- Kusimamia na kufuatilia matibabu ya wagonjwa wa TB wenye pia VVU, kisukari, silicosis, utapiamlo au magonjwa mengine
- Kushirikiana na watoa huduma za TB na kliniki za VVU, kisukari au lishe katika vituo vya kutolea huduma za afya
- Kuandaa na kuendesha vikao kujadili taarifa na maendelo ya wagonjwa wa TB na magonjwa mengine yanayoambatana

Slide 7

HATUA YA TATU: Huduma shirikishi za TB na UKIMWI (Dakika 15)

Slide 8

Huduma Shirikishi za Kifua Kikuu

Kifua Kikuu na VVU/UKIMWI

Slide 8

Slide 9

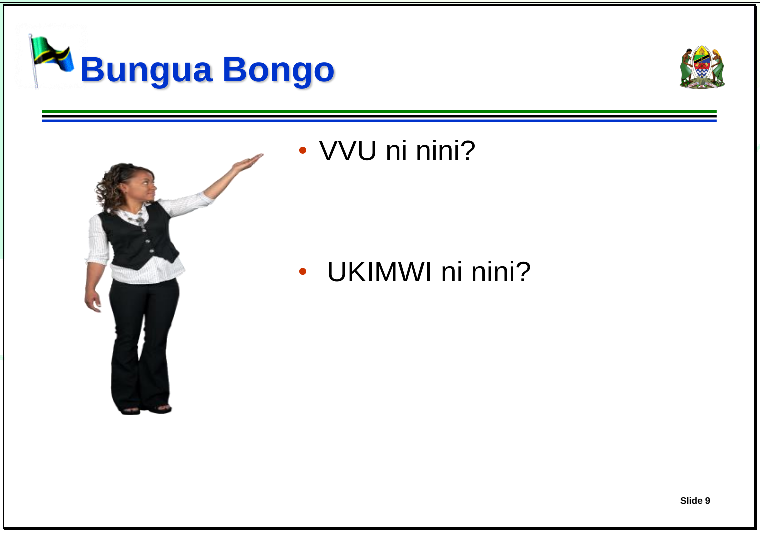

Bungua bongo (Dakika 5)

WAULIZE washiriki maswali yafuatayo

- VVU ni nini?
- UKIMWI ni nini?

RUHUSU washiriki wachache wajibu
ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita au ubao
SAHIHISHA majibu yao na
UHITIMISHE kwa kuelezea slaidi inayofuata

Maana ya VVU

____

____

Maana ya UKIMWI

____

____

____

Slide 10

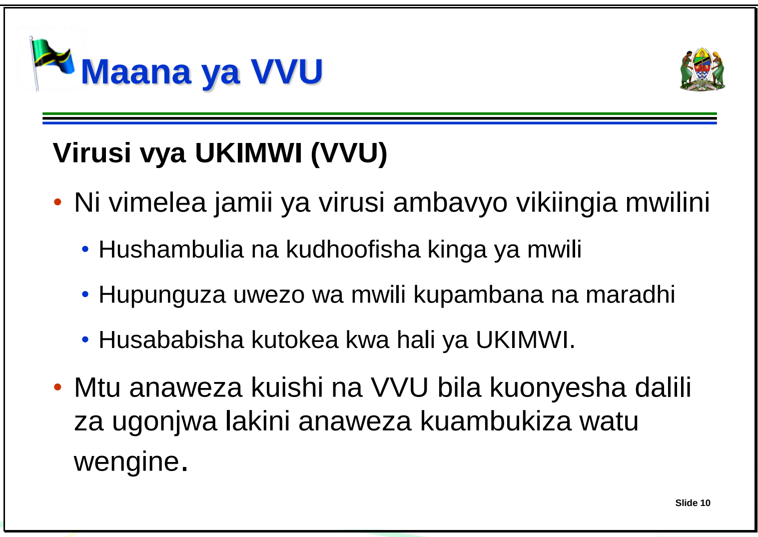

Slide 11	**Maana ya UKIMWI** **UKIMWI** • UKIMWI ni kifupisho cha maneno: • **U**pungufu wa **Ki**nga **Mwi**lini • Hutokea baada ya VVU kushambulia na kupunguza kinga ya mwili • Kusababisha dalili mseto za maradhi mbalimbali yakiwemo magonjwa nyemelezi kama TB Slide 11	
Slide 12	**Mjadala Katika Jozi** • Kuna mahusiano gani kati ya TB na VVU? Slide 12	***Mijadala Katika jozi(dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Kuna mahusiano gani kati ya TB na VVU? **WARUHUSU** washiriki wajadiliane katika jozi **RUHUSU** washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Mahusianao ya kifua kikuu na VVU

____

____

____

____

____

____

Slide 13	**Mahusiano ya Kifua Kikuu na VVU** • UKIMWI unaongeza kasi na makali ya TB na hivyo hivyo TB inaongeza kasi na makali ya UKIMWI • VVU ni sababu kubwa ya kupungua kwa kinga mwilini na kusababisha magonjwa nyemelezi kama TB • UKIMWI unaongeza uwezakano wa TB kurudia mara kwa mara na unachangia kwa sehemu kubwa kupataTB ya nje ya mapafu • TB ni ugonjwa unaongoza miongoni mwa magonjwa nyemelezi kwa watu wanaoishi na maambukizi ya VVU na huchangia hadi asilimia 30 ya vifo. Slide 13	
Slide 14	**Matibabu ya Pamoja ya Kifua Kikuu na VVU** • Dawa za TB zinaweza kutumika na dawa za VVU bila athari zozote • Ni vema kuhakikisha kwamba wagonjwa wote wa TB wanashauriwa kupima maambukizi ya VVU • Mgonjwa wa TB anapobainika na maambukizi ya VVU hupatiwa dawa za kupunguza makali ya virusi vya UKIMWI (ARV) • Sambamba na dawa za TB • TB inatibika na kupona kabisa hata kama mgonjwa ana mambukizi ya VVU endapo atameza dawa zote za VVU na TB kwa usahihi. Slide 14	**WAELEZE** washiriki kuwa • Japokuwa zipo dawa za VVU na TB ambazo zina muingiliano lipo kundi la dawa ambalo mgonjwa wa TB anaweza kutumia akiwa anatumia na dawa za TB bila madhara. • Hivyo ni vema mtoa huduma akatoa ushauri kuwa ikiwa mgonjwa anatumia dawa za VVU na za TB amwambie mhudumu wa afya kuhakikisha kuwa dawa anazotumia za VVU zinaendana na dawa za TB

HATUA YA NNE: Athari zinazoweza kutokana na dawa za VVU (Dakika 5)

Slide 15	**Athari Zinazoweza Kutokana na Dawa za VVU (1)** • Dawa za TB na za VVU huweza kutumika kwa pamoja bila kuleta madhara yoyote • Wagonjwa wachache wanaweza kupata athari ndogo au kubwa zinazoweza kutokana na dawa hizi Slide 15	

Slide 16

Athari Zinazoweza Kutokana na Dawa za VVU(2)

Athari ndogo ndogo	Hatua za kuchukua
Kichefuchefu, kutapika	Mtie moyo mgonjwa na kumshauri aendelee na dawa
Kujisikia mwili kuchoka	
Kuota ndoto mbaya	
Maumivu ya kichwa	
Kizunguzungu	
Kujikuna na vipele kama vya jasho	

WAELEZE washiriki kuwa
- Athari hizi ndogondogo zitaisha baada ya muda mfupi ila zikizidi aripoti haraka kwa mtoa huduma wa afya

Slide 17

Athari Zinazoweza Kutokana na Dawa za VVU (3)

Athari kubwa	
Kupata malengelenge	Mshauri asimamishe matibabu na mhimize kwenda kituo cha kutolea huduma za afya haraka
Ngozi na/au macho kuwa ya njano	
Kutapika kupita kiasi	
Kuumwa sana kichwa	
Kuchanganyikiwa	

Slide 17

HATUA YA TANO: Kuzuia TB kwa WAVIU katika jamii (Dakika 10)

Slide 18

Jinsi ya Kuzuia Maambukizi ya Kifua Kikuu kwa MVIU

- WAVIU wanashauriwa:
  - Kuepuka misongamano isiyo ya lazima
  - Kuepuka kuishi/ kukaa karibu na mtu mwenye dalili za TB
- Kupata dawa za kinga ya TB (Isoniazid Preventive Therapy) kwa muda wa miezi 6
  - Dawa hizi ni lazima zitumike kwa WAVIU waliochunguzwa na kuhakikishwa kama hawana TB ili kuepuka usugu wa dawa za TB
- Kuwatambua WAVIU wenye dalili za TB na kuwapa rufaa kwenda kituo cha kutolea huduma za afya kwa uchunguzi.

Slide 18

Slide 19	**Huduma Zinazongeza Ugunduzi wa Wagonjwa wa Kifua Kikuu kwa WAVIU** **Utafutaji wa wenye dalili za TB (ACF)** • Kutembelea nyumba kwa nyumba na: • Kutambua wanakaya wenye dalili za TB kwa kutumia fomu maalum (TB/LEP12) • Kutoa na kufuatilia rufaa kwa wale wenye dalili za TB • Kuandikisha wote wenye dalili za TB kwenye rejista ya TB ngazi ya jamii (TB/LEP13 A) • Kufuatilia majibu ya makohozi na kuboresha rejista • Kuhakikisha wote waliogundulika kuwa na TB wanaanza tiba Slide 19	
Slide 20	**Mijadala Katika Jozi** • Ni huduma gani shirikishi za TB na VVU zinatolewa katika ngazi ya jamii? Slide 20	***Mijadala Katika Jozi (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Ni huduma gani shirikishi za TB na VVU zinatolewa katika ngazi ya jamii? **WARUHUSU** washiriki wajadiliane katika jozi **RUHUSU** washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Huduma shirikishi za TB na VVU zinatolewa katika ngazi ya jamii

____

____

____

____

____

____

Slide 21	**Huduma Shirikishi za Kifua Kikuu na VVU (1)** 1. **Unasihi na rufaa kwenda kupima VVU katika kituo cha kutolea huduma za afya/kupimia vvu** • Ubaini wa mgonjwa wa TB ambaye hajapima VVU • Ushauri kwa mgonjwa wa TB ili aende kwenye unasihi na upimaji wa VVU • Kumtia moyo na kumuwezesha mgonjwa wa TB anayeishi na VVU kwenda kwenye huduma za kliniki za huduma na tiba (CTC) na nyinginezo katika jamii Slide 21	
Slide 22	**Huduma Shirikishi za Kifua Kikuu na VVU (2)** 2. **Kusaidia upatikanaji wa taarifa za wagonjwa katika kituo cha tiba kuhusu:** • Maudhi ya dawa kwa mgonjwa wa TB mwenye VVU 3. **Kuondoa Dhana Potofu** • Kuhusu TB na TB /VVU. Slide 22	

HATUA YA SITA: TB na kisukari (Dakika 5)

Slide 23	**Kifua Kikuu na Kisukari** Slide 23	

Slide 24	**Kifua Kikuu na Kisukari – Utangulizi** • Kisukari hushusha kinga ya mwili • Wagonjwa wenye kisukari wana uwezekano mkubwa zaidi wa kuugua TB kulinganisha wa wale wasio na kisukari • Pia ugonjwa wa kisukari husababisha ugumu katika ugunduzi, matibabu na kuzuia ugonjwa wa TB Slide 24	

HATUA YA SABA: TB na silikosisi (Dakika 5)

Slide 25	**Kifua Kikuu na Silikosis** Slide 25	

Slide 26	**TB na Silikosis – Utangulizi**
	• Wachimbaji wa madini wana uwezekano mkubwa zaidi wa kuuguwa TB kutokana na sababu mbalimbali zikiwemo:
	  • Kuvuta vumbi lenye madini ya silika kupitia njia ya hewa
	  • Kuugua ugonjwa wa silikosis kutokana na kuvuta vumbi yenye silika
	Slide 26	

HATUA YA NANE: TB na utapiamlo (Dakika 5)

Slide 27	**Kifua Kikuu na Utapiamlo** Slide 27	
Slide 28	**Kifua Kikuu na Utapiamlo – Utangulizi** • Utapiamlo ni hali ya kuwa na lishe duni kuendana na mahitaji ya mwili • Watu wenye utapiamlo wana uwezekano mkubwa zaidi wa kuambukizwa na kuugua TB tofauti na watu wasio na utapiamlo • Pia TB hupelekea mtu kuingia katika utapiamlo kwa kupoteza viini lishe Slide 28	
Slide 29	**Nini Mtoa Huduma Ngazi ya Jamii afanye (1)** • Kutoa elimu sahihi kwa jamii kuhusu matumizi ya chakula bora kama njia mojawapo ya kujikinga na TB • Protini, wanga, mafuta, vitamini, madini na maji 29	

Slide 30

Nini Mtoa Huduma Ngazi ya Jamii afanye (2)

- Kuwatambua wenye utapiamlo na kuwapatia rufaa kwenda kituo cha kutolea huduma za afya kwa uchunguzi wa TB
- Kuwaunganisha watu wenye utapiamlo na ASASI husika kwa msaada zaidi, baada ya uchunguzi wa TB

Slide 30

HATUA YA TISA: Tathmini (Dakika 3)

Slide 31

Tathimini

- Nini maana ya huduma shirikishi za TB?
- Huduma zipi shirikishi za TB zinatolewa ngazi ya jamii?
- Wahudumu wa afya ngazi ya jamii wana wajibu na majukumu gani?

Slide 31

ULIZA maswali haya kwa mshiriki utakayemchagua ili kutathmini uelewa wa somo

Slide 32

END TB TANZANIA

The Global Fund
To Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria

amref health africa

Mada ya 7: Unyanyapaa, Jinsia na Haki za Binadamu Katika Afua za Udhibiti wa Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii.

Muda: Saa 2 na dakika 30

Malengo ya Mada:

Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

1. Kueleza maana ya unyanyapaa, usawa wa jinsia na haki za binadamu
2. Kueleza uhusiano wa huduma za kifua kikuu na ukoma na unyanyapaa, jinsia na haki za binadamu
3. Kutambua changamoto juu ya haki za binadamu na jinsia katika afua za kifua kikuu na ukoma.
4. Kueleza wajibu wa CHW katika kuondoa changamoto za unyanyapaa, jinsia na ukiukwaji wa haki za binadamu

Mutasari wa Mada

Hatua	Muda	Mbinu	Yaliyomo
1	Dakika 02	Uwasilishaji	Malengo mahususi ya mada
2	Dakika 10	Bungua bongo + Uwasilishaji	Maana ya unyanayapaa
3	Dakika 07	Uwasilishaji	Uhusiano kati ya unyanyapaa na huduma za TB na ukoma
4	Dakika 30	Uwasilishaji + Kazi za vikundi	Madhara ya unyanyapaa kwa walioathirika na TB na ukoma
5	Dakika 08	Uwasilishaji + Mjadala katika jozi	Mambo yanachangia kuwepo kwa unyanyapaa
6	Dakika 25	Kazi za vikundi + Uwasilishaji	Wajibu wa CHW katika kuondoa unyanyapaa
7	Dakika 10	Bungua bongo + Uwasilishaji	Haki za binadamu
8	Dakika 30	Kazi za vikundi + Uwasilishaji	Chanagamoto za haki za binadamu
9	Dakika 05	Uwasilishaji	Wajibu wa CHW katika kuondoa changamoto za haki za binadamu
10	Dakika 12	Uwasilishaji	Masuala ya jinsia katika huduma za TB na ukoma
11	Dakika 08	Uwasilishaji	Vikwazo vya kijinsia katika huduma za kifua Kikuu na Ukoma
12	Dakika 05	Uwasilishaji	Wajibu wa CHW katika kuondoa changamoto za jinsia
13	Dakika 03	Maswali na Majibu	Tathmini ya uelewa

HATUA YA KWANZA: Malengo ya Mada (Dakika 2)

Slide 1	**MAFUNZO KUHUSU HUDUMA ZA KIFUA KIKUU NA UKOMA KWA WATOA HUDUMA ZA AFYA NGAZI YA JAMII** **MADA YA 7: Unyanyapaa, Jinsia na Haki za Binadamu Katika Afua za Udhibiti wa Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii**	
Slide 2	**Malengo ya Mada** **Baada ya mada hii mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:** ☞ Kueleza maana ya unyanyapaa, usawa wa jinsia na haki za binadamu ☞ Kueleza uhusiano wa huduma za kifua kikuu na ukoma na unyanyapaa, jinsia na haki za binadamu ☞ Kutambua changamoto juu ya haki za binadamu na jinsia katika afua za kifua kikuu na ukoma. ☞ Kueleza wajibu wa CHW katika kuondoa changamoto za unyanyapaa, jinsia na ukiukwaji wa haki za binadamu Slide 2	**MUOMBE** mshiriki mmoja asome malengo ya mada

HATUA YA PILI: Maana ya unyanayapaa (Dakika 10)

Slide 3	**Bungua Bongo** • Unyanyapaa ni nini? Slide 3	**WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Unyanyapaa ni nini? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata

Maana ya Unyanayapaa

____

____

____

____

____

____

Slide 4	**Maana ya Unyanyapaa**
	• Unyanyapaa ni hali ya kumdharau au kumtenga mtu/familia kutokana na tatizo alilo nalo au walilonalo.
	  • Unyanyapaa uashiria aibu, fedheha, au kutokukubalika
	  • Husababisha mtu kukataliwa, kutengwa, na kubaguliwa kushiriki mambo mbali mbali ya kijamii
	  • Watu wenye matatizo yenye madhara mf. TB au ukoma wamekuwa wakitengwa, kudharauliwa au kunyooshewa vidole na familia, na jamii inayowazunguka
	Slide 4
		SISITIZA kuwa somo linaanza na maswala ya unyanyapaa katika huduma za kifua kikuu

HATUA YA TATU: Uhusiano kati ya unyanyapaa na huduma za TB na ukoma (Dakika 7)

Slide 5	**Uhusiano Kati ya Unyanyapaa na Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma** Slide 5	
Slide 6	**Unyanyapaa Kwa Wagonjwa wa Kufua Kikuu na Ukoma (1)** • Wagonjwa wa TB na ukoma hukabiliwa na ainambili za unyanyapaa: 1. **Mgonjwa kujilaumu na kujitenga mwenyewe**: • Hutokana na mgonjwa kutoukubali ugonjwa bali kujiwekea hofu jinsi jamii itakavyomchukulia. 2. **Kutengwa na kunyooshewa vidole na familia, majirani, viongozi, watoa huduma za afya n.k** • Hutokana na hofu ya kuambukizwa ugonjwa wa kifua kikuu hivyo kuwepo kwa hali ya kumtenga mgonjwa katika masuala yote ya kifamilia. Slide 6	
Slide 7	**Unyanyapaa Kwa Wagonjwa wa Kufua Kikuu na Ukoma (2)** • Mgonjwa hutengewa chumba cha kulala na vyombo vya chakula. • Jamii huweza kumsengenya, kumtania, kutomshirikisha katika shughuli za kijamii, utawala n.k • Baadhi ya watoa huduma hutumia hata lugha mbaya na za kejeli wagonjwa. • Familia ya mgonjwa pia yaweza kutengwa Slide 7	

Slide 8	**Unyanyapaa Kwa Wagonjwa wa Kufua Kikuu na Ukoma (3)** **Mgonjwa kujinyanyapaa mwenyewe (Discrimination)** **Familia au majirani kumnyanyapaa mgonjwa (Stigma)** Slide 8	

Slide 9	**Hali Halisi ya Unyanyapaa Katika Maisha ya Wagonjwa wa Kifua Kikuu Na Ukoma**
	• Unyanyapaa umeenea:
	  • Majumbani,
	  • Maeneo ya kazi,
	  • Sehemu za ibada,
	  • Vituo vya kutolea huduma za afya.
	• Japo wagonjwa wengi wa TB ni wanaume, unyanyapaa unaonekana zaidi kwa wanawake,
	• Japo mtu yeyote anaweza kuambukizwa kifua kikuu, unyanyapaa huwapata zaidi watu walio katika mazingira magumu
	• Wanandoa kuacha kushiriki tendo la ndoa baada ya mmoja wao kugundulika kuwa na kifua kikuu hadi atakapomaliza matibabu
	Slide 9	

HATUA YA NNE: Madhara ya unyanyapaa kwa walioathirika na TB na ukoma (Dakika 30)

Slide 10	**Kazi Katika Vikundi** • Unyanyapaa unaleta madhara gani kwa wagonjwa wa TB au ukoma na jamii yao? Slide 10	**Kazi ya kikundi (Dakika 20)** **ULIZA** swali lifuatalo kwa kundi kubwa la washiriki • Nini madhara ya unyanyapaa? • Kwa mtu mmoja mmoja • Kwa jamii • Pia washauri njia za kukomesha unyanyapaa. **WAGAWE** washiriki katika makundi ya watu watano watano **RUHUSU** washiriki wajadiliane kwa dakika 10 **RUHUSU** vikundi kuwasilisha majibu yao na washiriki wengine wachangie majibu yaliyosahaulika **SAHIHISHA MAJIBU YAO na HITIMISHA** kwa kutumia majibu katika slaidi zinazofuata.

Madhara ya Unyanyapaa

Slide 11

Madhara ya Unyanyapaa kwa Walioathirika na Kifua Kikuu na Ukoma

- Mgonjwa kuwa na huzuni, upweke, wasiwasi, msongo wa mawazo (sonona), kutokujiamini, kukata tamaa, kutaka kujiua au kuingia kwenye ulevi wa kupindukia
- Kujitenga na kuathiri afya ya akili kwa wagonjwa wa TB na ukoma
- Mtu kuchelewa kutafuta matibabu
- Mtu kutoshiriki shughuli za kijamii
- Kuvurugika kwa mahusiano ya ndoa na kifamilia
- Kutokumaliza tiba au kutokumeza dawa kwa usahihi na kusababisha usugu wa dawa
- Mgonjwa kukosa huduma muhimu za kijamii

Slide 11

Slide 12	**Athari za Unyanyapaa kwa Wagonjwa wa Kifua Kikuu Na Ukoma na Jamii (1)** • Usiri mkubwa/ kujificha na kuzuia watu wasitoe taarifa kuhusu hali zao • Wenye dalili kuogopa kujitokeza mapema kwa vipimo na tiba. • Husababisha kuendelea kueneza magonjwa ya TB na ukoma na kusababisha madhara makubwa hata vifo • Jamii kuwa na hofu ya magonjwa ya TB na ukoma kwa kutokuwa na taarifa sahihi kuhusu TB na ukoma. Slide 12	
Slide 13	**Athari za Unyanyapaa kwa Wagonjwa wa Kifua Kikuu Na Ukoma na Jamii (2)** • Familia, marafiki, na walezi hutengwa kwa kujihusisha na wagonjwa wa kifua kikuu na ukoma. • Wanafamilia kuogopa kushirikiana vyombo na mtu aliye na TB au ukoma ingawa ugonjwa wa TB na ukoma huenea kwa njia ya hewa. • Baadhi ya wagonjwa au wanafamilia ya mgonjwa husimamishwa kazi • Japo mgonjwa wa TB na ukoma akishaanza matibabu haambukizi. • Watu waliopona TB na Ukoma kunyimwa hati za kusafiria (viza). Slide 13	

HATUA YA TANO: Mambo yanachangia kuwepo kwa unyanyapaa (Dakika 8)

Slide 14	**Mijadala Katika Jozi** Ni mambo gani huchangia kuwepo kwa unyanyapaa kwa wagonjwa wa TB na ukoma? Slide 14	***Mijadala Katika jozi(dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali linaloonekana kwenye slaidi **WARUHUSU** washiriki wajadiliane katika jozi **RUHUSU** washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Mambo yanayochangia uwepo wa unyanyapaa

____

____

____

____

____

____

Slide 15

Mambo Yanayochangia Kuwepo Kwa Unyanyapaa

- Hofu ya kuambukizwa
- Kutokuwa na uelewa wa kutosha:
  - Kuhusu magonjwa ya TB na ukoma yanavyoambukizwa
  - Uhusiano wa kifua kikuu na UKIMWI
  - Kwamba TB na Ukoma vinatibika na kupona kabisa
- Taarifa kwamba wanaopata TB na ukoma ni watu masikini, lishe duni na jamii ya tabaka la chini
- Kuhusishwa na hali zinazoleta unyanyapaa.
  - Mf. umasikini, utumiaji wa madawa ya kulevya, kukosa umakini wa kujikinga n.k

Slide 15

HATUA YA SITA: Wajibu wa CHW katika kuondoa unyanyapaa (Dakika 25)

Slide 16

Kazi Katika Vikundi

- Nini wajibu wa CHW katika kuondoa unyanyapaa?

Slide 16

Kazi ya kikundi (Dakika 20)

ULIZA swali lifuatalo kama linavyoonekana kwenye slaidi

WAGAWE washiriki katika makundi ya watu watano watano
RUHUSU washiriki wajadiliane kwa dakika 10
RUHUSU vikundi kuwasilisha majibu yao na washiriki wengine wachangie majibu yaliyosahaulika
SAHIHISHA MAJIBU YAO na HITIMISHA kwa kutumia majibu katika slaidi zinazofuata.

Wajibu wa CHW katika kuondoa Unyanyapaa

____

____

____

____

____

____

Slide 17

Wajibu wa CHW katika kutokomeza Unyanyapaa (1).

- Ili kuondoa unyanyapaa, CHW afanye yafuatayo
  - Kuwahimiza watu waliopona kifua kikuu na ukoma kueleza jamii uzoefu wao na changamoto walizopitia na madhara yake
  - CHW kutoa elimu ya kifua kikuu na ukoma kwa jamii ili kupunguza dhana potofu na hofu kwa jamii.
    - Jinsi ugonjwa unavyoenea
    - Ugonjwa wa kifua kikuu na ukoma unatibika na kupona kabisa

Slide 17

Slide 18

Wajibu wa CHW katika kutokomeza Unyanyapaa (2).

- Mgonjwa wa kifua kikuu akiwa kwenye matibabu, uwezekano wa kuambukiza watu wengine ni mdogo
- Mgonjwa wa kifua kikuu na ukoma asipotumia dozi kama alivyoelekezwa anaweza kupata na kusababisha usugu wa dawa katika jamii, hivyo asitengwe
- Mgonjwa wa kifua kikuu anahitaji ushirikiano na upendo ili aweze kukamilisha matiabu kwa usahihi

Slide 18

HATUA YA SABA: Haki za binadamu katika huduma za kifua kikuu na ukoma (Dakika 10)

Slide 19	**Haki za binadamu katika huduma za kifua kikuu na ukoma** Slide 19	
Slide 20	**Bungua Bongo** • Nini maana ya haki za binadamu? Slide 20	***Bungua Bongo (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Nini maana ya haki za binadamu? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **HITIMISHA** kwa kuelezea slaidi inayofuata
Slide 21	**Maana ya Haki za Binadamu** • Haki za binadamu ni haki ambazo binadamu yeyote anastahili kuzipata au kuzifikia kutokana na hali ya ubinadamu wake. • Watu wenye ugonjwa wa TB na ukoma au walio katika hatari ya kupata TB au ukoma wana haki za kibinadamu sawa na wengine • Chini ya sheria mbalimbali za kimataifa na kitaifa, serikali zinapaswa kuheshimu, kulinda na kutimiza haki hizi za binadamu. Slide 21	

Slide 22

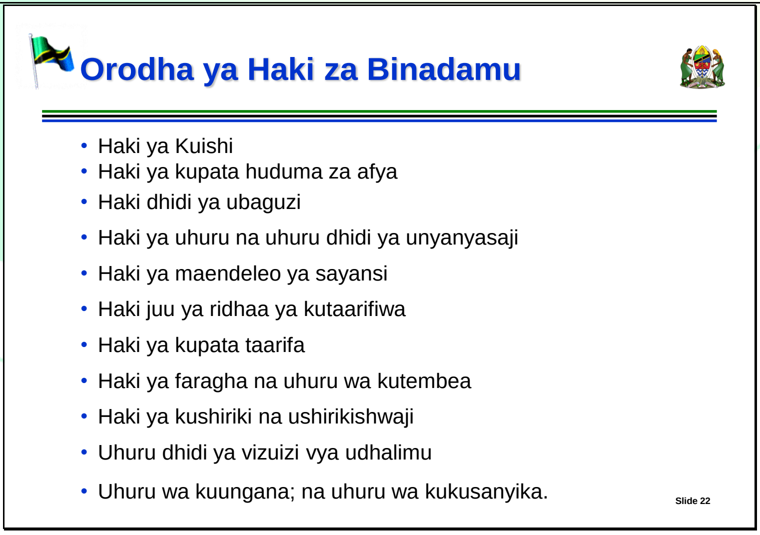

HATUA YA NANE: Changamoto za haki za binadamu (Dakika 30)

Slide 23

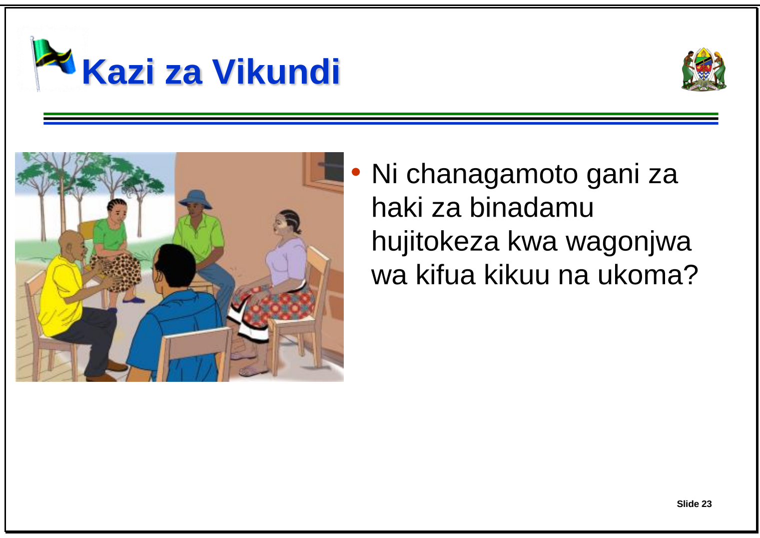

Kazi ya kikundi (Dakika 20)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo:

- Ni chanagamoto gani za haki za binadamu hujitokeza katika huduma za kifua kikuu na ukoma?

WAGAWE washiriki katika makundi kumi na moja
GAWA haki moja kwa kila kundi
RUHUSU washiriki wajadiliane kwa dakika 10
RUHUSU kila kundi kuwasilisha majibu yake na washiriki wengine wachangie
SAHIHISHA MAJIBU YAO na HITIMISHA kwa kutumia slaidi zinazofuata.

Changamoto za haki za binadamu

Slide 24

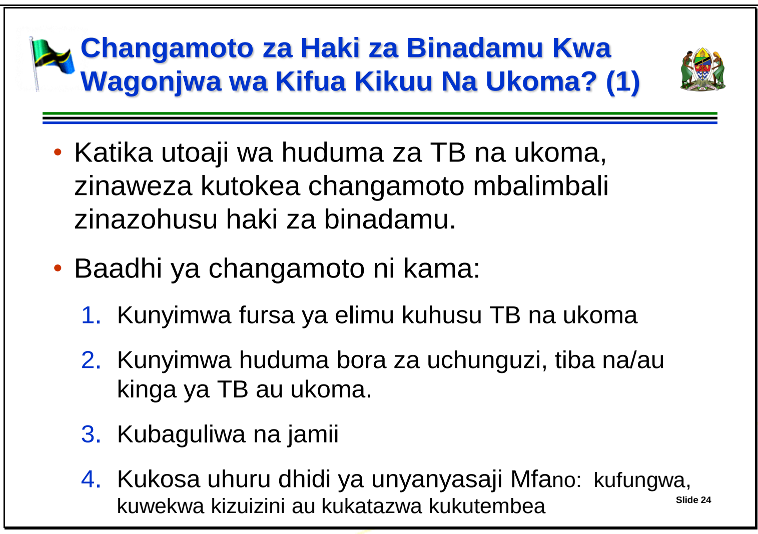

Slide 25

Changamoto za Haki za Binadamu Kwa Wagonjwa wa Kifua Kikuu Na Ukoma? (2)

5. Kulazimishwa au kushirikishwa katika tafiti za kisayansi bila ridhaa yake.
6. Kunyimwa faragha au kutolewa hadharani taarifa zake kuhusu ugonjwa au matibabu ya TB au ukoma bila ridhaa yake.
7. Kinyimwa taarifa zinazohusu vipimo, tiba au kiujikinga na maambukizi ya TB au ukoma
8. Kunyimwa fursa ya ushiriki katika maamuzi juu ya ugonjwa wake ikiwa ni pamoja na kutoa maoni kuhusu uboreshaji wa huduma
9. Kunyimwa haki ya kukusanyika/kujumuika na watu wengine katika shughuli za maendeleo katika jamii.

Slide 25

HATUA YA TISA: Wajibu wa CHW katika kuondoa changamoto (Dakika 5)

Slide 26

Wajibu wa CHW Katika Kuondoa Changamoto za Haki za Binadamu(2).

- Kuwa mfano kwa jamii na wadau wengine kwa kutoa huduma za TB na ukoma ukizingatia haki za binadamu
- Kuikumbusha jamii na wadau wote wa huduma za kifua kikuu na ukoma kuzingatia haki za binadamu katika udhibiti wa magonjwa haya
- Kuelimisha jamii na wagonjwa wa TB na ukoma kuhusu haki zao
- Kuibua wagonjwa wa TB na ukoma wanaopata changamoto za haki za binadamu kwa njia ya ***Dodoso la Uibuaji wa Changamoto za Jinsia na Haki za Binadamu Zinazohusiana na Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma*** na kuwapa rufaa kupitia fomu ya TB/LEP 15.

Slide 26

HATUA YA KUMI: Masuala ya jinsia katika huduma za TB na ukoma (Dakika 12)

Slide 27

Masuala ya Jinsia Katika Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma

Slide 27

Slide 28

Mjadala Katika Jozi

Nini maana ya Jinsi?

Nini maana ya Jinsia?

Slide 28

WAULIZE washiriki tofauti ya Jinsi na Jinsia ili kupata uelewa wao

Tofauti kati ya jinsi na jinsia

____

____

____

____

____

____

Slide 29

Tofauti Kati ya Jinsi na Jinsia (1)

- **Jinsi:**
  - Ni dhana inayotumika katika kueleza tofauti za kimaumbile kati ya mwanamke na mwanaume. (Me/Ke)
  - Kwa kawaida, binadamu huzaliwa na jinsi ya kike au kiume.
  - Jinsi hizi ni tofauti ya kibaologia na hazihusiani na nani kati ya mwanamke au mwanaume ni wa hali ya juu zaidi ya mwenzake.

Slide 29

Slide 30

Tofauti Kati ya Jinsi na Jinsia (2)

- **Jinsia:**
  - Ni dhana ambayo hutumika katika kuelezea mahusiano ya kijamii yaliyojengeka kati ya mwanaume na mwanamke.
  - Hutumika kueleza tafsiri ya jamii kuhusu maana ya kuwa mwanamke au mwanaume, ikiwa inatoa utofauti katika thamani ya utu wao, stahiki na haki zao pamoja na nafasi zao kama vile: wajibu au kazi, madaraka, maamuzi, umilki wa rasilimali n.k.
  - Hutumika katika kutoa tafsiri ambayo inaeleza mahusiano yanayooundwa na jamii, na ambayo huwa nje ya tofauti za kibaolojia kati yao

Slide 30

Slide 31

Tofauti Kati ya Jinsi na Jinsia (3)

- **Jinsia …**
  - Huimarishwa na mifumo ya kidini, kielimu na kisera/bajeti,
  - Inatoa tafsiri inayoashiria kumyima haki ya wanawake kufikia huduma za afya, kufaidi huduma za kijamii, kumiliki rasilimali, kufaidi matunda ya jasho lao pamoja na ushiriki ulio imara katika maamuzi yanayogusa maisha ya jamii kutoka ngazi ya familia, kitaifa na kimataifa,
  - Mara nyingi huonesha namna utu na thamani ya maisha ya mwanamke yalivuyofanywa kuwa hafifu

Slide 31

Slide 32

Tofauti Kati ya Jinsi na Jinsia Katika Kifua Kikuu na Ukoma

WANAUME

- Mwingiliano mkubwa kijamii
- Wengi wao hufanya kazi katika maeneo hatarishi zaidi
- Wengi wao hutumia sigara
- Wengi wao hutumia vilevi
- Mara nyingi matibabu yao huathiriwa na uhamaji wa mara kwa mara kwa ajili ya kazi

WANAWAKE

- Hukumbwa na unanyapaa zaidi
- Ni wahudumu wakubwa wa familia; hivyo, wanakuwa katika hatari zaidi ya kuambukizwa
- Dalili za Kifua Kikuu huchelewa kuonekana kwa wanawake
- Ufikiaji duni wa huduma za afya
- Ufikiwaji mdogo wa taarifa zinazohusu Kifua Kikuu
- Wengi huathiriwa na Kifua Kikuu cha nje ya mapafu; hivyo, kuna ugumu wa kuwapima na kugundua maambukizi

Slide 32

SISITIZA kuwa:

- Ili kufanikisha mapambano dhidi ya TB na ukoma huduma za kukabiliana na magonjwa haya zinahitaji kuzingatia tofauti hizi.

Slide 33

Umuhimu wa Kuzingatia Jinsia Katika Afua na Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma (1)

- Jinsia ni jambo jipya katika mapambano dhidi ya magonjwa ya TB na ukoma lakini huathiri huduma za magonjwa hayo, hivyo yafaa kutiliwa mkazo.
  - Wagonjwa wengi wa kifua kikuu ni wanaume kuliko, japo wanawake wengi ndio wanaothirika na VVU.
  - Kumbuka WAVIU wapo katika nafasi za kuugua kifua kikuu kutokana na kinga zao kuwa chini
  - Wanawake ndio watoa huduma pale mume, mtoto, au mwanafamilia yeyote anapougua TB na kujiweka katika nafasi ya hatari kuambukizwa kuliko wanaume.

Slide 33

HATUA YA KUMI NA MOJA: Vikwazo vya kijinsia katika huduma za kifua Kikuu na Ukoma (Dakika 8)

Slide 34

Vikwazo vya Kijinsia Katika Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma (1)

- Ingawa wanaume wanakabiliwa na hatari kubwa ya kuambukizwa na kufa kutokana na ugonjwa wa TB, wanawake wanaweza kuwa na vikwazo vya ufikiaji mdogo wa matibabu ya TB.
  - Pia kinga zao dhidi ya TB ziko chini kuliko wanaume.
- Katika mazingira mengine, kuna uwezekano mdogo kwa wanawake kupata vipimo vya makohozi.

Slide 34

Slide 35

Vikwazo vya Kijinsia Katika Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma (2)

- Wanaume kutokuwa tayari kulipia huduma za afya kwa wanawake.
  - Afya ya mwanamke kuonekana haina umuhimu kama vile hali ya afya ya mwanaume.
  - Wanawake wenye ugonjwa wa kifua kikuu au ukoma wananyanyapaliwa kuliko wanaume.
  - Katika maeneo mengine, unyanyapaa na kubaguliwa kunaweza kuwa wanawake wenye TB au ukoma wanachukiwa na familia zao pamoja na jamii.

Slide 35

Slide 36

Vikwazo vya Kijinsia Katika Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma (3)

- Wanawake kukosa taarifa za kifua kikuu kutoka vyanzo vinavyoaminika mfano wakati wa taarifa za habari kwenye TV, mwanamke anakuwa na shughuli za mapishi kwa ajili ya familia
- Muda mrefu kupata vipimo na matibabu ya Kifua Kikuu, jambo ambalo hufanya wanawake wakate tamaa kutokana na majukumu waliyonayo
- Kutokuwepo kwa usiri katika huduma za afya kunaweza kuwakatiksha tamaa wanawake kutafuta huduma

Slide 36

Slide 37

Vikwazo vya Kijinsia Katika Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma (4)

- Wanawake kuogopa kuachika pindi watakapogunduliwa kuwa na ugonjwa wa kifua kikuu na ukoma
- Katika jamii nyingine wanawake wanaonyonyesha hawaruhusiwi kutoka nje, hii husababisha kushindwa kutafuata huduma za kifua kikuu na ukoma
- Muda wa kufanya kazi kwa wanaume au wanawake unazuia kutafuta huduma za afya

Slide 37

Slide 38

Kuondoa Tofauti za Kijinsia Katika Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma (1)

- Elimu kwa jamii kuhusiana na masuala ya jinsia ili kuweka usawa katika kupata huduma za kifua kikuu na ukoma na kubadili mitazamo hasi.
- Serikali na wadau kufanya tathimini ya huduma za kifua kikuu na ukoma kwa makundi mbalimbali ili kusogeza huduma karibu au kuongeza muda wa huduma ili kukabiliana na vikwazo vya muda kwa jinsia mbalimbali
- Uhamasishaji wa vikundi vya wanaume na wanawake, pamoja na wadau ili kubadilisha mtazamo wa huduma za kifua kikuu na ukoma ili zifikiwe na watu wa jinsia zote

Slide 38

HATUA YA KUMI NA MBILI: Wajibu wa CHW katika changamoto za jinsia (Dakika 5)

Slide 39	**Wajibu wa CHW Katika Kuondoa Changamoto za jinsia Katika Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma (1)** • Kuzingatia mfumo wa huduma shirkishi za TB/HIV na huduma shirikishi nyingine ili kuwafikia wanawake wengi. • Kutoa huduma za TB na ukoma ukizingatia uwepo wa vikwazo vya jinsia na kuvitatua ili kufikia makundi ya wanaume na wanawake kwa usawa. • Kuibua wagonjwa wa TB na ukoma wanaopata changamoto za kijinsia kwa njia ya ***Dodoso la Uibuaji wa Changamoto za Jinsia na Haki za Binadamu Zinazohusiana na Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma*** na kuwapa rufaa kupitia fomu ya TB/LEP 15. Slide 39	**ELEZA** kuwa • Mpango wa Maendeleo wa Umoja wa Mataifa (UNDP) unapendekeza mfumo wa ushirikiano miongoni mwa watoa huduma za Kifua Kikuu na ukoma, VVU na huduma za afya ya mama na mtoto ili kuwafikia wanawake wengi.
Slide 40	**Mambo Muhimu Katika Masuala ya Jinsia Katika Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma** • Huduma za kukabiliana na Kifua Kikuu na Ukoma zinahitaji kuzingatia tofauti za kijinsia ili kufanikisha mapambano dhidi ya magonjwa hayo. • Elimu kwa jamii kuhusiana na masuala ya jinsia ili kuweka usawa katika kupata huduma za kifua kikuu na ukoma ili kubadili mitazamo hasi. • Uhamasishaji wa vikundi vya wanaume na wanawake, pamoja na wadau ili kubadilisha mtazamo wa huduma za kifua kikuu na ukoma ziweze kuwafikia watu jinsia zote Slide 40	

HATUA YA KUMI NA TATU: Tathmini (Dakika 3)

Slide 41	**Tathmini** • Unyanyapaa ni nini? • Nini maana ya haki za binadamu? • Nini tofauti kati ya Jinsia na Jinsi? • Taja vikwazo vya kijinsia katika kupata huduma za kifua kikuu na ukoma. • Ni jinsi gani jamii inaweza kupambana na Unyanyapaa? Slide 41	**ULIZA** maswali haya kwa washiriki ili kutathmini uelewa wa somo

Slide 42	**Mambo Muhimu ya Mada** • Huduma za kifua kikuu ni lazima zitolewe kwa kuzingatia maswala ya ushiriki wa jamii, unyanyapaa, haki za binadamu na jinsia. Slide 42	**HITIMISHA** kwa kuomba mshiriki mmoja mmoja kusoma mambo muhimu ya mada
Slide 43		

Mada ya 8: Ufuatiliaji wa Huduma za TB na Ukoma Unaoongozwa na Jamii.

Muda: Saa 1 na dakika 10

Malengo ya Mada:

Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

1. Kueleza maana ya uongozi wa jamii katika ufuatiliaji wa huduma na utetezi
2. Kueleza wanufaika wa mfumo wa uongozi wa jamii katika ufuatiliaji wa huduma za TB
3. Kueleza misingi ya ufuatiliaji wa huduma za TB unaoongozwa na jamii
4. Kueleza mambo muhimu ya kuzingatia katika utetezi
5. Kueleza kanuni, hatua na nyenzo za utetezi

Mutasari wa Mada

Hatua	Muda	Mbinu	Yaliyomo
1	Dakika 02	Uwasilishaji	Malengo mahususi ya mada
2	Dakika 10	Bungua bongo + Uwasilishaji	Maana ya ufuatiliaji wa huduma za TB na ukoma unaoongozwa na Jamii
3	Dakika 15	Uwasilishaji	Misingi ya ufuatiliaji wa huduma za TB na ukoma unaoongozwa na Jamii
4	Dakika 08	Uwasilishaji	Muitikio wa jamii katika huduma za TB na ukoma
5	Dakika 10	Bungua bongo + Uwasilishaji	Utetezi/Uraghibishi
6	Dakika 15	Uwasilishaji	Kanuni za utetezi mzuri
7	Dakika 05	Uwasilishaji	Mazingira ya utetezi kwa CHW
8	Dakika 05	Maswali na Majibu	Tathmini ya uelewa

HATUA YA KWANZA: Malengo mahususi ya mada (Dakika 2)

Slide 1	MAFUNZO KUHUSU HUDUMA ZA KIFUA KIKUU NA UKOMA KWA WATOA HUDUMA ZA AFYA NGAZI YA JAMII MADA YA 8: Ufuatiliaji wa Huduma za TB na Ukoma Unaoongozwa na Jamii	
Slide 2	**Malengo ya Mada** **Baada ya mada hii mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:** ☞ Kueleza maana ya uongozi wa jamii katika ufuatiliaji wa huduma na utetezi ☞ Kueleza wanufaika wa mfumo wa uongozi wa jamii katika ufuatiliaji wa huduma za TB ☞ Kueleza misingi ya ufuatiliaji wa huduma za TB unaoongozwa na jamii ☞ Kueleza mambo muhimu ya kuzingatia katika utetezi ☞ Kueleza kanuni, hatua na nyenzo za utetezi Slide 2	**MUOMBE** mshiriki mmoja asome malengo ya mada

HATUA YA PILI: Maana ya ufuatiliaji wa huduma unaoongozwa na jamii (Dakika 10)

Slide 3	**Bungua Bongo** • Nini maana ya ufuatiliaji wa Huduma za TB na Ukoma Unaoongozwa na Jamii? Slide 3	***Bungua bongo (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo: • Unaelewa nini unaposikia ufuatiliaji wa huduma za TB unaoongozwa na jamii? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata

Maana ya ufuatiliaji wa huduma za TB unaoongozwa na jamii

____

____

____

____

____

____

Slide 4	**Maana ya Ufuatiliaji wa Huduma za TB na Ukoma Unaoongozwa na Jamii** • Ni mfumo ambao watumiaji wa huduma wanatoa mrejesho wa huduma wanayoipata ili kuboresha upatikanaji, ufikiaji, ukubalikaji, ugharimiaji wa huduma bora za TB na ukoma. • Hufanywa kwa njia ya kukusanya, kuchambua na kutoa taarifa kwa mamlaka husika. Slide 4	**ELEZA** kuwa • Mfumo huu unawaweka watoa huduma za TB na ukoma katika vituo vya kutolea hudma za afya na katika ngazi ya jamii katika wajibu wa kutimiza mahitaji na matarajio kwa wanufaika wa huduma

Slide 5	**Umuhimu wa Ufuatiliaji wa Huduma za TB na Ukoma Unaoongozwa na Jamii**
	• Unaboresha umiliki na ushiriki wa jamii katika huduma za TB na ukoma.
	• Unaibua changamoto katika huduma za TB na ukoma, mfano masuala ya:
	  • Kijamii (mila na desturi potofu, dhana potofu)
	  • Jinsia
	  • Haki za binadamu
	• Unafuatilia na kutetea bajeti katika utoaji wa huduma za TB na ukoma
	• Unafuatilia upatikanaji na ubora wa vipimo na dawa za TB na ukoma
	Slide 5	

Slide 6	**Wanufaika wa Ufuatiliaji wa Huduma za TB na Ukoma Unaoongozwa na Jamii (1)**
	• Walioathirika na magonjwa ya TB na ukoma :
	  • Wagonjwa
	  • Familia za wagonjwa wa TB na ukoma
	• Watu walio katika hatari ya kuugua TB au/na ukoma (kama ilivyotajwa mada ya 2
	• Watoa huduma za TB ngazi ya jamii (CHWs) na AZAKI
	• Jamii kwa ujumla
	• Wasimamizi na watoa huduma za TB na ukoma
	Slide 6
		• Watu walio katika hatari ya kuambukizwa TB au ukoma ni Watoto, Wafungwa, WAVIU, Watu wanaoishi mazingira ya msongamano, Wachimbaji madini, Wavuvi, Waganga wa tiba asili

HATUA YA TATU: Misingi ya ufuatiliaji wa huduma za TB na ukoma unaoongozwa na jamii (Dakika 15)

Slide 7	**Bungua Bongo** • Misingi ya Ufuatiliaji wa Huduma za TB na Ukoma Unaoongozwa na Jamii ni ipi? Slide 7	***Bungua Bongo (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo: • Huduma kwa walioathirika na TB na ukoma ina misingi gani? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata.

Misingi ya ufuatiliaji wa huduma za TB unaoongozwa na jamii

____

____

____

____

____

Misingi ya ufuatiliaji wa huduma za TB unaoongozwa na jamii …..

____

____

____

____

____

____

Slide 8	**Misingi ya Ufuatiliaji wa Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma Unaoongozwa na Jamii (1)** **1. Ushiriki wa jamii katika:** • Kupata uelewa kuhusu wajibu wake katika utoaji wa huduma bora za afya zikiwemo TB na ukoma • Kuibua changamoto na kuzitafutia suluisho • Kufanya ufuatiliaji na kutoa taarifa katika mamlaka husika Slide 8	**SISITIZA** kuwa • Ushiriki wa jamii unaiwezesha jamii kuwa na mamlaka ya kuleta mabadiliko ya kijamii na kisiasa na kuongeza udhibiti wa rasilimali katika kutekeleza afua zinazodhibiti TB na ukoma katika jamii. • Unashughulika na mambo ya kijamii, kisiasa, mila na desturi, kiuchumi yanayo athiri afya na kujenga ushirika na sekta mbalimbali kwa ajili ya kutafuta suluhisho
Slide 9	**Misingi ya Ufuatiliaji wa Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma Unaoongozwa na Jamii (3)** **2. Jamii kuwa mstari wa mbele katika:** • Kulinda na kusimamia rasilimali zinaotumika katika huduma za TB na ukoma **3. Jamii na taasisi zake kuwa na uhalisia na uwazi.** • Kujiepusha na mambo ya kificho, ubinafsi na kutotoa nafasi sawa kwa wanajamii Slide 9	• Asasi za kijamii na walioathirika na ugonjwa wa TB zinahusika kuongoza jamii kwa kusaidia: • Kutengeneza mfumo unaowezesha kuweka malengo, vigezo vya kufuatilia, jinsi ya ukusanyaji wa takwimu na jinsi ya kuchakata takwimu kwa matumizi ya utetezi, kuweka vipaumbele, na maboresho ya huduma za TB na ukoma.

Slide 10	**Misingi ya Ufuatiliaji wa Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma Unaoongozwa na Jamii (5)** **4. Jamii kuhakikisha ushiriki wa wadau wote katika hatua zote za ufuatiliaji wa huduma za kifua kikuu na ukoma:** **Kumbuka**: Wadau ni pamoja na Wanajamii, vituo vya kutolea huduma za afya, kamati za afya, vyombo vya usimamizi na usalama, AZAKI, halmashauri na sekta mbalimbali. Slide 10	**Ushirika wa wadau:** • Mfumo unaweza kutekelezwa na jamii yenyewe au kwa kushirikiana na wadau wa maendeleo, watafiti, taasisi za elimu n.k
Slide 11	**Misingi ya Ufuatiliaji wa Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma Unaoongozwa na Jamii (6)** **5. Kuchochea utekelezaji unaoleta mabadiliko** • Lengo ni kuamsha mabadiliko chanya ili kuboresha ufikiwaji na upatikanaji wa huduma bora za TB **6. Kuchochea uwajibikaji unaoleta matokeo bora ya huduma za afya** • Kufuafuatilia ufanisi wa huduma za kufua kikuu na ukoma unaowiana na thamani halisi ya huduma inayotolewa na matokeo yake. Slide 11	
Slide 12	**Misingi ya Ufuatiliaji wa Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma Unaoongozwa na Jamii (7)** **7. Chanzo cha ziada cha taarifa:** • Mfumo unakusanya na kutoa taarifa ya ziada kuhusu upatikanaji wa huduma za TB na ukoma kulingana na mahitaji ya jamii. • Mfano : vifaa tiba, na dawa, utendaji wa watoa huduma za afya, n.k , • Unatoa fursa ya jamii kupaza sauti kupitia mfumo uliowekwa ili kuboresha upatikanaji, ufikiwaji, ukubalikaji wa huduma za TB. Slide 12	

Slide 13

Zana za Ufuatiliaji wa Huduma za TB na Ukoma Unaoongozwa na Jamii

- Zana zinzoweza kutumika kwa ufuatiliaji wa huduma za TB na ukoma unaoongozwa na jamii ni pamoja na;
  - Vichunguzi “observatories”
  - Kadi za matokeo “score cards”
  - Mifumo ya kidigitali mfn. Oneimpact

Slide 13

HATUA YA NNE: Muitikio wa jamii katika huduma za TB na ukoma (Dakika 8)

Slide 14

Muitikio wa Jamii Katika Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma (1)

- Muitikio wa jamii ni jinsi jamii inavyoitika katika kuibua changamoto za kupata huduma za TB na ukoma.
  - Unalenga kuboresha huduma za TB na ukoma zinazozingatia haki za binadamu kwa wanufaika wa huduma.
  - Unajumuisha ufuatiiliaji,utafiti, uongozi, uwajibikaji na upatikanaji wa huduma zinazotolewa kwa jamii.

Slide 14

ONGEZA kuwa

- Muitikio huu hurudisha thamani ya afya ya wananchi kwa kuhakikisha usawa katika huduma, hasa kwa walio katika hatari Zaidi ya kuugua TB, kushughulikia vigezo katika afya mf. Haki za binadamu, na usawa wa kijinsia.

Slide 15

Muitikio wa Jamii Katika Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma (2)

Ushiriki na mwitikio wa jamii kuelekea huduma za TB zenye usawa na ubora

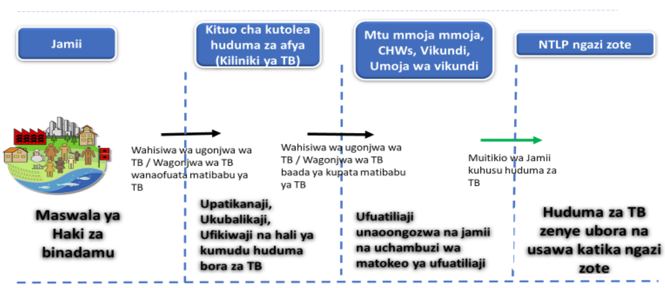

HATUA YA TANO: Utetezi/Uraghibishi (Dakika 10)

Slide 16	**Utetezi/Uraghibishi** Slide 16	
Slide 17	**Bungua Bongo** Slide 17	***Bungua Bongo (Dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo: • Utetezi ni nini? **RUHUSU** washiriki wachache wajibu **ANDIKA** majibu yao kwenye bango kitita au ubao **SAHIHISHA** majibu yao na **UHITIMISHE** kwa kuelezea slaidi inayofuata

Maana ya utetezi

____

____

____

____

____

____

Slide 18

Maana ya Utetezi

- Utetezi ni ushawishi unaotumia mbinu na mikakati mbalimbali kwa viongozi wa serikali, wanasiasa, na watu wenye nguvu kiuchumi kutekeleza sera na mikakati ya serikali ili kuwanufaisha wale wasio na mamlaka kisiasa na nguvu za kiuchumi (yaani kundi la wahanga wa jambo fulani).

Slide 18

Slide 19

Mambo Muhimu ya Kuzingatia Katika Utetezi (1)

- Maarifa ya mbinu za utetezi
- Taarifa muhimu na ya uhakika wa jambo linalofanyiwa utetezi
- Utetezi ulenge kuapata usawa wa kijamii
- Kuwa na uelewa wa nafasi ya ushawishi wa mlengwa wa utetezi

Kunahitajika umakini mkubwa ili kuweza kuhamasisha usawa wa rasilimali zilizopangwa kwa ajili ya kazi za utetezi.

Slide 19

ELEZA kuwa

- Utetezi mzuri unaweza pia kuimarisha uhusiano kati ya nyanja tatu tofauti za jamii na kuboresha uwajibikaji wa taasisi za serikali

ASASI ZA KIRAIA

- Asasi za kiraia zinaundwa na watu binafsi, pamoja na taasisi zinazofanya kazi pamoja kwa maslahi ya umma. Mfano:
  - Mashirika yasiyo ya kiserikali (NGO), vyama vya wafanyakazi, vikundi vya kijamii
  - Makundi ya kiimani, au vyama vya kisiasa

Slide 19

MAELEZO YANAENDELEA …

SERIKALI

- Serikali inaundwa na vyombo vya umma vinavyofanya kazi kwa maslahi ya umma. Mfano:
  - Watendaji wa serikali, mamlaka za umma, jeshi, shule, polisi, na mahakama.

SEKTA BINAFSI

- Sekta binafsi inajumuisha watu na mashirika binafsi yanayofanya kazi kwaajili ya maslahi binafsi. Mfano:
  - Mashirika, biashara ndogondogo, vyombo vya habari, viwanda

Slide 20	**Changamoto Wakati wa Utetezi** • Utetezi unaweza kuambatana na changamoto zifuatazo. • Vitisho vya usalama wa maisha yao, • Vitisho vya usalama wa ajira zao. • **Changamoto hizi za ushawishi zinaweza kuepukwa kwa kutumia kanuni tano za utetezi mzuri.** Slide 20	**ONGEZEA** kuwa • Pia, ikiwa kampeni zitapangiliwa vibaya, utetezi unaweza kuwaondolea nguvu wahanga wa tatizo husika kwa kuzungumzia tatizo kwa niaba yao bila kushauriana nao. • Wanaweza kukubaliana na kila jambo wanaloambiwa kwa sababu ya kuchoshwa na milolongo na michakato mingi ya kufuatilia mambo yao.

HATUA YA SITA: Kanuni za utetezi mzuri (Dakika 15)

Slide 21	**Kanuni za Utetezi Mzuri (1)** 1. Hamasisha **USHIRIKIANO**: • Shirikisha watu wengi kadri iwezekanavyo katika maamuzi wakati wa kampeni za utetezi. • Hii ni kwa sababu kila mshiriki huleta ustadi tofauti, mawasiliano, rasilimali na maoni yake. • Tunapohamasisha ushiriki, tunawafanya watu walioathiriwa na tatizo husika kuwa na umiliki wa mchakato huo na kuongeza uwezekano wa kufanikiwa. Slide 21	
Slide 22	**Kanuni za Utetezi Mzuri (2)** 2. Hakikisha **UKUBALIKAJI**: • Ili ziwe halali, ni lazima kampeni zote za utetezi zipate kuaminiwa na watu na jamii zinazowakilishwa. 3. Kuwe na **UWAJIBIKAJI**: • Tunawajibika pale tunapojadili pamoja na kundi la wahanga kuhusu maendeleo ya kampeni za utetezi kwa uwazi na uaminifu maendeleo ya kampeni na changamoto zake. • Utaratibu huu pia utapunguza majaribu ya kutumia nguvu na kuvunja sheria na pia kuzuia ufisadi katika kampeni za utetezi. Slide 22	

Slide 23

Kanuni za Utetezi Mzuri (3)

4. Zifanyike **KWA AMANI**:
   - Usitumie vurugu kama njia ya kufikia malengo ya utetezi. Vurugu sio suluhisho la kudumu wala la muda mrefu.
   - Utetezi unaozingatia amani utapata uaminifu na heshima ya washirika na wapinzani
5. Kuwepo na **UJUMUISHWAJI**:
   - Kundi la wahanga lisikilizwe, mkakati uandaliwe pamoja nao, wajulishwe kuhusu madhara au changamoto zozote na hatua zichukuliwe kwa pamoja.
   - Pale inapowezekana, wajengewe uwezo wa kufanya utetezi wao wenyewe.

Slide 23

Slide 24

Hatua za Utetezi (1)

- Kampeni za utetezi zina hatua mbalimbali:
  - **BAINISHA/UTAMBUZI** – Bainisha tatizo linalohitaji kushughulikiwa.
  - **TAFITI** – Kusanya taarifa na hakikisha chanzo na madhara ya tatizo vinajulikana.
  - **PANGA** – Baada ya tatizo kujulikana, kama njia sahihi ya kutatua tatizo, mpango kazi uandaliwe. Mpango kazi wa wa kampeni za utetezi zinajumuisha malengo, viashiria, njia, shughuli, na muda wa kutimiza malengo.

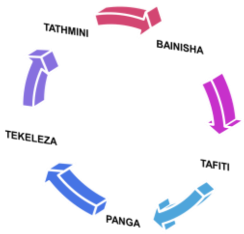

Slide 24

Slide 25

Hatua za Utetezi (2)

- **CHUKUA HATUA** - Kwa kutumia njia tano za kufanya kampeni za utetezi, chukua hatua kwa kukubaliana na kila mtu anayeshiriki katika kampeni hiyo.
- **FANYA TATHMINI** – Simamia utekelezaji na kufanya tathmini ya matokeo ya kila hatua ya utekelezaji. Amua hatua inayofuata na ni hatua gani mbadala inaweza kuwa na ufanisi Zaidi kwa siku zijazo.

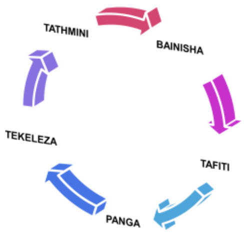

Slide 25

HATUA YA SABA: Mazingira ya utetezi kwa CHW (Dakika 05)

Slide 26

Mazingira ya Utetezi kwa CHW

- Katika vikao vya kamati za Kijiji na afya
- Kwenye vikao vya kamati za afya za vituo vya kutolea huduma za afya
- Katika vikao vya afya ngazi ya halmashauri
- Vikao wa wadau wa afya utelekezaji wa huduma za TB na ukoma ngazi ya halmashauri na taifa

Slide 26

HATUA YA KUMI NA TATU: Tathmini (Dakika 5)

Slide 27

Tathimini ya Mada

- Unaelewa nini unaposikia ufuatiliaji wa huduma za TB unaoongozwa na jamii ?
- Utetezi ni nini?
- Ni ipi misingi ya ufuatiliaji wa huduma za TB unaoongozwa na jamii?
- Zipi ni kanuni za ufuatiliaji wa huduma za TB unaoongozwa na jamii?
- Hatua za utetezi ni zipi?

Slide 27

Slide 28

Hitimisho

- Jamii inapaswa kuwa mstari wa mbele katika kuboresha huduma za TB
- Misingi ya ufuatiliaji wa huduma za kifua kikuu na ukoma unaoongozwa na jamii huhusisha
  1. Ushiriki wa jamii
  2. Jamii kuwa mstari wa mbele
  3. Jamii na taasisi zake kuwa na uhalisia na uwazi
  4. Jamii kuhakikisha ushiriki wa wadau wote katika hatua za ufuatiliaji wa huduma za kifua kikuu na ukoma;
  5. Kuchochea utekelezaji unaoleta mabadiliko
  6. Kuchochea uwajibikaji unaoleta matokeo bora ya huduma za afya: na
  7. Kuwa chanzo cha ziada cha taarifa.

Slide 28

Slide 29	AHSANTENI END TB TANZANIA The Global Fund To Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria amref health africa	

Mada ya 9: Ufuatiliaji na Tathmini ya Utekelezaji wa Shughuli za Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii.

Muda: Saa 2 na dakika 20

Malengo ya Mada:

Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

1. Kueleze umuhimu wa ufuatiliaji na tathmini
2. Kubaini viashiria vinavyotumika kupima utekelezaji wa shughuli za TB ngazi ya jamii
3. Kubaini nyezo zinazotumika kukusanya takwimu za TB ngazi ya jamii
4. kujaza taarifa kwa usahihi na kwa wakati katika nyenzo husika
5. Kuchambua na kutumia taarifa
6. kuwasilisha taarifa kwa ufasaha na kwa wakati

Mutasari wa Mada

Hatua	Muda	Mbinu	Yaliyomo
1	Dakika 02	Uwasilishaji	Malengo mahususi ya mada
2	Dakika 10	Bungua bongo + Uwasilishaji	Maana ya ufuatiliaji na tathmini
3	Dakika 10	Uwasilishaji	Viashiria vya shughuli za kudhibiti TB na ukoma ngazi ya jamii
4	Dakika 50	Uwasilishaji + Kazi za vikundi	Nyenzo zinazotumika kukusanya takwimu za kifua kikuu na ukoma ngazi ya jamii
5	Dakika 15	Uwasilishaji	Nyenzo nyinginezo zinazotumika kukusanya takwimu za TB
6	Dakika 30	Kazi za vikundi	Zoezi la ujazaji wa nyenzo
7	Dakika 20	Kazi katika jozi	Uibuaji wa changamoto za jinsia na haki za binadamu kwa kutumia dodoso.
8	Dakika 03	Maswali na Majibu	Tathmini ya uelewa

HATUA YA KWANZA: Malengo mahususi ya Mada (Dakika 2)

Slide 1	**MAFUNZO KUHUSU HUDUMA ZA KIFUA KIKUU NA UKOMA KWA WATOA HUDUMA ZA AFYA NGAZI YA JAMII** **MADA YA 9: Ufuatiliaji na Tathmini ya Utekelezaji wa Shughuli za Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii**	**WAULIZE** washiriki swali lifuatalo: • Kifua kikuu ni nini?
Slide 2	**Malengo ya Mada** **Baada ya mada hii mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:** ☞ Kueleze umuhimu wa ufuatiliaji na tathmini ☞ Kubaini viashiria vinavyotumika kupima utekelezaji wa shughuli za TB ngazi ya jamii ☞ Kubaini nyezo zinazotumika kukusanya takwimu za TB ngazi ya jamii ☞ kujaza taarifa kwa usahihi na kwa wakati katika nyenzo husika ☞ Kuchambua na kutumia taarifa ☞ kuwasilisha taarifa kwa ufasaha na kwa wakati Slide 2	**MUOMBE** mshiriki mmoja asome malengo ya mada

HATUA YA PILI: Maana ya ufuatiliaji na tathmini (Dakika 10)

Slide 3	**Mijadala Katika Jozi** Nini maana ya ufuatiliaji? Nini maana ya tathmini? Slide 3	***Mijadala Katika Dozi(dakika 5)*** **WAULIZE** washiriki maswali yaonekanayo kwenye slaidi **WARUHUSU** washiriki wajadiliane katika jozi **RUHUSU** washiriki wachache katika jozi kuwasilisha na wengine wachangie **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Maana ya tathmini

____

____

____

Maana ya ufuatiliaji

____

____

____

Slide 4

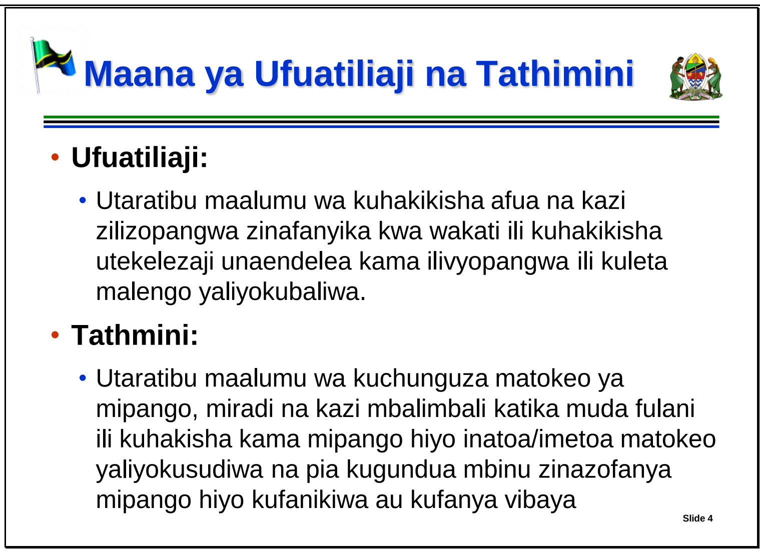

Slide 5

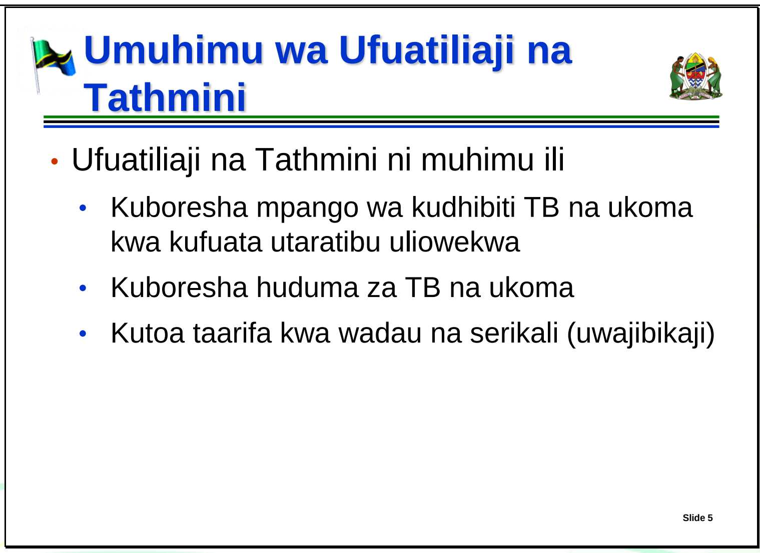

HATUA YA TATU: Viashiria vya shughuli za kudhibiti TB na ukoma ngazi ya jamii (Dakika 10)

Slide 6	**Viashiria** • Ufuatiliaji na tathmni hutumia "**Viashiria**" ili kupima kazi au huduma husika • Viashiria : Kipimio cha kuonyesha mabadiliko ya kitu • Mfano: Kipimo cha utendaji kazi wa CHW ni: Idadi ya wagonjwa walioibuliwa na CHW kwa mwezi. • Viashiria hupatikana kutokana na malengo yaliyowekwa Slide 6	**ELEZEA** maana ya Vaishiria ukitoa mfano wa vipimo vinavyousiana na mambo menine, Mfano: • Namna ya kupima mabadiliko ya tabia katika jamii, idadi ya watu wanaohudhuria maudurio kwenye vituo vya kutolea huduma za afya, au kupungua kwa maonjwa kwenye jamii.
Slide 7	**Viashiria vya Shughuli za Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii (1)** • Viashiria hivi vinapima shughuli za TB na ukoma katika Jamii zinazopelekea malengo yaliyowekwa kama zifuatavyo: ▪ Idadi ya watu waliofanyiwa unchunguzi wa TB au ukoma ▪ Idadi ya wahisiwa wa TB au ukoma waliopewa rufaa ya upimaji ▪ Idadi ya wahisiwa au sampuli waliopimwa/zilizopimwa TB au ukoma ▪ Idadi ya wagonjwa waliogundulika kuwa na TB au ukoma Slide 7	
Slide 8	**Viashiria vya Shughuli za Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii (2)** ▪ Idadi ya wagonjwa wa TB au ukoma waliofatiliwa familia zao ▪ Idadi ya wanafamilia waliochunguzwa na kupewa tiba kinga ya ukoma ▪ Idadi ya wagonjwa ya TB au ukoma walioanza matibabu ▪ Idadi ya wagonjwa wa TB au ukoma walioacha/ambao hawajaanza matibabu waliofuatiliwa ▪ Aina ya changamoto zilizoibuliwa katika huduma za TB na ukoma Slide 8	

HATUA YA NNE: Nyenzo zinazotumika kukusanya takwimu ngazi ya jamii (Dakika 50)

Slide 9	**Nyenzo Zinazotumika Kukusanya Takwimu za Kifua Kikuu na ukoma Ngazi ya Jamii (1)** 1. Fomu ya watu waliofanyiwa uchunguzi wa awali wa TB na Ukoma (TB/LEP12)/Kokoro. • Fomu hii hutumiwa na CHW kutambua watu wenye dalili za TB au ukoma katika jamii. Slide 9	**WAELEZE** washiriki matumizi ya fomu ya watu waliofanyiwa uchunguzi wa awali wa TB na Ukoma TB/LEP 12)
Slide 10	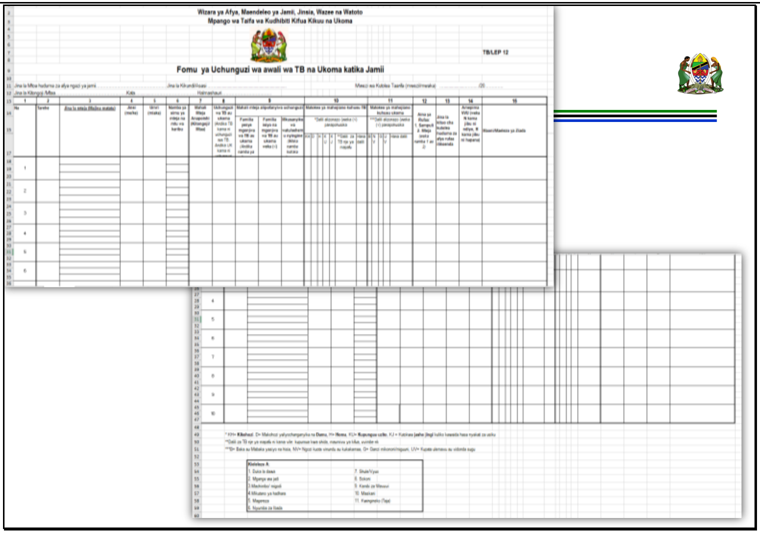	**WAELEKEZE** washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi no 9. 1 ukurasa wa 139 Kwenye kitabu cha mshiriki
Slide 11	**Ujazaji wa Nyenzo TB/LEP12** • Kujaza fomu ya watu Waliofanyiwa Uchunguzi wa Awali wa TB na Ukoma (TB/LEP12). • Fomu ina sehemu kuu 2 za kujaza 1. Jaza taarifa za awali za Mjazaji?/ Mtoa huduma wa jamii 2. Jaza taarifa za wateja (jedwali) • Kumbuka kuangalia Ufunguo na kielelezo A kwa ujazaji Slide 11	**WAELEZE** washiriki namna ya kujaza nyenzo hii kila kipengele, huku washiriki wakifuatilia kupitia nyenzo waliyopewa **RUHUSU** washiriki kuuliza maswali **JIBU** maswali kama yatakavyoulizwa

Slide 12		***Kazi za Vikundi: (Dakika 15)*** **WAGAWE** washiriki katika vikundi **GAWA** nyenzo TB/LEP 12 nakala moja kwa kila mshiriki wakiwa katika vikundi **WAELEKEZE** vipengele vyote vilivyopo katika nyenzo hii na aina ya taarifa zinazohitajika katika kila kipengele. **WAELEZE** kuwa wanatakinwa kutumia angalau dakika 10 kwa kila msiriki kukamilisa ujazaji za nyenzo waliyopewa, kisha
Slide 12	**MAELEZO YANAENDELEA ….** **RUHUSU** kila mmoja ajaze nyenzo yake mwenyewe. **WAELEZE** kuwa watumie **Kisa mkasa 9.1** ukurasa wa 138 wa kitabu cha mshiriki kupata taarifa za kujaza katika nyenzo **WARUHUSU** kuulizana na kuelekezana/kushirikiana katika vikundi vyao wakiwa wanajaza nyenzo **RUHUSU** washiriki kuuliza maswali **JIBU** maswali kama yatakavyoulizwa	
Slide 13	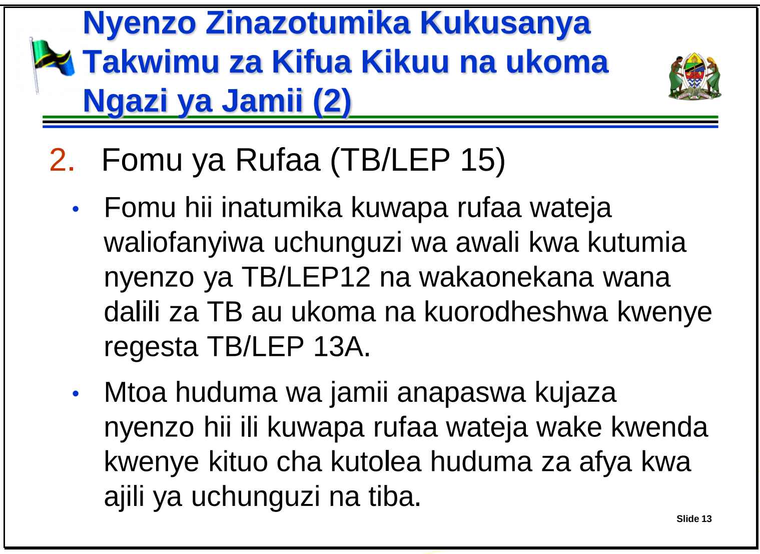	**WAELEZE** washiriki matumizi ya fomu ya watu waliofanyiwa uchunguzi wa awali wa TB na ukoma (TB/LEP15)

<table>
<tr>
<td>Slide 14</td>
<td>
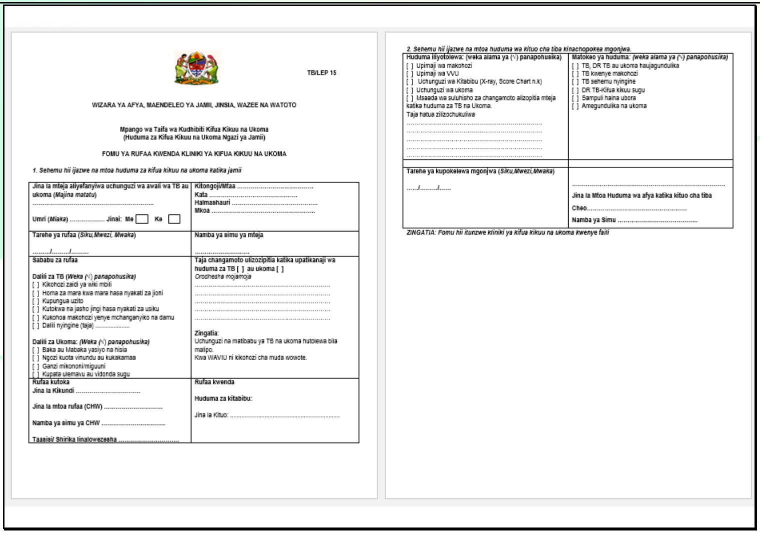

TB/LEP 15

WIZARA YA AFYA, MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WAZEE NA WATOTO

Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma
(Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii)

FOMU YA RUFAA KWENDA KLINIKI YA KIFUA KIKUU NA UKOMA

1. Sehemu hii ijazwe na mtoa huduma za kifua kikuu na ukoma katika jamii

Jina la mteja aliyefanyiwa uchunguzi wa awali wa TB au ukoma (*Majina matatu*) ....
Umri (*Miaka*) .... Jinsi: Me [ ] Ke [ ]

Kitongoji/Mtaa ....
Kata ....
Halmashauri ....
Mkoa ....

Tarehe ya rufaa (*Siku,Mwezi, Mwaka*) ..../..../....

Namba ya simu ya mteja ....

Sababu za rufaa
Dalili za TB (*Weka (√) panapohusika)*
[ ] Kikohozi zaidi ya wiki mbili
[ ] Homa za mara kwa mara hasa nyakati za jioni
[ ] Kupungua uzito
[ ] Kutokwa na jasho jingi hasa nyakati za usiku
[ ] Kukohoa makohozi yenye mchanganyiko na damu
[ ] Dalili nyingine (taja) ....
Dalili za Ukoma: *(Weka (√) panapohusika)*
[ ] Baka au Mabaka yasiyo na hisia
[ ] Ngozi kuota vinundu au kukakamaa
[ ] Ganzi mikononi/miguuni
[ ] Kupata ulemavu au vidonda sugu

Taja changamoto ulizozipitia katika upatikanaji wa huduma za TB [ ] au ukoma [ ]
Orodhesha mojamoja
....
Zingatia:
Uchunguzi na matibabu ya TB na ukoma hutolewa bila malipo.
Kwa WAVIU ni kikohozi cha muda wowote.

Rufaa kutoka
Jina la Kikundi ....
Jina la mtoa rufaa (CHW) ....
Namba ya simu ya CHW ....
Taasisi/ Shirika linalowezesha ....

Rufaa kwenda
Huduma za kitabibu:
Jina la Kituo: ....

2. Sehemu hii ijazwe na mtoa huduma wa kituo cha tiba kinachopokea mgonjwa.

Huduma iliyotolewa: (weka alama ya (√) panapohusika)
[ ] Upimaji wa makohozi
[ ] Upimaji wa VVU
[ ] Uchunguzi wa Kitabibu (X-ray, Score Chart n.k)
[ ] Uchunguzi wa ukoma
[ ] Msaada wa suluhisho za changamoto alizopitia mteja katika huduma za TB na Ukoma.
Taja hatua zilizochukuliwa
....

Matokeo ya huduma: *(weka alama ya (√) panapohusika)*
[ ] TB, DR TB au ukoma haujagundulika
[ ] TB kwenye makohozi
[ ] TB sehemu nyingine
[ ] DR TB-Kifua kikuu sugu
[ ] Sampuli haina ubora
[ ] Amegundulika na ukoma

Tarehe ya kupokelewa mgonjwa (*Siku,Mwezi,Mwaka*) ..../..../....

....
Jina la Mtoa Huduma wa afya katika kituo cha tiba
Cheo........
Namba ya Simu ....

ZINGATIA: Fomu hii itunzwe kliniki ya kifua kikuu na ukoma kwenye faili
</td>
<td>

GAWA nyenzo (TB/LEP 15) kwa kila mshiriki waweze kuiona

WAELEKEZE washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 9.2 ukurasa wa 140 wa kitabu cha mshiriki
</td>
</tr>
<tr>
<td>Slide 15</td>
<td>
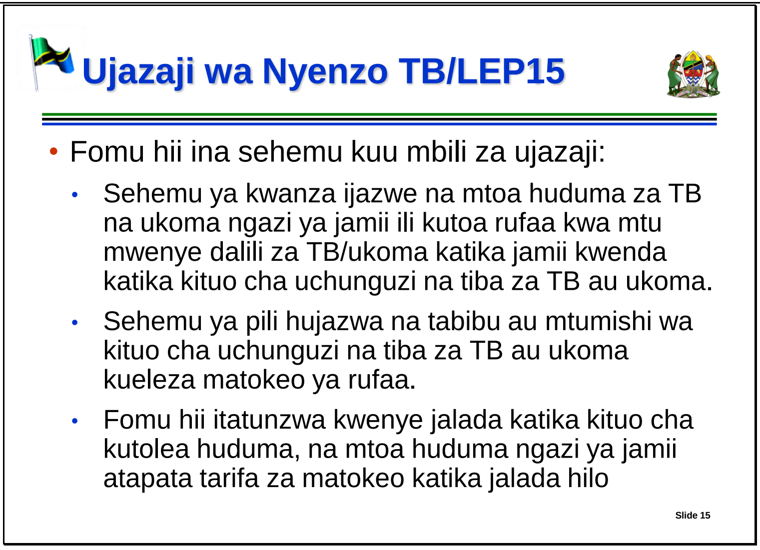

</td>
<td>

Ujazaji wa Nyenzo TB/LEP15 (Dakika 10)

WAELEKEZE vipengele vyote vilivyopo katika nyenzo hii na aina ya taarifa zinazohitajika katika kila kipengele.
WAELEKEZE washiriki namna ya kujaza nyenzo hii kila kipengele, huku washiriki wakifuatilia kupitia nyenzo waliyopewa
RUHUSU washiriki kuuliza maswali
JIBU maswali kama yatakavyoulizwa
</td>
</tr>
</table>

Slide 16	**Kazi za Vikundi** • Ujazaji wa Nyenzo TB/LEP15 (Dakika 15) Slide 16	***Kazi za Vikundi: (Dakika 15)*** **GAWA** nyenzo TB/LEP 15 nakala moja kwa kila mshiriki wakiwa katika vikundi vyao **WAELEKEZE** vipengele vyote vilivyopo katika nyenzo hii na aina ya taarifa zinazohitajika katika kila kipengele. **WAELEZE** kuwa wanatakinwa kutumia angalau dakika 10 kwa kila mshiriki kukamilisa ujazaji za nyenzo waliyopewa kisha **RUHUSU** kila mmoja ajaze nyenzo yake mwenyewe. **WAELEZE** kuwa watumie muendelezo wa Kisa Mkasa 9.1 kupata taarifa za kujaza katika nyenzo **WARUHUSU** kuulizana na kuelekezana/kushirikiana katika vikundi vyao wakiwa wanajaza nyenzo **RUHUSU** washiriki kuuliza maswali **JIBU** maswali kama yatakavyoulizwa.

Slide 17	**Nyenzo Zinazotumika Kukusanya Takwimu za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii (3)**
	3. Rejesta ya TB/Ukoma (TB/LEP 13)
	• Ina sehemu mbili
	  • Sehemu ya Kwanza: **Rejesta ya Wanaohisiwa Kuwa na TB/Ukoma(TB/LEP 13 A)**
	  • Sehemu ya pili: **Rejesta ya waliokatisha/ wasioanza matibabu ya TB/ Ukoma (TB/LEP 13 B)**
	• Rejesta hii hutunzwa katika kituo cha kutolea huduma za afya
	Slide 17	

Slide 18	**Nyenzo Zinazotumika Kukusanya Takwimu za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii (4)**
	3. Rejesta ya Wanaohisiwa Kuwa na TB/Ukoma (TB/LEP 13A)
	• Rejesta hii hujazwa tarifa za watu waliohisiwa na kupewa rufaa, kwa kutumia taarifa toka kwenye fomu Na. TB/LEP 12.
	• Rejesta hii itawezesha CHW kujua idadi ya watu waliopelekwa kwa uchunguzi wa TB au ukoma na matokeo yao.
	• Rejesta kujazwa
	  • Jina la Kituo cha Kutolea Huduma za afya.
	  • Taarifa za wateja wanaohisiwa kuwa na TB/Ukoma (jedwali)
	• Rejesta hii inajazwa na mtoa huduma ngazi ya jamii na kuhifadhiwa kituo cha kutolea huduma za afya
	Slide 18
		WAELEZE washiriki matumizi ya rejesta ya wahisiwa wa TB ngazi ya jamii (TB/LEP13A)

Slide 19	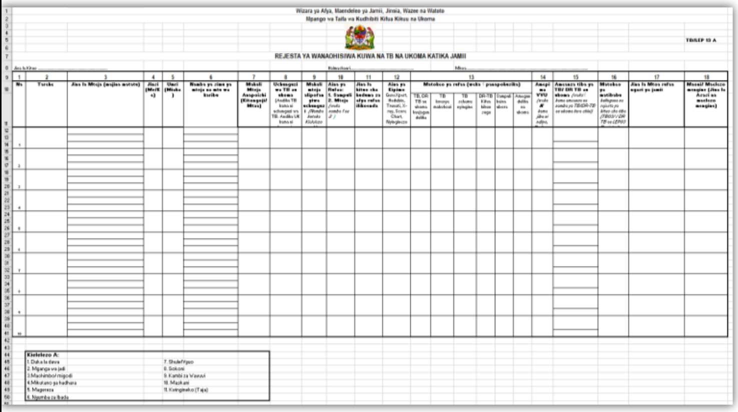 Slide 19	**GAWA** fomu hii kwa washiriki ili waweze kufuatisha **WAELEKEZE** washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 9.3 ukurasa wa 142 wa kitabu cha mshiriki
Slide 20	**Nyenzo Zinazotumika Kukusanya Takwimu za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii (5)** **3. Rejesta ya waliokatisha au amboa hawakuanza matibabu ya TB/ Ukoma (TB/LEP 13 B)** • Rejesta hii hujazwa taarifa za wagonjwa wa TB/ Ukoma waliokatisha matibabu au ambao hawajaanza matibabu ya TB/Ukoma baada ya kugundulika kuwa na TB/Ukoma • Taarifa za wagonjwa hawa hupatikana kutoka kituo cha kutolea huduma za afya ili wafuatiliwe na CHW • Rejesta hii itawezesha CHW kujua idadi ya wagonjwa waliofuatiliwa na waliorejeshwa katika matibabu. Slide 20	**WAELEZE** washiriki matumizi ya rejesta ya waliokatisha/ wasioanza matibabu ta TB/ Ukoma (TB/LEP13B)

Slide 21

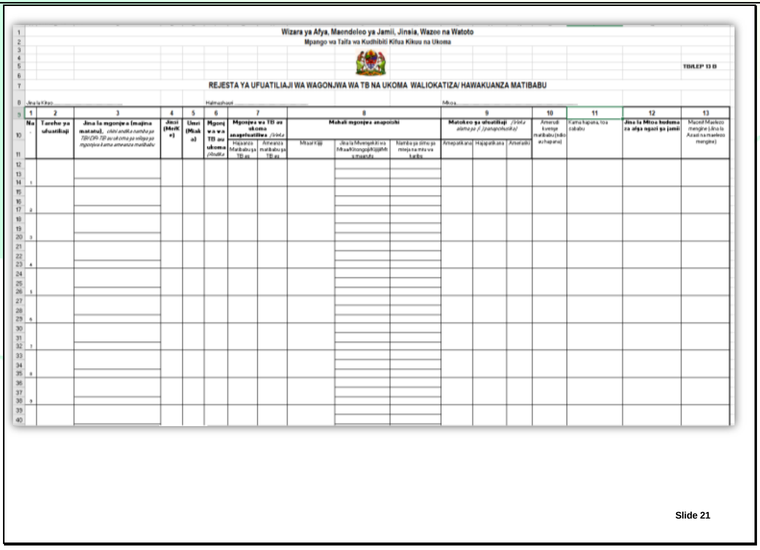

WAELEKEZE washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 9.4 ukurasa wa 143 wa kitabu cha mshiriki

Kujaza Rejesta ya wagonjwa ambao hawajaanza/ waliokatisha matibabu ya TB/ ukoma (TB/LEP 13 B)

Rejesta hii ina sehemu kuu mbili za kujaza
Jina la Kituo cha Kutoa huduma za afya
Taarifa za wagonjwa wasioanza/ waliokatisha matibabu ya TB/ Ukoma (jedwali)

Slide 22

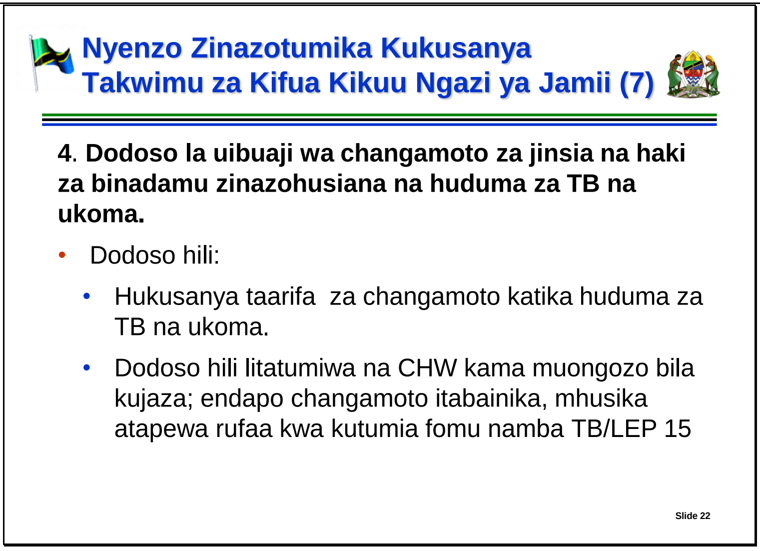

Slide 23

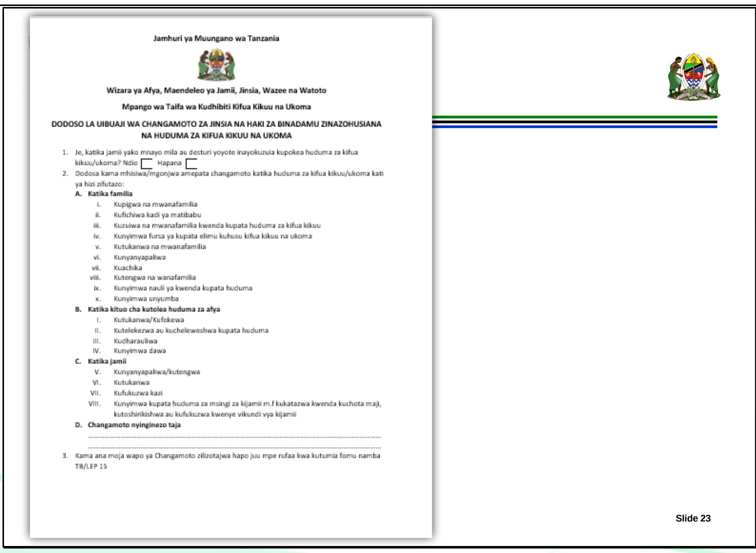
Jamhuri ya Muungano wa Tanzania

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto

Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

DODOSO LA UIBUAJI WA CHANGAMOTO ZA JINSIA NA HAKI ZA BINADAMU ZINAZOHUSIANA NA HUDUMA ZA KIFUA KIKUU NA UKOMA

1. Je, katika jamii yako mnayo mila au desturi yoyote inayokuzuia kupokea huduma za kifua kikuu/ukoma? Ndio ☐ Hapana ☐
2. Dodosa kama mhisiwa/mgonjwa amepata changamoto katika huduma za kifua kikuu/ukoma kati ya hizi zifutazo:
   A. Katika familia
   i. Kupigwa na mwanafamilia
   ii. Kufichiwa kadi ya matibabu
   iii. Kuzuiwa na mwanafamilia kwenda kupata huduma za kifua kikuu
   iv. Kunyimwa fursa ya kupata elimu kuhusu kifua kikuu na ukoma
   v. Kutukanwa na mwanafamilia
   vi. Kunyanyapaliwa
   vii. Kuachika
   viii. Kutengwa na wanafamilia
   ix. Kunyimwa nauli ya kwenda kupata huduma
   x. Kunyimwa unyumba
   B. Katika kituo cha kutolea huduma za afya
   I. Kutukanwa/Kufokewa
   II. Kutelekezwa au kucheleweshwa kupata huduma
   III. Kudharauliwa
   IV. Kunyimwa dawa
   C. Katika jamii
   V. Kunyanyapaliwa/kutengwa
   VI. Kutukanwa
   VII. Kufukuzwa kazi
   VIII. Kunyimwa kupata huduma za msingi za kijamii m.f kukatazwa kwenda kuchota maji, kutoshirikishwa au kufukuzwa kwenye vikundi vya kijamii
   D. Changamoto nyinginezo taja
   ....
   ....
3. Kama ana moja wapo ya Changamoto zilizotajwa hapo juu mpe rufaa kwa kutumia fomu namba TB/LEP 15

WAELEKEZE washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 9.5 ukurasa wa 144 wa kitabu cha mshiriki

Slide 24	**Nyenzo Zinazotumika Kukusanya Takwimu za Kifua Kikuu Ngazi ya Jamii (6)** **5. Fomu ya taarifa ya mwezi ya huduma za TB na Ukoma zilizotelewa na CHW/kikundi/kituo/wilaya (TB/LEP14)** • Fomu hii hutumika kujumuhisha taarifa ya huduma za TB ngazi ya jamii kutoka kwa CHW/Kikundi/kituo cha huduma za afya na wilaya husika. • Inajazwa kila mwezi • Taarifa za fomu hii zinatoka kwenye rejesta TB/LEP13A na TB/LEP13B Slide 24	**WAELEZE** washiriki matumizi ya fomu ya taarifa ya mwezi/robo mwaka ya huduma za TB, na ukoma zilizotolewa na CHW/Kikundi/kituo/wilaya (TB/LEP 14)
Slide 25	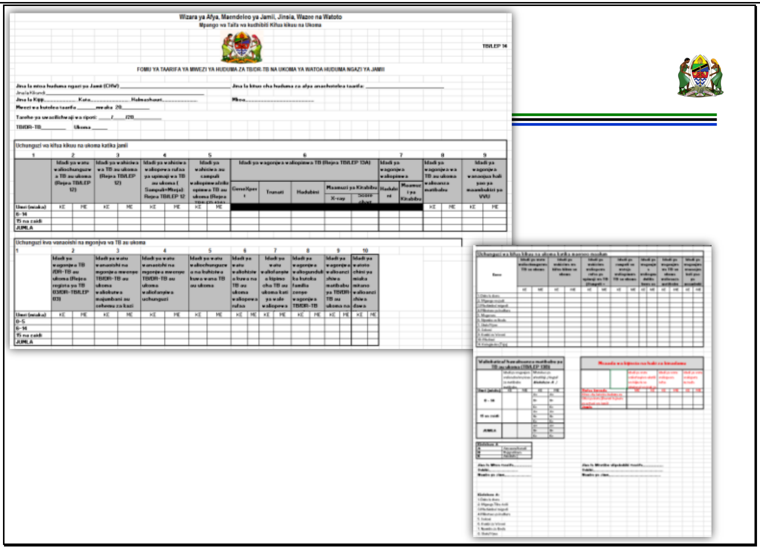	**WAELEKEZE** washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 9.6 ukurasa 145 wa kitabu cha mshiriki

HATUA YA TANO: Nyenzo nyinginezo zinazotumika kukusanya takwimu za TB (Dakika 15)

Slide 26

Nyenzo Nyinginezo Zinazotumika Kukusanya Takwimu za Kifua Kikuu (1)

6. Nyenzo hizi hujazwa na mtoa huduma za TB katika kitua cha kutoa huduma za afya

Kadi ya matibabu ya TB (TB 01)

- Kadi hii hujazwa taarifa za matibabu ya mgonjwa wa TB.
- Kadi hii hujazwa taarifa za rufaa za mgonjwa ikiwemo rufaa kutoka kwenye jamii.

Slide 26

WAELEZE washiriki matumizi ya Kadi ya matibabu ya TB (TB01)

Slide 27

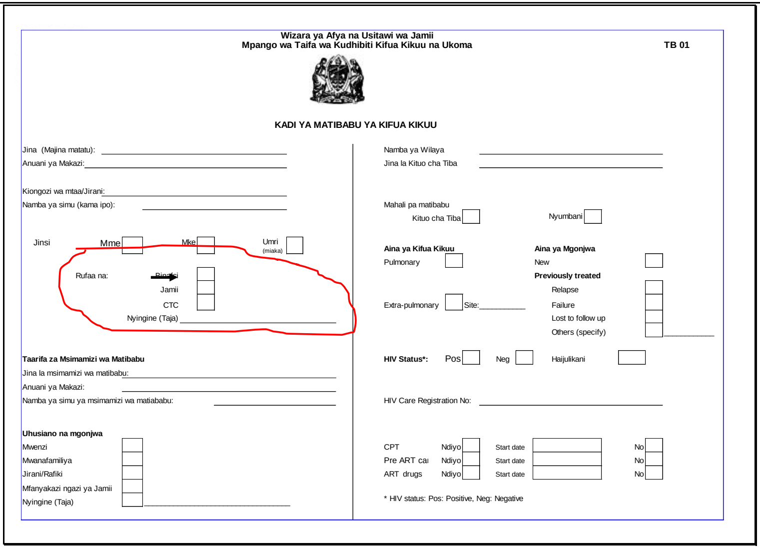

Wizara ya Afya na Usitawi wa Jamii
Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma
TB 01

KADI YA MATIBABU YA KIFUA KIKUU

Jina (Majina matatu): ______
Anuani ya Makazi: ______

Kiongozi wa mtaa/Jirani: ______
Namba ya simu (kama ipo): ______

Jinsi Mme ☐ Mke ☐ Umri (miaka) ☐

Rufaa na: Binafsi ☐
Jamii ☐
CTC ☐
Nyingine (Taja) ______

Taarifa za Msimamizi wa Matibabu
Jina la msimamizi wa matibabu: ______
Anuani ya Makazi: ______
Namba ya simu ya msimamizi wa matiababu: ______

Uhusiano na mgonjwa
Mwenzi ☐
Mwanafamiliya ☐
Jirani/Rafiki ☐
Mfanyakazi ngazi ya Jamii ☐
Nyingine (Taja) ☐ ______

Namba ya Wilaya ______
Jina la Kituo cha Tiba ______

Mahali pa matibabu
Kituo cha Tiba ☐ Nyumbani ☐

Aina ya Kifua Kikuu
Pulmonary ☐
Extra-pulmonary ☐ Site:______

Aina ya Mgonjwa
New ☐
Previously treated
Relapse ☐
Failure ☐
Lost to follow up ☐
Others (specify) ☐ ______

HIV Status*: Pos ☐ Neg ☐ Haijulikani ☐

HIV Care Registration No: ______

CPT Ndiyo ☐ Start date ☐ No ☐
Pre ART cai Ndiyo ☐ Start date ☐ No ☐
ART drugs Ndiyo ☐ Start date ☐ No ☐

* HIV status: Pos: Positive, Neg: Negative

WAELEKEZE washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 9.7 ukurasa wa 147 wa kitabu cha mshiriki

Slide 28

Majibu ya vipimo vya maabara na uzito

Month	Result			Lab. No.	Body Weight
	Date	Smear	Xpert MTB		
0					
2					
3					
5					
7/8					

MATIBABU YA MWANZO: **Onyesha namba ya vidonge kwa dose**

New Case AFB+ — RHZE; New Case AFB-/EP — RHZE; Retreatment — S, RHZE; Children — RHZ, E

RHZE: Rifampicin, Isoniazid, Pyrazinamide, Ethambutol (4FDC), S: Streptomycin, RHZ: Rifampicin, Isoniazid, Pyrazinamide

Kwa wanakunywa dawa kituoni, andika namba ya dosi kwenye tarehe aliyokunywa. Kwa wanaokunywa dawa nyumbani, chora mstitali usawa kuonyesha siku ulizompatia dawa msimamizi, na siku ya kurudi kuchukua dawa andika namba ya dosi alizokunywa baada ya kuhakiki.

Month	Year	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

MATIBABU YA KUENDELEA: **Onyesha namba ya vidonge kwa dosi** New Case RH (4 months) Retreatment RHE (5 months, daily) Children RH (4 months)

Kwa wanakunywa dawa kituoni, andika namba ya dosi kwenye tarehe aliyokunywa. Kwa wanaokunywa dawa nyumbani, chora mstitali usawa kuonyesha siku ulizompatia dawa msimamizi, na siku ya kurudi kuchukua dawa andika namba ya dosi alizokunywa baada ya kuhakiki.

Month	Year	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Tarehe matibabu yalipokoma: ____________

Amepona ☐
Kamaliza tiba ☐
Hakupona (failure) ☐
Amefariki ☐
Amepotea ☐

Remarks: ....

Ujazaji wa Nyenzo TB 01 (Dakika 10)

WAELEKEZE vipengele vyote vilivyopo katika nyenzo hii na aina ya taarifa zinazohitajika katika kila kipengele.

- **Kujaza Kadi ya ya matibabu ya TB (TB 01).**
- Fomu ina sehemu kuu nne za kujaza

1. Taarifa za Mgonjwa na ugonjwa wake
2. Taarifa za vipimo vya makohozi ya mgonjwa
3. Taarifa za aina ya matibabu anayopata na mahali anapopata matibabu
4. Taarifa za dozi anazopata mgonjwa (majedwali mawili)

RUHUSU washiriki kuuliza maswali

JIBU maswali kama yatakavyoulizwa

Slide 29

Nyenzo Nyinginezo Zinazotumika Kukusanya Takwimu za Kifua Kikuu (2)

7. **Kadi ya Utambulisho wa Mgonjwa wa TB (TB 02)**

- Kadi hii:
  - Hutunza taarifa za mgonjwa .
  - Hujazwa namba ya dozi (siku ya ngapi) kila mgonjwa anapomeza dawa.
  - Hujazwa na msimamizi pale mgonjwa akishameza dawa.
  - Hutunzwa na mgonjwa
- Kisanduku huachwa wazi iwapo mgonjwa hajatumia dawa kwa siku husika.
- ***Kamwe mgonjwa hatapewa dozi mbili kwa siku moja hata kama alikosa siku iliyopita.***

Slide 29

WAELEZE washiriki matumizi ya Kadi ya Utambulisho wa Mgonjwa wa TB (TB 02)

Slide 30

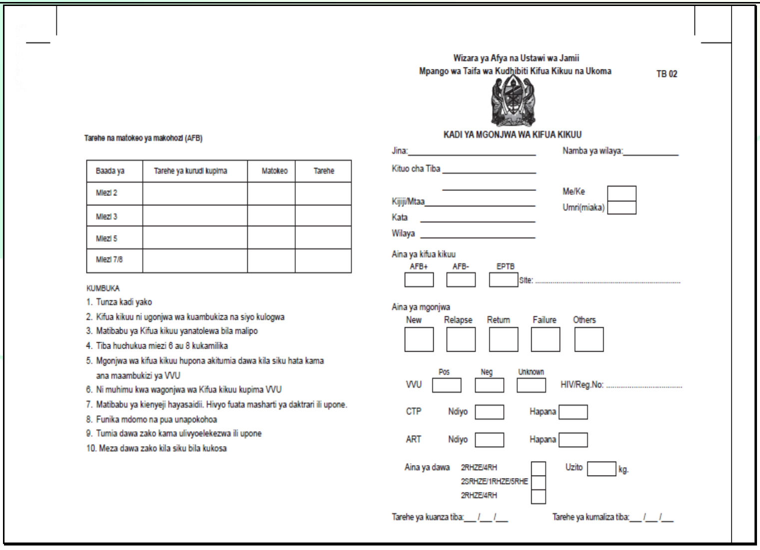

Wizara ya Afya na Ustawi wa Jamii
Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

TB 02

KADI YA MGONJWA WA KIFUA KIKUU

Jina:________________ Namba ya wilaya:__________

Kituo cha Tiba ________________

Kijiji/Mtaa________________

Kata ________________

Wilaya ________________

Me/Ke [ ]

Umri(miaka) [ ]

Aina ya kifua kikuu: AFB+ [ ] AFB- [ ] EPTB [ ] Site: ....

Aina ya mgonjwa: New [ ] Relapse [ ] Return [ ] Failure [ ] Others [ ]

VVU: Pos [ ] Neg [ ] Unknown [ ] HIV/Reg.No: ....

CTP: Ndiyo [ ] Hapana [ ]

ART: Ndiyo [ ] Hapana [ ]

Aina ya dawa: 2RHZE/4RH [ ] 2SRHZE/1RHZE/5RHE [ ] 2RHZE/4RH [ ] Uzito [ ] kg.

Tarehe ya kuanza tiba:___/___/___ Tarehe ya kumaliza tiba:___/___/___

Tarehe na matokeo ya makohozi (AFB)

Baada ya	Tarehe ya kurudi kupima	Matokeo	Tarehe
Miezi 2			
Miezi 3			
Miezi 5			
Miezi 7/8			

KUMBUKA
1. Tunza kadi yako
2. Kifua kikuu ni ugonjwa wa kuambukiza na siyo kulogwa
3. Matibabu ya Kifua kikuu yanatolewa bila malipo
4. Tiba huchukua miezi 6 au 8 kukamilika
5. Mgonjwa wa kifua kikuu hupona akitumia dawa kila siku hata kama ana maambukizi ya VVU
6. Ni muhimu kwa wagonjwa wa Kifua kikuu kupima VVU
7. Matibabu ya kienyeji hayasaidii. Hivyo fuata masharti ya daktrari ili upone.
8. Funika mdomo na pua unapokohoa
9. Tumia dawa zako kama ulivyoelekezwa ili upone
10. Meza dawa zako kila siku bila kukosa

WAELEKEZE washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 9.8 ukurasa wa 149 wa kitabu cha mshiriki

Slide 31

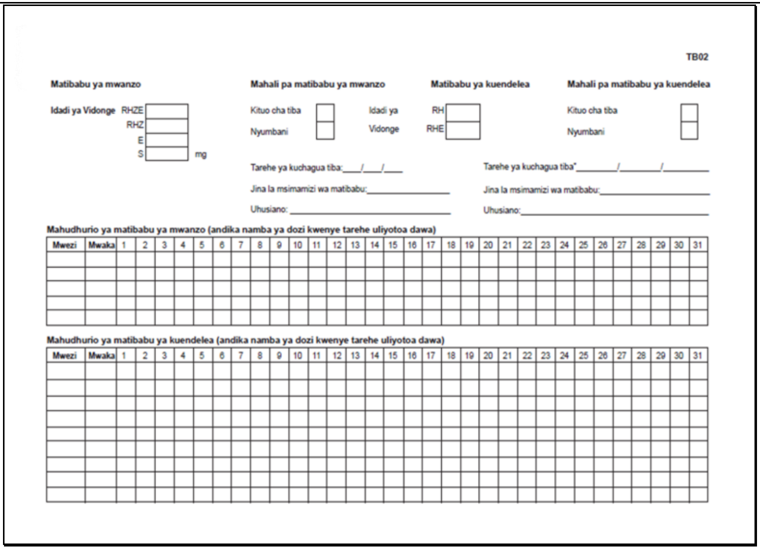

TB02

Matibabu ya mwanzo

Idadi ya Vidonge RHZE [ ] RHZ [ ] E [ ] S [ ] mg

Mahali pa matibabu ya mwanzo

Kituo cha tiba [ ]
Nyumbani [ ]

Tarehe ya kuchagua tiba:____/____/____

Jina la msimamizi wa matibabu:________________

Uhusiano: ________________

Matibabu ya kuendelea

Idadi ya Vidonge RH [ ] RHE [ ]

Mahali pa matibabu ya kuendelea

Kituo cha tiba [ ]
Nyumbani [ ]

Tarehe ya kuchagua tiba"________/________/________

Jina la msimamizi wa matibabu:________________

Uhusiano:________________

Mahudhurio ya matibabu ya mwanzo (andika namba ya dozi kwenye tarehe uliyotoa dawa)

Mwezi	Mwaka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Mahudhurio ya matibabu ya kuendelea (andika namba ya dozi kwenye tarehe uliyotoa dawa)

Mwezi	Mwaka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Slide 32

Nyenzo Nyinginezo Zinazotumika Kukusanya Takwimu za Kifua Kikuu (3)

7. Majalada (Mafaili)

- Hutumika kuhifadhi taarifa zinazohusu shughuli au huduma mbalimbali za watoa huduma za afya katika jamii zilizotekelezwa kwa kipindi husika.
- Watoa huduma katika ngazi ya jamii wanashauriwa kuandaa ripoti ya mwezi, robo mwaka na ya mwisho wa mwaka.

Slide 32

HATUA YA SITA: Zoezi la ujazaji wa nyenzo (Dakika 30)

Slide 33

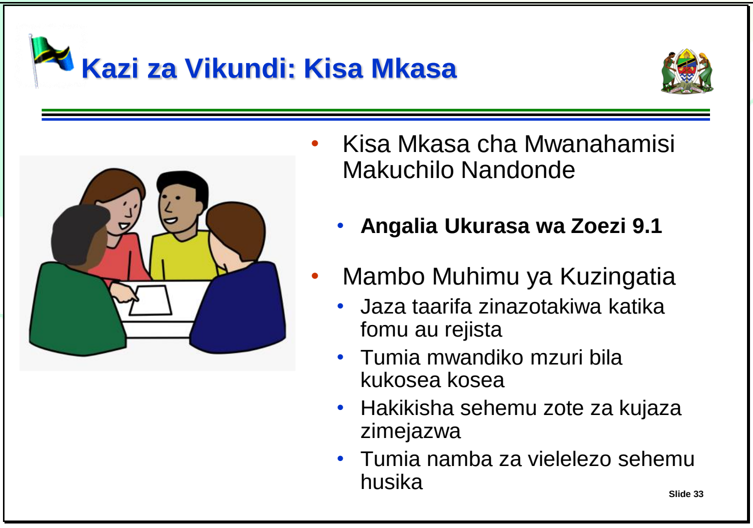

Kazi za Vikundi: (Dakika 30)

WAGAWE washiriki katika makundi **WAELEKEZE** washiriki kujadili kisa Mkasa katika Ukurasa wa **Zoezi 9.1** ukurasa wa 151 wa kitabu cha mshiriki

- Kisa Mkasa cha **Mwanahamisi Makuchilo Nandonde**

RUHUSU washiriki kujadili na kujaza nyenzo kwa dakika 25 **RUHUSU** vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia

SAHIHISHA majibu yao na **HITIMISHA** zoezi ili kuendelea na zoezi lingine.

HATUA YA SABA: Uibuaji wa changamoto za jinsia na haki za binadamu kwa kutumia dodoso (Dakika 20)

Slide 34

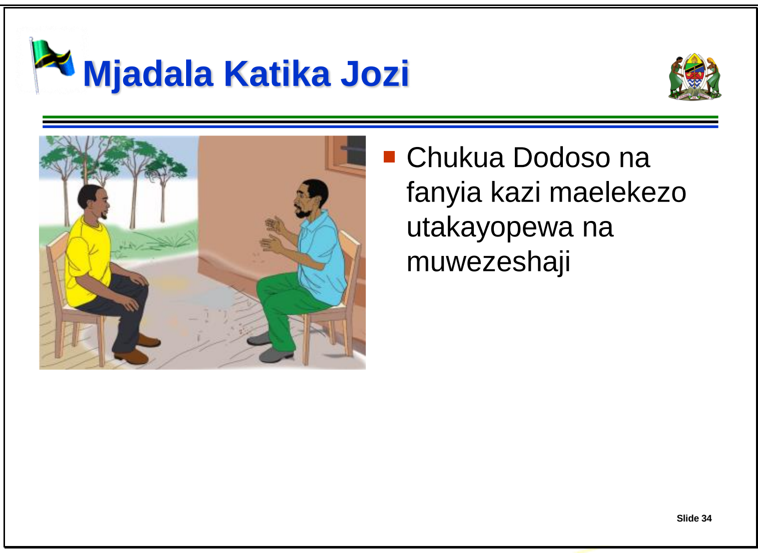

Mjadala katika jozi: (Dakika 20)

GAWA "Dodoso la taarifa za ushiriki wa jamii, jinsia, haki za binadamu katika huduma za TB na ukoma"

RUHUSU washiriki wawili wawili waulizane maswali na kila mmoja ajaze dodoso kwa kutumia taarifa atakayoipata kutoka kwa mwenzake. Dakika 10

RUHUSU vikundi vichache kuwasilisha na wengine kuchangia

RUHUSU majadiliano na andika majibu katika bango kitita "Flip Chart"

HATUA YA KUMI NA TATU: Tathmini (Dakika 5)

Slide 35

Tathmini ya Mada

- Nini maana ya ufuatiliaji na tathmini?
- Viashiria vya huduma bora za TB ngazi ya jamii ni vipi?
- Ni nyenzo gani zinazotumika kukusanya takwimu za TB na ukoma ngazi ya jamii?

Slide 35

Slide 36

Mambo Muhimu

- ***"Mali bila daftari hupotea bila habari''***
- Taarifa husaidia kufuatilia na kutathmini maendeleo na mafaniko katika utekelezaji wa shughuli za watoa huduma katika ngazi za jamii
- Taarifa husaidia wakati wa uandaaji wa mipango ya kila mwaka ya utekelezaji wa shughuli za watoa huduma katika ngazi ya jamii katika udhibiti wa TB na ukoma.

36

Slide 36

Slide 37

KISA MKASA 9.1: Familia Yenye Wahisiwa wa TB

Kisa Mkasa 9.1: Familia Yenye Wahisiwa wa TB

Kama sehemu ya majukumu yako ya uelimishaji kuhusu TB na ukoma, umeingia katika familia moja yenye watu sita; Baba anaitwa Mundiku Jafari miaka 58, Mama anaitwa Mwanamisa Mundiku, miaka 50, Watoto wa kike wawili, Nyasho Mundiku miaka 26 na Habiya Mundiku, miaka 23, wajukuu wawili wa kiume (Watoto wa Nyasho) Kiombo, miaka 7 na Kaiza miaka 3. Katika mahojiano yako na wanafamilia, unapewa taarifa kuwa Nyasho Mundiku, amekuwa akikohoa mfululizo kwa kipindi cha wiki tatu sasa. Pia hupata jasho jingi usiku, pia wanafamilia wanaona amepungua sana uzito ndani ya kipindi cha mwezi mmoja. Nyasho analala na mtoto wake mdogo, Kaiza ambaye naye ankohoa sana. Kwa taarifa hizi, unaamua kufanya uchunguzi wa TB kwa Nyasho na wanafamilia wengine wote ili kubaini kama wana TB na kisha kuwa pa rufaa wale wahisiwa wote wenye dalili.

Tumia taarifa hizi kujaza Nyenzo TB/LEP 12 na TB/LEP 15.

VITENDEA KAZI

KITENDEA KAZI No 9.1: Fomu ya watu waliofanyiwa unchunguzi wa awali wa TB na Ukoma (TB/LEP 12)

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto
Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

TB/LEP 12

Fomu ya Uchunguzi wa awali wa TB na Ukoma katika Jamii

Jina la Mtoa huduma za afya ngazi ya jamii………………………………………. Jina la Kikundi/Asasi ……………………………………………………….. Mwezi wa Kutolea Taarifa (mwezi/mwaka) ………………………../20…………
Jina la Kitongoji /Mtaa……………………………………….Kata……………………………………. Halmashauri…………………………….

1	2	3	4	5	6	7	8	9			10							11					12	13	14	15
Na	Tarehe	Jina la mteja (Majina matatu)	Jinsi (me/ke)	Umri (miaka)	Namba ya simu ya mteja na mtu wa karibu	Mahali Mteja Anapoishi (Kitongoji/ Mtaa)	Uchunguzi wa TB au ukoma (Andika TB kama ni uchunguzi wa TB. Andika UK kama ni uchunguzi wa ukoma)	Mahali mteja alipofanyiwa uchunguzi			Matokeo ya mahojiano kuhusu TB							Matokeo ya mahojiano kuhusu ukoma					Aina ya Rufaa: 1. Sampuli 2. Mteja *(weka namba 1 au 2)*	Jina la kituo cha kutolea huduma za afya rufaa ilikoenda	Amepima VVU (weka N kama jibu ni ndiyo, H kama jibu ni hapana)	Maoni/Maelezo ya Ziada
								Familia yenye mgonjwa wa TB au ukoma *(Andika namba ya wilaya ya mgonjwa wa TB au ukoma)*	Familia isiyo na mgonjwa wa TB au ukoma weka (√)	Mkusanyiko wa watu/sehemu nyingine *(Weka namba kutoka kwenye Kielelezo A)*	*Dalili alizonazo (weka (√) panapohusika							***Dalili alizonazo (weka (√) panapohusika								
											KH	D	H	KU	KJ	**Dalili za TB nje ya mapafu	Hana dalili	B	NV	G	UV	Hana dalili				
1																										
2																										
3																										
4																										
5																										
6																										
7																										
8																										
9																										
10																										

* KH= **Kikohozi**. D= Makohozi yaliyochanganyika na **Damu, H= Homa**, KU= **Kupungua uzito**, KJ = Kutokwa **jasho jingi** kuliko kawaida hasa nyakati za usiku
**Dalili za TB nje ya mapafu ni kama vile: kupumua kwa shida, maumivu ya kifua, uvimbe nk
***B= Baka au Mabaka yasiyo na hisia, NV= Ngozi kuota vinundu au kukakamaa, G= Ganzi mikononi/miguuni, UV= Kupata ulemavu au vidonda sugu

Kielelezo A:	
1. Duka la dawa	7. Shule/Vyuo
2. Mganga wa jadi	8. Sokoni
3.Machimbo/ migodi	9. Kambi za Wavuvi
4.Mikutano ya hadhara	10. Maskani
5. Magereza	11. Kwingineko (Taja)
6. Nyumba za Ibada	

KITENDEA KAZI No 9.2: Fomu ya Rufaa (TB/LEP 15)

TB/LEP 15

WIZARA YA AFYA, MAENDELEO YA JAMII, JINSIA, WAZEE NA WATOTO

Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

(Huduma za Kifua Kikuu na Ukoma Ngazi ya Jamii)

FOMU YA RUFAA KWENDA KLINIKI YA KIFUA KIKUU NA UKOMA

1. Sehemu hii ijazwe na mtoa huduma za kifua kikuu na ukoma katika jamii

Jina la mteja aliyefanyiwa uchunguzi wa awali wa TB au ukoma (*Majina matatu*) **……………………………………………………..** **Umri (*Miaka*) ……………… Jinsi: Me** ☐ **Ke** ☐	**Kitongoji/Mtaa ……………………………….** **Kata ……………………………………..** **Halmashauri ……………………………………..** **Mkoa …………………………………………..**
Tarehe ya rufaa (*Siku,Mwezi, Mwaka*) **………/………/………**	**Namba ya simu ya mteja** **………………………**
Sababu za rufaa **Dalili za TB (*Weka (√) panapohusika)*** [ ] Kikohozi zaidi ya wiki mbili [ ] Homa za mara kwa mara hasa nyakati za jioni [ ] Kupungua uzito [ ] Kutokwa na jasho jingi hasa nyakati za usiku [ ] Kukohoa makohozi yenye mchanganyiko na damu [ ] Dalili nyingine (taja) ……………….. **Dalili za Ukoma: *(Weka (√) panapohusika)*** [ ] Baka au Mabaka yasiyo na hisia [ ] Ngozi kuota vinundu au kukakamaa [ ] Ganzi mikononi/miguuni [ ] Kupata ulemavu au vidonda sugu	**Taja changamoto ulizozipitia katika upatikanaji wa huduma za TB [ ] au ukoma [ ]** *Orodhesha mojamoja* …………………………………………………………… …………………………………………………………… …………………………………………………………… …………………………………………………………… …………………………………………………………… **Zingatia**: Uchunguzi na matibabu ya TB na ukoma hutolewa bila malipo. Kwa WAVIU ni kikohozi cha muda wowote.
Rufaa kutoka **Jina la Kikundi ……………………………** **Jina la mtoa rufaa (CHW) ………………………….** **Namba ya simu ya CHW …………………………..** **Taasisi/ Shirika linalowezesha …………………………**	**Rufaa kwenda** **Huduma za kitabibu:** Jina la Kituo: …………………………………………………………

2. Sehemu hii ijazwe na mtoa huduma wa kituo cha tiba kinachopokea mgonjwa.

Huduma iliyotolewa: (weka alama ya (√) panapohusika)	Matokeo ya huduma: *(weka alama ya (√) panapohusika)*
[ ] Upimaji wa makohozi [ ] Upimaji wa VVU [ ] Uchunguzi wa Kitabibu (X-ray, Score Chart n.k) [ ] Uchunguzi wa ukoma [ ] Msaada wa suluhisho za changamoto alizopitia mteja katika huduma za TB na Ukoma. Taja hatua zilizochukuliwa …………………………………………………………. …………………………………………………………. …………………………………………………………. …………………………………………………………. ………………………………………………………….	[ ] TB, DR TB au ukoma haujagundulika [ ] TB kwenye makohozi [ ] TB sehemu nyingine [ ] DR TB-Kifua kikuu sugu [ ] Sampuli haina ubora [ ] Amegundulika na ukoma
Tarehe ya kupokelewa mgonjwa (*Siku,Mwezi,Mwaka*) ……/………/……	**…………………………………………………………………..** **Jina la Mtoa Huduma wa afya katika kituo cha tiba** **Cheo…………………………………………..** **Namba ya Simu ………………………………..**

ZINGATIA: Fomu hii itunzwe kliniki ya kifua kikuu na ukoma kwenye faili

KITENDEA KAZI No 9.3: Rejesta ya Wanaoisiwa kuwa na TB/Ukoma (TB/LEP 13 A)

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto
Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

TB/LEP 13 A

REJESTA YA WANAOHISIWA KUWA NA TB NA UKOMA KATIKA JAMII

Jina la Kituo …….. Halmashauri……………………………………………… Mkoa………………………………………………………………………………………………………

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13						14	15	16	17	18
Na	**Tarehe**	**Jina la Mteja (majina matatu)**	**Jinsi (Me/Ke)**	**Umri (Miaka)**	**Namba ya simu ya mteja na mtu wa karibu**	**Mahali Mteja Anapoishi (Kitongoji/Mtaa)**	**Uchunguzi wa TB au ukoma** (Andika TB kama ni uchunguzi wa TB. Andika UK kama ni uchunguzi wa ukoma)	**Mahali mteja alipofanyiwa uchunguzi** *(Namba kutoka Kielelezo A)*	**Aina ya Rufaa: 1. Sampuli 2. Mteja** *(weka namba 1 au 2)*	**Jina la kituo cha huduma za afya rufaa ilikoenda**	**Aina ya Kipimo** GeneXpert, Hadubin, Trunati, X-ray, Score Chart, Nyinginezo	**Matokeo ya rufaa (weka √ panapohusika)**						**Amepima VVU** *(weka **N** kama jibu ni ndiyo, **H** kama ni hapana)*	**Ameanza tiba ya TB/ DR TB au ukoma** *(weka √ kama ameanza na namba ya TB/DR-TB au ukoma kwa chini)*	**Matokeo ya matibabu** *kulingana na rejesta ya kituo cha tiba (TB03/ / DR TB au LEP03 Register)*	**Jina la Mtoa rufaa ngazi ya jamii**	**Maoni/ Maelezo mengine (Jina la Asasi na maelezo mengine)**
												TB, DR TB au ukoma haujagundulika	TB kwenye makohozi	TB sehemu nyingine	DR-TB Kifua kikuu sugu	Sampuli haina ubora	Amegundulika na ukoma					
1																						
2																						
3																						
4																						
5																						
6																						
7																						
8																						
9																						
10																						

Kielelezo A:

1. Duka la dawa
2. Mganga wa jadi
3. Machimbo/ migodi
4. Mikutano ya hadhara
5. Magereza
6. Nyumba za Ibada
7. Shule/Vyuo
8. Sokoni
9. Kambi za Wavuvi
10. Maskani
11. Kwingineko (Taja)

KITENDEA KAZI No 9.4: Rejesta ya Waliokatisha au Ambao Hawakuanza Matibabu ya TB/Ukoma (TB/LEP 13 B)

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto

Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

TB/LEP 13 B

REJESTA YA UFUATILIAJI WA WAGONJWA WA TB NA UKOMA WALIOKATIZA/ HAWAKUANZA MATIBABU

Jina la Kituo…………………………………… Halmashauri …………………………………… Mkoa……………………………………………………

1	2	3	4	5	6	7		8			9			10	11	12	13
Na.	**Tarehe ya ufuatiliaji**	**Jina la mgonjwa (majina matatu),** *chini andika namba ya TB/ DR-TB au ukoma ya wilaya ya mgonjwa kama ameanza matibabu*	**Jinsi (Me/Ke)**	**Umri (Miaka)**	**Mgonjwa wa TB au ukoma** *(Andika TB au UK)*	**Mgonjwa wa TB au ukoma anayefuatiliwa** *(Weka alama ya (√) panapohusika)*		**Mahali mgonjwa anapoishi**			**Matokeo ya ufuatiliaji** *(Weka alama ya (√) panapohusika)*			Amerudi kwenye matibabu (ndio au hapana)	Kama hapana, toa sababu	**Jina la Mtoa huduma za afya ngazi ya jamii**	Maoni/ Maelezo mengine (Jina la Asasi na maelezo mengine)
						Hajaanza Matibabu ya TB au ukoma	Ameanza matibabu ya TB au ukoma	Mtaa/ Kijiji	Jina la Mwenyekiti wa Mtaa/Kitongoji/Kijiji/Mtu maarufu	Namba ya simu ya mteja na mtu wa karibu	Amepatikana	Hajapatikana	Amefariki				
1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
9																	
10																	

KITENDEA KAZI No 9.5: Dodoaso la uibuaji wa changamoto za jinsia na aki za binadamu zinazohusiana na huduma za TB na ukoma

Jamhuri ya Muungano wa Tanzania

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto

Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

DODOSO LA UIBUAJI WA CHANGAMOTO ZA JINSIA NA HAKI ZA BINADAMU ZINAZOHUSIANA NA HUDUMA ZA KIFUA KIKUU NA UKOMA

1. Je, katika jamii yako mnayo mila au desturi yoyote inayokuzuia kupokea huduma za kifua kikuu/ukoma?
   Ndio ☐ Hapana ☐
2. Dodosa kama mhisiwa/mgonjwa amepata changamoto katika huduma za kifua kikuu/ukoma kati ya hizi zifutazo:

   A. Katika familia
   - i. Kupigwa na mwanafamilia
   - ii. Kufichiwa kadi ya matibabu
   - iii. Kuzuiwa na mwanafamilia kwenda kupata huduma za kifua kikuu
   - iv. Kunyimwa fursa ya kupata elimu kuhusu kifua kikuu na ukoma
   - v. Kutukanwa na mwanafamilia
   - vi. Kunyanyapaliwa
   - vii. Kuachika
   - viii. Kutengwa na wanafamilia
   - ix. Kunyimwa nauli ya kwenda kupata huduma
   - x. Kunyimwa unyumba

   B. Katika kituo cha kutolea huduma za afya
   - I. Kutukanwa/Kufokewa
   - II. Kunyimwa taarifa juu ya ugonjwa na matibabu
   - III. Kutelekezwa au kucheleweshwa kupata huduma
   - IV. Kudharauliwa
   - V. Kunyimwa dawa

   C. Katika jamii
   - VI. Kunyanyapaliwa/kutengwa
   - VII. Kutukanwa
   - VIII. Kufukuzwa kazi
   - IX. Kunyimwa kupata huduma za msingi za kijamii m.f kukatazwa kwenda kuchota maji, kutoshirikishwa au kufukuzwa kwenye vikundi vya kijamii

   D. Changamoto nyinginezo taja

   ………

   ……

3. Changamoto zilizoainishwa katika kipengele A – D zijazwe katika fomu ya rufaa namba TB/LEP 15.

KITENDEA KAZI No 9.6: Fomu ya Taarifa ya Mwezi ya Huduma za TB na Ukoma Zilizotolewa na CHW/Kikundi/Kituo/Wilaya (TB/LEP 14)

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto

Mpango wa Taifa wa kudhibiti Kifua kikuu na Ukoma

TB/LEP 14

FOMU YA TAARIFA YA MWEZI YA HUDUMA ZA TB/DR-TB NA UKOMA YA WATOA HUDUMA NGAZI YA JAMII

Jina la mtoa huduma ngazi ya jamii (CHW) ______________________________ Jina la kituo cha huduma za afya anachotelea taarifa: ______________

Jina la Kikundi ______________________________

Jina la Kijiji..............................Kata....................................Halmashauri................................ Mkoa...

Mwezi wa kutolea taarifa ______mwaka 20_________

Tarehe ya uwasilishwaji wa ripoti: ____/____/20_________

TB/DR-TB________ Ukoma _____

Uchunguzi wa kifua kikuu na ukoma katika jamii

1	2		3		4		5		6					7		8		9	
	Idadi ya watu waliochunguzwa TB au ukoma (Rejea TB/LEP 12)		Idadi ya wahisiwa wa TB au ukoma (Rejea TB/LEP 12)		Idadi ya wahisiwa waliopewa rufaa ya upimaji wa TB au ukoma (Sampuli+Mteja): Rejea TB/LEP 12		Idadi ya wahisiwa au sampuli waliopimwa/zilizopimwa TB au ukoma (Rejea TB/LEP 13A)		Idadi ya wagonjwa waliopimwa TB (Rejea TB/LEP 13A)					Idadi ya wagonjwa waliopimwa ukoma (Rejea TB/LEP 13A)		Idadi ya wagonjwa wa TB au ukoma walioanza matibabu		Idadi ya wagonjwa wanaojua hali yao ya maambukizi ya VVU	
									GeneXpert	Trunati	Hadubini	Maamuzi ya Kitabibu		Hadubini	Maamuzi ya Kitabibu				
												X-ray	Score chart						
Umri (miaka)	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME								KE	ME	KE	ME
6-14																			
15 na zaidi																			
JUMLA																			

Uchunguzi kwa wanaoishi na mgonjwa wa TB au ukoma

1	2		3		4		5		6		7		8		9		10	
	Idadi ya wagonjwa TB /DR-TB au ukoma (Rejea regista ya TB 03/DR-TB/LEP 03)		Idadi ya watu wanaoishi na mgonjwa mwenye TB/DR-TB au ukoma waliokutwa majumbani au sehemu za kazi		Idadi ya watu wanaoishi na mgonjwa mwenye TB/DR-TB au ukoma waliofanyiwa uchunguzi		Idadi ya watu waliochunguzwa na kuhisiwa kuwa wana TB au ukoma		Idadi ya watu waliohisiwa kuwa na TB au ukoma waliopewa rufaa		Idadi ya watu waliofanyiwa kipimo cha TB au ukoma kati ya wale waliopewa rufaa		Idadi ya wagonjwa waliogundulika kutoka familia zenye wagonjwa TB/DR-TB au ukoma wakati wa ufuatiliaji		Idadi ya wagonjwa walioanzishiwa matibabu ya TB/DR-TB au ukoma na wanaoishi na mgonjwa wa		Idadi ya watoto chini ya miaka mitano walioanzishiwa dawa Kinga - TPT	
Umri (miaka)	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME
0-5																		
6-14																		
15 na zaidi																		
JUMLA																		

Uchunguzi wa kifua kikuu na ukoma katika maeneo maalum														
Eneo	Idadi ya watu waliochunguzwa TB au ukoma		Idadi ya wahisiwa wa kifua kikuu au ukoma		Idadi ya wahisiwa waliopewa rufaa ya upimaji wa TB (Sampuli + Mteja) au ukoma		Idadi ya sampuli au wateja waliopimwa TB au ukoma		Idadi ya wagonjwa waliogundulika kuwa na TB au ukoma		Idadi ya wagonjwa wa TB au ukoma walioanza matibabu		Idadi ya wagonjwa wanaojua hali yao ya maambukizi ya VVU	
	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME	KE	ME
1. Duka la dawa														
2. Mganga wa jadi														
3.Machimbo/ migodi														
4.Mikutano ya hadhara														
5. Magereza														
6. Nyumba za Ibada														
7. Shule/Vyuo														
8. Sokoni														
9. Kambi za Wavuvi														
10. Maskani														
11. Kwingineko (Taja)														

Waliokatiza/ hawakuanza matibabu ya TB au ukoma (TB/LEP 13B)				
	Idadi ya wagonjwa walioacha/wasioanza matibabu matibabu waliofuatiliwa		Matokeo ya ufuatiliaji *(Angalia **kielelezo A**)*	
Umri (miaka)	KE	ME	KE	ME
0 - 14			A=	A=
			H=	H=
			K=	K=
15 na zaidi			A=	A=
			H=	H=
			K=	K=
JUMLA			A=	A=
			H=	H=
			K=	K=

Waliokuwa na changamoto za huduma ya kifua kikuu na ukoma				
	Idadi ya watu waliopata changamoto (Kifua Kikuu)		Idadi ya watu waliopata changamoto (Ukoma)	
Aina ya Changamoto	ME	KE	KE	ME
Katika familia				
Katika kituo cha kutolea huduma za afya				
Katika jamii				
Changamoto nyinginezo				
Jumla				

Kielelezo A	
A	Ameanza/karudi
H	Hajapatikana
K	Amekufa

Jina la Mtoa taarifa.....................
Sahihi.......................
Namba ya simu.....................

Jina la Mratibu aliyehakiki taarifa.....................
Sahihi...
Namba ya simu..

KITENDEA KAZI No 9.7: Kadi ya Matibabu ya TB (TB 1)

Wizara ya Afya na Usitawi wa Jamii
Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma **TB 01**

KADI YA MATIBABU YA KIFUA KIKUU

Jina (Majina matatu): ____________________
Anuani ya Makazi: ____________________

Kiongozi wa mtaa/Jirani: ____________________
Namba ya simu (kama ipo): ____________________

Jinsi Mme ☐ Mke ☐ Umri (miaka) ☐

Rufaa na: Binafsi ☐
Jamii ☐
CTC ☐
Nyingine (Taja) ____________________

Taarifa za Msimamizi wa Matibabu
Jina la msimamizi wa matibabu: ____________________
Anuani ya Makazi: ____________________
Namba ya simu ya msimamizi wa matiababu: ____________________

Uhusiano na mgonjwa
Mwenzi ☐
Mwanafamiliya ☐
Jirani/Rafiki ☐
Mfanyakazi ngazi ya Jamii ☐
Nyingine (Taja) ☐ ____________________

Namba ya Wilaya ____________________
Jina la Kituo cha Tiba ____________________

Mahali pa matibabu
Kituo cha Tiba ☐ Nyumbani ☐

Aina ya Kifua Kikuu
Pulmonary ☐
Extra-pulmonary ☐ Site: __________

Aina ya Mgonjwa
New ☐
Previously treated
Relapse ☐
Failure ☐
Lost to follow up ☐
Others (specify) ☐ __________

HIV Status*: Pos ☐ Neg ☐ Haijulikani ☐

HIV Care Registration No: ____________________

CPT	Ndiyo ☐	Start date	☐	No ☐
Pre ART cai	Ndiyo ☐	Start date	☐	No ☐
ART drugs	Ndiyo ☐	Start date	☐	No ☐

* HIV status: Pos: Positive, Neg: Negative

MATIBABU YA MWANZO: **Onyesha namba ya vidonge kwa dose**

New Case AFB+	New Case AFB-/EP	Retreatment		Children	
RHZE	RHZE	S	RHZE	RHZ	E

RHZE: Rifampicin, Isoniazid, Pyrazinamide, Ethambutol (4FDC), S: Streptomycin RHZ: Rifampicin, Isoniazid, Pyrazinamide

Majibu ya vipimo vya maabara na uzito

Month	Result			Lab. No.	Body Weight
	Date	Smear	Xpert MTB		
0					
2					
3					
5					
7/8					

Kwa wanakunywa dawa kituoni, andika namba ya dosi kwenye tarehe aliyokunywa. Kwa wanaokunywa dawa nyumbani, chora mstitali usawa kuonyesha siku ulizompatia dawa msimamizi, na siku ya kurudi kuchukua dawa andika namba ya dosi alizokunywa baada ya kuhakiki.

Month	Year	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		26	27	28	29	30	31

MATIBABU YA KUENDELEA: **Onyesha namba ya vidonge kwa dosi**

New Case RH [ ] (4 months) Retreatment RHE [ ] (5 months, daily) Children RH [ ] (4 months)

Kwa wanakunywa dawa kituoni, andika namba ya dosi kwenye tarehe aliyokunywa. Kwa wanaokunywa dawa nyumbani, chora mstitali usawa kuonyesha siku ulizompatia dawa msimamizi, na siku ya kurudi kuchukua dawa andika namba ya dosi alizokunywa baada ya kuhakiki.

Month	Year	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		26	27	28	29	30	31

Tarehe matibabu yalipokoma: ____________________

Amepona	
Kamaliza tiba	
Hakupona (failure)	
Amefariki	
Amepotea	

Remarks: ....

KITENDEA KAZI No 9.8: Kadi ya Utambulisho wa Mgonjwa wa TB (TB 2)

Wizara ya Afya na Ustawi wa Jamii
Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

TB 02

KADI YA MGONJWA WA KIFUA KIKUU

Jina:________________ Namba ya wilaya:__________

Kituo cha Tiba ________________

________________ Me/Ke [ ]

Kijiji/Mtaa________________ Umri(miaka) [ ]

Kata ________________

Wilaya ________________

Aina ya kifua kikuu

AFB+	AFB-	EPTB
[ ]	[ ]	[ ] Site: ....

Aina ya mgonjwa

New	Relapse	Return	Failure	Others
[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]

	Pos	Neg	Unknown	
VVU	[ ]	[ ]	[ ]	HIV/Reg.No: ....

CTP Ndiyo [ ] Hapana [ ]

ART Ndiyo [ ] Hapana [ ]

Aina ya dawa: 2RHZE/4RH [ ] / 2SRHZE/1RHZE/5RHE [ ] / 2RHZE/4RH [ ] — Uzito [ ] kg.

Tarehe ya kuanza tiba:___/___/___ Tarehe ya kumaliza tiba:___/___/___

Tarehe na matokeo ya makohozi (AFB)

Baada ya	Tarehe ya kurudi kupima	Matokeo	Tarehe
Miezi 2			
Miezi 3			
Miezi 5			
Miezi 7/8			

KUMBUKA

1. Tunza kadi yako
2. Kifua kikuu ni ugonjwa wa kuambukiza na siyo kulogwa
3. Matibabu ya Kifua kikuu yanatolewa bila malipo
4. Tiba huchukua miezi 6 au 8 kukamilika
5. Mgonjwa wa kifua kikuu hupona akitumia dawa kila siku hata kama ana maambukizi ya VVU
6. Ni muhimu kwa wagonjwa wa Kifua kikuu kupima VVU
7. Matibabu ya kienyeji hayasaidii. Hivyo fuata masharti ya daktrari ili upone.
8. Funika mdomo na pua unapokohoa
9. Tumia dawa zako kama ulivyoelekezwa ili upone
10. Meza dawa zako kila siku bila kukosa

TB02

Matibabu ya mwanzo

Idadi ya Vidonge RHZE ☐
RHZ ☐
E ☐
S ☐ mg

Mahali pa matibabu ya mwanzo

Kituo cha tiba ☐
Nyumbani ☐

Tarehe ya kuchagua tiba:____/____/____

Jina la msimamizi wa matibabu:__________________

Uhusiano: ______________________________

Matibabu ya kuendelea

Idadi ya Vidonge RH ☐
RHE ☐

Mahali pa matibabu ya kuendelea

Kituo cha tiba ☐
Nyumbani ☐

Tarehe ya kuchagua tiba*_________/_________/__________

Jina la msimamizi wa matibabu:________________________

Uhusiano:__________________________________

Mahudhurio ya matibabu ya mwanzo (andika namba ya dozi kwenye tarehe uliyotoa dawa)

Mwezi	Mwaka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

Mahudhurio ya matibabu ya kuendelea (andika namba ya dozi kwenye tarehe uliyotoa dawa)

Mwezi	Mwaka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

ZOEZI NO 9.1: Ujazaji Nyenzo za Kutolea Taarifa Ngazi ya Jamii

Kisa Mkasa cha Mwanahamisi Makuchilo Nandonde

Maelezo

Mwanahamisi Makuchilo Nandonde ni mkazi wa Lindi mjini anayeishi mtaa wa Nyangao nyumba namba 146 na namba yake ya simu ya mkononi ni 0791117208. Mwaka 2015 alijiunga na kikundi cha watu waliougua kifua kikuu baada ya kukamilisha matibabu ya kifua kikuu. Kikundi hicho kinaitwa Mapambano ya Kifua kikuu na UKIMWI Lindi (MAKULI). Kikundi hicho kinajihusisha na kuibua wagonjwa wa kifua kikuu na kusimamia umezaji wa dawa za kifua kikuu majumbani.

Tarehe 22/1/2016 Mwanahamisi alipewa na nesi wa DOT orodha ya majina ya wagonjwa sita (6) kwa ajili ya kutafutwa. Kati yao, wawili (2) waligundulika kuwa na kifua kikuu na walikuwa hawajaanza matibabu, wengine watatu (3) walikatisha matibabu. Na mmoja (Index case) kwa ajili ya kuchunguza maambukizi kwenye familia yake. Baada ya siku tatu, Mwanahamisi alitoa matokeo ya ufuatiliaji wa wagonjwa kama ifuatavyo: Kati ya wawili, waliokuwa hawajaanza matibabu mmoja alifariki wiki moja iliyopita na mwingine alikuwa ameanza matibabu kituo cha tiba cha jirani. Kati ya wale watatu, wawili walipatikana na wamerudi kwenye matibabu na mmoja hajulikani walipo.

Katika uchunguzi wa familia, kulikuwa na watu wazima wanne (Amina Amiri Juma -36, Juma Amiri Kanga-40, Mzee Amiri Kanga (61), Mwanaisha Amiri Kanga (58) na watoto watano Hasani Amiri Juma (13), Zahiri Amiri Juma (11), Nyota Amiri Juma (9) HuseniAmiri Juma (7) na Zubeda Amiri Juma (4). Mtoto mmoja, Zubeda Amiri Juma alikuwa na umri chini ya miaka mitano pia alikuwa na homa za mara kwa mara na amepungua uzito. Wengine hawakuwa na dalili yoyote.

Mwanahamisi alimpa rufaa mtoto Zubeda Amiri Juma, na matokeo ya rufaa yalionyesha ana TB. Kesho yake Zubeda alianza matibabu na alisajiliwa kwa namba 0721/k/2014/251.

1. Kwa maelezo hapo juu. Jaza rejesta TB12, TB13 A&B, TB14 na TB15.

Mada ya 10: Mafunzo kwa Vitendo.

Muda: Saa 2 na dakika 35

Malengo ya Mada:

Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

1. Kufanya maandalizi ya kazi za kufanya wakati anapokuwa na jamii au kaya
2. Kueleza hatua za kufuata katika kutoa huduma za TB au ukoma katika jamii.
3. Kutambua na kuonesha hatua za kuchukua anapokutana na changamoto za kijamii, haki na jinsia katika afua za TB au ukoma katika jamii

Mutasari wa Mada

Hatua	Muda	Mbinu	Yaliyomo
1	Dakika 02	Uwasilishaji	Malengo mahususi ya mada
2	Dakika 13	Uwasilishaji	Maandalizi kabla ya kuanza kutoa huduma kwenye jamii
3	Dakika 10	Uwasilishaji	Mambo ya kufanya wakati unapoifikia familia, kaya au jamii
4	Dakika 20	Uwasilishaji + Kuandaa washiriki	Maandalizi ya igizo dhima
5	Dakika 75	Igizo Dhima	Matukio ya igizo dhima
6	Dakika 30	Mjadala	Mrejesho wa igizo dhima
7	Dakika 05	Maswali na Majibu	Tathmini ya uelewa

HATUA YA KWANZA: Malengo mahususi ya Mada (Dakika 2)

Slide 1	MAFUNZO KUHUSU HUDUMA ZA KIFUA KIKUU NA UKOMA NGAZI YA JAMII MADA YA 10: Mafunzo kwa Vitendo	**WAELEZE** washiriki kuwa mada hii ni fupi na imejikita kwa vitendo zaidi. • Imetayarishwa mahususi kuwapa uwezo na maarifa ya ziada kufanya maandalizi ya ziara na kazi nyinginezo katika jamii
Slide 2	**Malengo ya Mada** **Baada ya mada hii mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:** ☞ Kufanya maandalizi ya kazi za kufanya wakati anapokuwa na jamii au kaya ☞ Kueleza hatua za kufuata katika kutoa huduma za TB au ukoma katika jamii. ☞ Kutambua na kuonesha hatua za kuchukua anapokutana na changamoto za kijamii, haki na jinsia katika afua za TB au ukoma katika jamii Slide 2	**MUOMBE** mshiriki mmoja asome malengo ya mada

HATUA YA PILI: Maandalizi kabla ya kuanza kutoa huduma kwenye jamii (Dakika 13)

Slide 3	**Maandalizi Kabla ya Kwenda Kutoa Huduma Kwenye Jamii (1)** 1. Baini kazi itakayofanyika katika jamii kwa siku husika kutoka kwenye ratiba ya kazi ya wiki. Kazi yaweza kuwa: • **Kuibua** watu wenye dalili za TB “ Active TB case Finding” na Ukoma • **Kutoa elimu** ya TB, ukoma, haki za binadamu, jinsia n.k (TB education and CRG”) • **Kufanya uchunguzi** wa TB au ukoma kwa watu wanaoishi na wagonjwa waliogunduliwa **(contact tracing)** Slide 3	**WAELEZE** washiriki kuwa: • **Tiba** inajumuisha kumwanzishia dawa, ufuatiliaji na ushauri

Slide 4	**Maandalizi Kabla ya Kwenda Kutoa Huduma Kwenye Jamii (2)** • **Kufuatilia wagonjwa** wa TB au ukoma **ambao hawajaanza tiba au waliokatisha matibabu** "Loss to follow up" • **Kupata maoni ya huduma** za TB au ukoma "Information gathering on TB services" **kutoka kwenye jamii** 2. Fanya maandalizi kulinana na kazi itakayofanyika: • Mfano ➔ Contact tracing ▪ Wasiliana na DOT Nesi au Mganga wa kituo ili kupata orodha ya wagonjwa wa TB au Ukoma na anuani zao Slide 4	**WAELEZE** washiriki kuwa: • **Tiba** inajumuisha kumwanzishia dawa, ufuatiliaji na ushauri
Slide 5	**Maandalizi Kabla ya Kuanza Kutoa Huduma Kwenye Jamii (3)** ▪ Andaa vifaa/nyenzo vitakavyotumika kama vile fomu, dodoso, vipeperushi ▪ Panga usafiri wa namna ya kufika sehemu unayoenda kutoa huduma. 2. Kama zoezi litahitaji kutoa taarifa kwa uongozi wa eneo husika, hakikisha unatoa taarifa kikamilifu kabla ya kwenda kwenye kazi husika. 3. Kama kazi inahitaji kumfikia mgonjwa ni muhimu kufanya mawasiliano na mgonjwa mapema. Slide 5	

HATUA YA TATU: Mambo ya kufanya wakati unapoifikia familia, kaya au jamii (Dakika 10)

Slide 6	**Mambo ya Kufanya Wakati Unapoifikia Familia, Kaya au Jamii (1)** • Jitambulishe jina lako, kituo anachofanyia kazi na dhumuni la ziara yako. • Tekeleza kazi uliyopanga kuifanya. • Dodosa mambo muhimu ya ziada: • Maisha/historia ya mgonjwa wa TB au ukoma kwa ujumla • Wajibu wa familia katika kumsaidia mgonjwa Slide 6	**WEKA MKAZO** kwenye kujitambulisha ipasavyo katika kaya, familia au jamii husika

Slide 7	**Mambo ya Kufanya Wakati Unapoifikia Familia, Kaya au Jamii (2)**
	• Changamoto mgonjwa anazokutana nazo katika kupata huduma (tumia dodoso la taarifa za huduma za TB au ukoma)
	  • Ndani ya familia
	  • Katika jamii
	  • Kutoka kwa wahudumu katika kituo cha kutolea huduma za afya
	• Hali ya changamoto za uelewa wa TB katika familia au jamii
	• Hali ya ukiukwaji wa kijinsia na haki za binadamu
	• Toa elimu na chukua hatua stahiki kulingana na changamoto utakayokutana nayo
	Slide 7
		WEKA MKAZO kwenye kujitambulisha ipasavyo katika kaya, familia au jamii husika

Slide 8	**Mambo ya Kufanya Baada ya Kutoka Kwenye Familia au Jamii** • Andaa taarifa ya kazi iliyofanyika (vipengele muhimu) na weka kwenye jalada/faili la shughuli zako. • Kama kuna muendelezo wa ufuatiliaji, hakikisha unafanyika. Slide 8	**ELEZEA** mambo muhimu yanayopaswa kuwa kwenye taarifa ya kazi

HATUA YA NNE: Maandalizi ya igizo dhima (Dakika 20)

Slide 9	**Igizo dhima**
	
	Slide 9
		WAELEZE washiriki kuwa:
		• Watafanya igizo dhima na kila mmoja atacheza kulingana na nafasi aliyopangiwa.
		• Nafasi za kuigiza zitakuwa kama iuatavyo:
		  • Kituo cha kutolea huduma, atakuwepo mtoa huduma kituoni (DOT nesi au Mganga)
		  • Mtoa huduma ngazi ya jamii,
		  • Mgonjwa,
		  • Familia ya mgonjwa au kaya anayotokea,
		  • Familia isiyo na monjwa
		  • Kiongozi wa mtaa

Slide 10

Maandalizi ya Igizo dhima

Slide 10

FAFANUA ya kuwa
Lengo la igizo ni kuwafanya washiriki waweze kujiamini mbele ya watu wanapotoa huduma katika kaya.

•

ANDAA mambo yafuatayo kwa igizo dhima (Yawe yameandaliwa kabla ya kipindi)

1. Maeneo matatu ya mfano (Simulated) ya kufanyia mazoezi kwa vitendo na mahitaji ya zoezi:
   - Kituo cha kutolea huduma za afya (kukusanya taarifa za wagonjwa waliohudhuria kliniki ya TB na ukoma)
   - Familia yenye mgonjwa wa TB (huduma stahiki na elimu)
   - Familia isiyo na mgonjwa wa TB (huduma stahiki na elimu)
2. Andaa washiriki wa igizo (Dakika15)
   - Wape nafasi za kuigiza
   - Wape maelezo (Script) ya mambo ya kufanya katika nafasi zao wakiwa wanafanya igizo

Angalia maelezo ya muongozo waigizaji 10.1 ukurasa wa 158 wa kitabu cha mshiriki

HATUA YA TANO: Matukio ya igizo dhima (Dakika 75)

Slide 10

MATUKIO YA IGIZO

- Tukio: 1. CHW anatembelea kituo cha huduma za afya
- Tukio: 2. CHW anatembelea kaya isiyokuwa na mgonjwa kwa ajili ya uchunguzi
- Tukio: 3. CHW anatembelea wanaoishi na wagonjwa kwa ajili ya uchunguzi
- Namna ya kufanya
  - Kutembea kwenda na kupokelewa kituoni au katika kaya
  - Kupatiwa au kutumia fomu za kufanyia kazi
  - Kuorodhesha watu wanaoishi na mgonjwa
  - Kujaza fomu zote husika

Slide 10

ONGOZA

- Utekelezaji wa matukio matatu tofauti tofauti ya igizo.
- Tekeleza igizo la tukio moja baada ya jingine (Kila tukio litumie dakika 25)

HATUA YA SITA: Mrejesho wa igizo dhima (Dakika 30)

Slide 11

MREJESHO WA IGIZO

- Kutafakari kwa kina mambo muhimu katika igizo
- Kila mshiriki aweze kutafakari kuhusu:
  - Utendaji wa muhudumu wa afya ngazi ya jamii
  - Maudhui ya utendaji
  - Chagamoto na ugumu
  - Kuweza kutafakari tabia na mwenendo wa washiriki
  - Maboresho ya igizo lijalo

Slide 11

ZINGATIA ya kuwa:

- Lazima washiriki kupewa nafasi ili kutafakari mambo muhimu waliyoweza kuyabaini wakati wa igizo na kuweza kuwahimarisha

Slide 12

MASWALI KUTOKA KWA WASHIRIKI WA MAFUNZO?

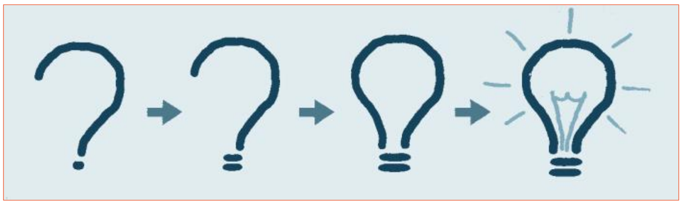

Slide 12

HATUA YA SABA: Tathmini (Dakika 5)

Slide 13

Tathmini

a) Maandalizi gani Mtoa huduma za afya ngazi ya jamii anapaswa kufanya kabla ya kwenda kwenye familia, kaya au jamii?

b) Mtoa huduma wa afya ngazi ya jamii anapaswa kufanya nini anapokuwa kwenye jamii kufuatilia mambo ya kijamii, haki na jinsia katika afua za TB na ukoma?

c) Baada ya kumaliza kazi katika jamii, mtoa huduma anatakiwa kufanya nini?

Slide 13

ULIZA maswali haya kwa washiriki ili kutathmini uelewa wa somo

Slide 14	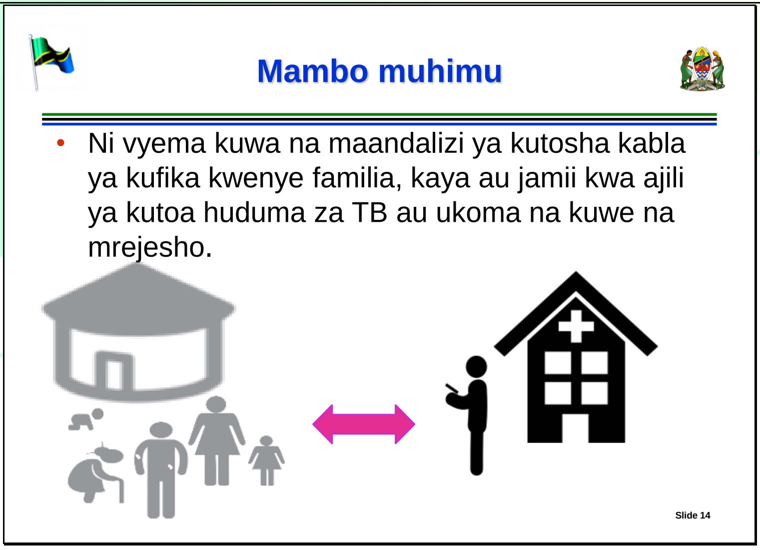	**WAELEZE** washiriki kuwa maandalizi mazuri ndio msingi wa mafanikio ya huduma za TB na ukoma majumbani na katika jamii. **WAELEZE** washiriki kuwa mtoa huduma ngazi ya jamii anafanya kazi kama kiunganishi kati ya jamii na kituo cha kutolea huduma za afya katika eneo lake.
Slide 15		

KITENDEA KAZI No 1O.1: Maelezo (Script) ya Waigizaji

Nesi wa DOT au Mganga wa kituo

- Una mgonjwa mmoja ambaye alipatiwa huduma za TB katika kituo chako lakini uchunguzi katika familia yake haukufanyika. Atakuja CHW kuchukua taarifa zake ili akafanye uchunguzi wa watu wanaoishi na mgonjwa huyo. Lakini pia utampatia riporti ya waonjwa wengine 5 ambao wawili (2) waligundulika kuwa na TB lakini walikuwa hawajaanza matibabu, na wengine watatu (3) walikuwa kwenye matibabu lakini walikatisha.

- Atakapokuja CHW, kituoni kwako mpatie taarifa hizo ili akawachunguze watu wanaoisi na monjwa wa TB kama wameambukizwa, kisha kujaza fomu usika (TB/LEP 12) na kutoa rufaa kwa kutumia fomu ya rufaa (TB/LEP 15) kwa watakaoonekana na dalili za TB na kisha baada ya ufuatiliaji kijaza rejesta husika (TB/LEP13A na TB/LEP13B).

CHW

- Utakuwa na sehemu zatu za kutembelea. Kwanza utatembelea kituo cha kutolea huduma za afya ili kukusanya taarifa za waonjwa na ufuatiliaji wa wanaoishi nao (contact tracing). Pia kufuatilia wagonjwa ambao walikatisha matibabu/au awakuanza matinbabu kisa kujaza taarifa zao kwenye rejesta husika (TB/LEP13A na TB/LEP13B).
- Mtoa uduma mwingine (CHW) utafuatilia familia moja ambayo haina mgonjwa wa TB anayefaamika na kufanya uchunguzi. Kisha utajaza fomu ya uchunguzi (TB/LEP12) na baadaye utarudi kituoni na kujaza matokeo ya uchunguzi kwenye Rejesta husika (TB/LEP 13A)

Familia isiyo na mgonjwa wa TB au ukoma

- hii itahusisha baba, mama na mtoto (binti) mwenye miaka 16 anayesoma shule ya sekondari. Akuna mwenye dalili za TB au Ukoma kati yenu. Taarifa kuhusu majina yenu na umri wa baba na mama mtajiamulia wenyewe. Atakuja kwenu CHW kwa ajili ya uchunguzi wa TB na ukoma katika familia, mshirikiane naye kwa kumpa taarifa.

Familia yenye mgonjwa wa TB

- Familia itahusisha Baba, mama, na Watoto watatu mmoja wa kike na mwingine wakiume, na mmoja ambaye ni mgonjwa wa kiume mwenye umri wa miaka 34. (Kila mmoja atajipa jina na umri anavyopenda isipokuwa mgonjwa na baba ndio umri wao unajulikana). Wakati wa uchunguzi utakaofanywa na CHW, Baba mwenye umri wa miaka 56 atonesha kuwa na dalili za TB zifuatazo. Historia ya kukohoa kwa kipindi cha wiki mbili, kutokwa jasho jingi wakati wa usiku. Wengine wataonesha kutokuwa na dalili zozote. Atakuja kwenu CHW kwa ajili ya uchunguzi wa TB na ukoma katika familia, mshirikiane naye kwa kumpa taarifa.

Mgonjwa wa TB

- Mgonjwa ulikuwa na dalili zote za TB wiki mbili zilizopita kama kukohoa, kupungua uzito, kutokwa jaso jingi asa wakati wa usiku na oma za mara kwa mara. Ila baada ya kuanza matibabu, hupati tena homa, ni ra acace hupata jaso usiku na kikohozi kimepungua. Unaendelea na dawa ulizopatiwa kituo cha kutolea huduma za afya, na mmoja kati ya nduu zako wanakusimamia kumeza dawa. Atakuja kwenu CHW kwa ajili ya uchunguzi wa TB na ukoma katika familia, mshirikiane naye kwa kumpa taarifa.

Mada ya 11: Usafirishaji wa Sampuli za Makohozi.

Muda: Saa 1 na dakika 25

Malengo ya Mada:
Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:

1. Kufafanua taarifa za msingi kuhusu TB
2. Kufafanua maana ya sampuli ya makohozi
3. Kueleza hatua za usafirishaji wa sampuli za makohozi kutoka kituo cha ukusanyaji kwenda kituo cha upimaji
4. Kueleza hatua za upokeaji wa majibu ya vipimo vy sampuli na kusafirisha kwenda kituo cha ukusanyaji wa sampuli
5. Kueleza fomu zinazohusu usafirishaji wa sampuli na ujazaji wake
6. Kueleza umuhimu wa usiri wa taarifa za mgonjwa

Mutasari wa Mada

Hatua	Muda	Mbinu	Yaliyomo
1	Dakika 02	Uwasilishaji	Malengo mahususi ya mada
2	Dakika 20	Uwasilishaji + Mijadala katika jozi	Taarifa za msingi kuhusu TB
3	Dakika 10	Bungua bongo + Uwasilishaji	Maana ya sampuli ya makohozi
4	Dakika 05	Uwasilishaji	Uandaaji na usafirishaji wa sampuli za makohozi
5	Dakika 20	Uwasilishaji	Uwasilishaji wa sampuli kwenye kituo cha upimaji
6	Dakika 25	Uwasilishaji	Nyenzo zinazojazwa taarifa za usafirishaji wa sampuli na majibu ya upimaji
7	Dakika 03	Maswali na Majibu	Tathmini ya uelewa

HATUA YA KWANZA: Malengo mahususi ya mada (Dakika 2)

Slide 1	**MAFUNZO KUHUSU HUDUMA ZA KIFUA KIKUU NA UKOMA KWA WATOA HUDUMA ZA AFYA NGAZI YA JAMII** **MADA YA 11: Usafirishaji wa Sampuli za Makohozi**	
Slide 2	**Malengo ya Mada** **Baada ya mada hii, mshiriki anatarajiwa kuwa na uwezo wa:** ☞ Kufafanua taarifa za msingi kuhusu TB ☞ Kufafanua maana ya sampuli ya makohozi ☞ Kueleza hatua za usafirishaji wa sampuli za makohozi kutoka kituo cha ukusanyaji kwenda kituo cha upimaji ☞ Kueleza hatua za upokeaji wa majibu ya vipimo vy sampuli na kusafirisha kwenda kituo cha ukusanyaji wa sampuli ☞ Kueleza fomu zinazohusu usafirishaji wa sampuli na ujazaji wake ☞ Kueleza umuhimu wa usiri wa taarifa za mgonjwa Slide 2	**WASILISHA** au **MUOMBE** mshiriki mmoja asome kisha fafanua malengo ya mada

HATUA YA PILI: Taarifa za msingi kuhusu TB (Dakika 20)

Slide 3

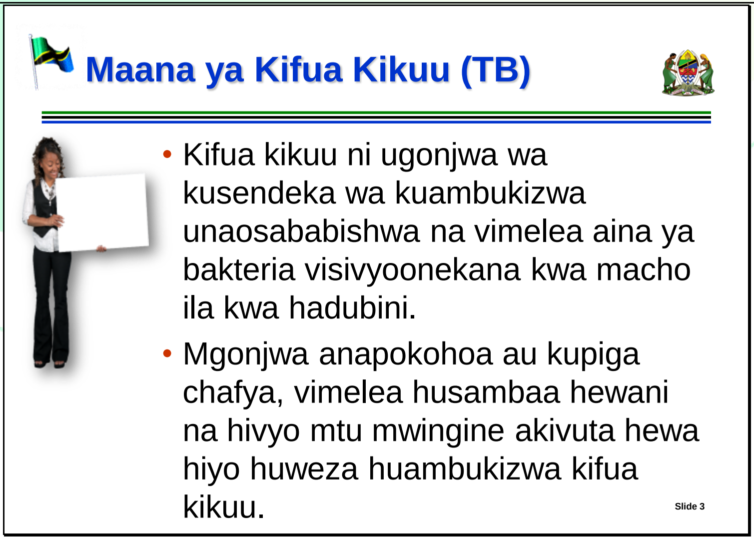

FAFANUA kuwa:

- Kifua kikuu ni sawa na TB kwa lugha ya kitaalamu.
- Huu ni ugonjwa unaosababishwa na vimelea vinavyoitwa *Mycobacterium tuberculosis*
- Ugonjwa huu unaweza kushambulia sehemu yoyote ya mwili, lakini mara nyingi hushambulia mapafu.

Slide 4

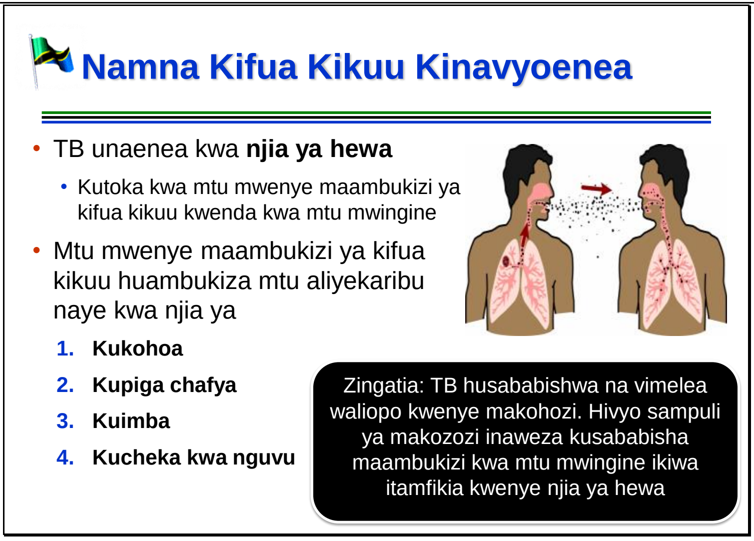

FAFANUA kuwa

- Mtu anaweza kuwa na **ugonjwa wa TB** au **maumbukizi ya TB**.
- Ugonjwa wa TB inamaanisha kuwa bakteria wanashambulia mwili na mfumo wa kinga unashindwa kuwazuia.
- Watu wenye ugonjwa wa TB kwenye mapafu yao wanaweza kuambukiza bakteria mtu mwingine yeyote anayekuwa karibu yake.

Slide 4

UFAFANUZI Unaendelea …

- Mtu mwenye TB anapokohoa, kupiga chafya au kutema mate, mtu aliyekaribu anaweza kuvuta hewa yenye bakteria wa kifua kikuu na kuambukizwa.
- Wengine huwa na **Maambukizi ya TB** asiwe na ugonjwa, hii ina maana kuwa mwili wa mtu huyu umefanikiwa kupambana na bakteria wa kifua kikuu kwa ukamilifu na kuwazuia wasisababishe ugonjwa.
- Watu wenye maambukizi ya TB hawajisikii wagonjwa, hawana dalili, na hawawezi kuwaambukiza TB watu wengine.
- Baadhi ya watu, uishi na bakteria wa kifua kikuu maisha yote bila ya kuwa na ugonjwa.
- Lakini kwa watu wengine wenye maambukizi ya kifua kikuu wanaweza kubadilika na kuwa ugonjwa iwapo mfumo wa kinga wa mtu utadhoofika- kwa mfano kwa watu wanaoishi na VVU., Kisukari na hata magonjwa mengine yanayodhoofisha kinga za mwili

Slide 5	**Dalili za Kifua Kikuu (1)** • Kukohoa wiki mbili au zaidi na kikohozi cha muda wowote kwa WAVIU • Homa za mara kwa mara • Kutokwa na jasho jingi kuliko kawaida, hasa wakati wa usiku • Kupungua uzito bila sababu inayoelezeka • Kutoa makohozi yaliyochanganyika na damu • Udhaifu au uchovu Slide 5	**FAFANUA** kuwa: • Dalili za kifua kikuu hutegemea sana ni mahali gani bakteria wa TB walipo. • Kwa kawaida bakteria wa TB wanakua kwenye mapafu na kusababisha TB ya mapafu. • TB ya mapafu kinaweza kusababisha kukohoa kwa wiki mbili au zaidi, maumivu ya kifuani, kukohoa damu,kutoka jasho hasa wakati wa usiku homa na kupungua uzito.

Slide 6	**Dalili za Kifua Kikuu.......(2)**
	• Mgonjwa mwenye kifua kikuu nje ya mapafu anaweza asiwe na dalili ya kukohoa.
	• Dalili za kifua kikuu nje ya mapafu hutegemea kiungo kilichoathirika, mfano:
	  • Kuvimba kwa tezi,
	  • Kuwa na nundu mgongoni,
	  • Maumivu ya mifupa au maungio
	  • Maji kujaa kwenye mapafu nk.
	
	Slide 6
		• Dalili nyingine za ugonjwa wa kifua kikuu ni pamoja na udhaifu au uchovu, kukosa hamu ya kula, baridi, na kuvimba matezi
		• Dalili nyingine hutegemeana na mahali ugonjwa ulipo.
		• Mtu mwenye maambukizi ya kifua kikuu pekee hana dalili atakazo zionesha.

Slide 7	**Mjadala wa Jozi** • Kifua kikuu kinagunduliwaje? Slide 7	***Mjadala wa Jozi (Dakika 10)*** **WAULIZE** washiriki swali lifuatalo • Kifua kikuu kinagunduliwaje? **RUHUSU** washiriki kujadili katika jozi. **RUHUSU** jozi chache kuwasilisha na wengine kuchangia **ANDIKA** majibu kwenye bango kitita **SAHIHISHA** na hitimisha kwa kuelezea slaidi inayofuata

Njia za Ugunduzi wa TB

____

____

____

____

____

____

Slide 8

Slide 9

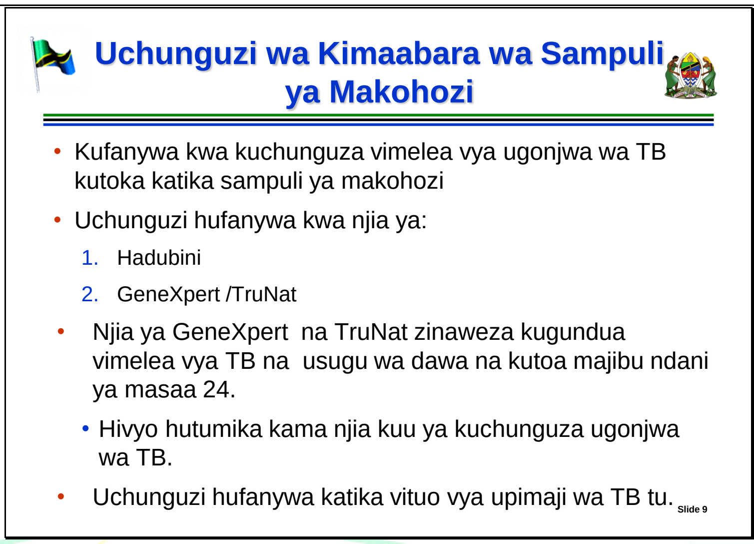

ELEZA kuwa

- Upimaji wa makohozi kwa hadubini ni njia rahisi na haina gharama kubwa,
- Njia hii huweza kufanyika hata katika vituo vidogo vya afya na majibu yanaweza kupatikana ndani ya masaa 24.
- GenXpert na Trunat ni njia ambazo zinaweza kugundua vimelea vya kifua kikuu na usugu wa dawa na majibu yanapatikana ndani ya masaa 24.

HATUA YA TATU: Maana ya sampuli ya makohozi (Dakika 10)

Slide 10

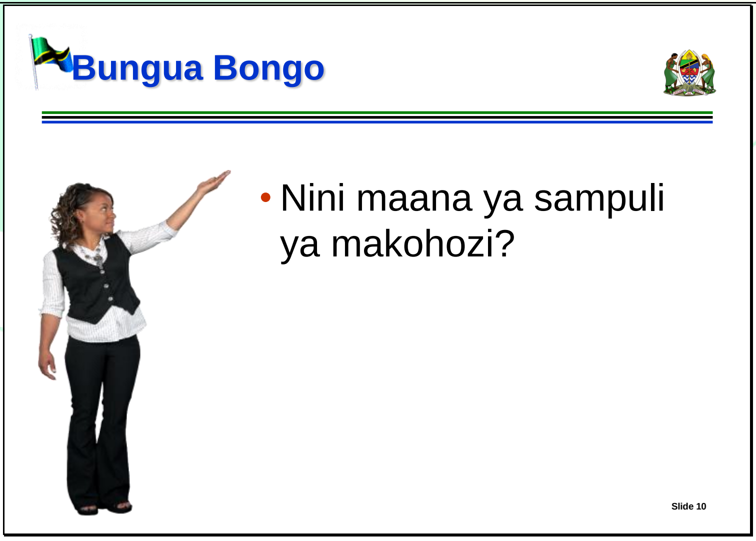

Bungua Bongo (Dakika 5)

WAULIZE washiriki swali lifuatalo:

- Nini maana ya sampuli ya makohozi?

RUHUSU washiriki wachache wajibu
ANDIKA majibu yao kwenye bango kitita
SAHIHISHA majibu yao na
UHITIMISHE kwa kuelezea slaidi inayofuata

Maana ya sampuli za makohozi

____

____

____

____

____

____

Slide 11

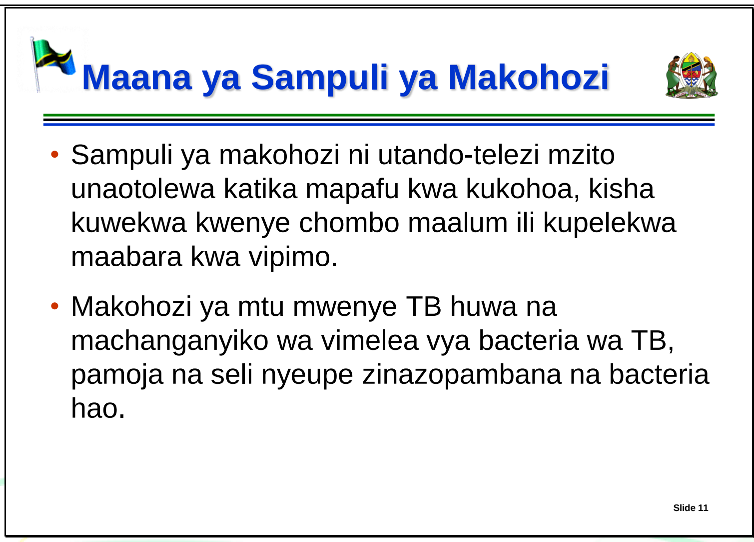

Slide 12		
	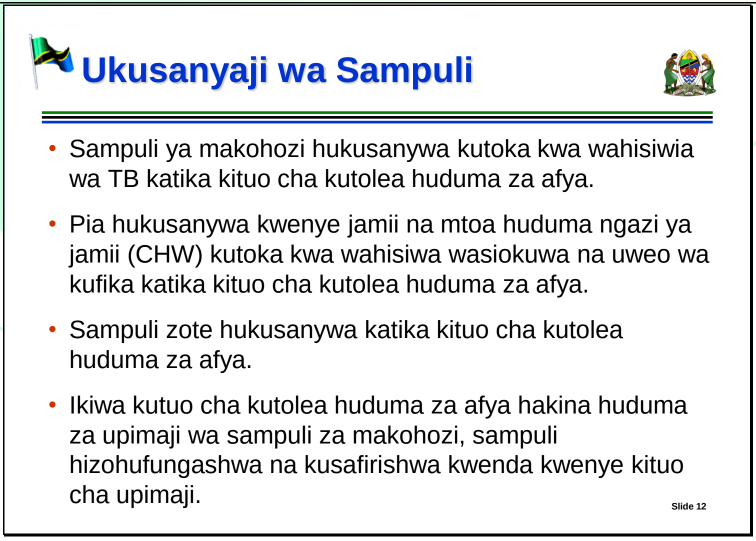 Ukusanyaji wa Sampuli • Sampuli ya makohozi hukusanywa kutoka kwa wahisiwia wa TB katika kituo cha kutolea huduma za afya. • Pia hukusanywa kwenye jamii na mtoa huduma ngazi ya jamii (CHW) kutoka kwa wahisiwa wasiokuwa na uweo wa kufika katika kituo cha kutolea huduma za afya. • Sampuli zote hukusanywa katika kituo cha kutolea huduma za afya. • Ikiwa kutuo cha kutolea huduma za afya hakina huduma za upimaji wa sampuli za makohozi, sampuli hizohufungashwa na kusafirishwa kwenda kwenye kituo cha upimaji. Slide 12	

HATUA YA NNE: Uandaaji na usafirishaji wa sampuli za makohozi (Dakika 5)

Slide 13

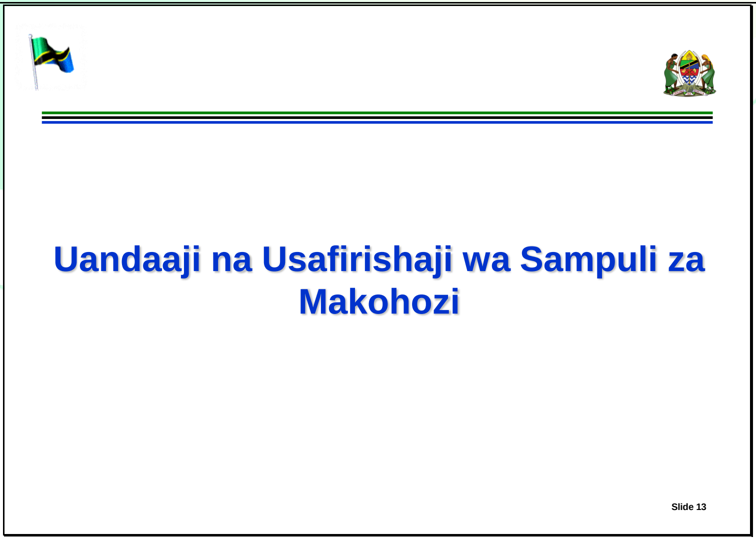

Slide 14

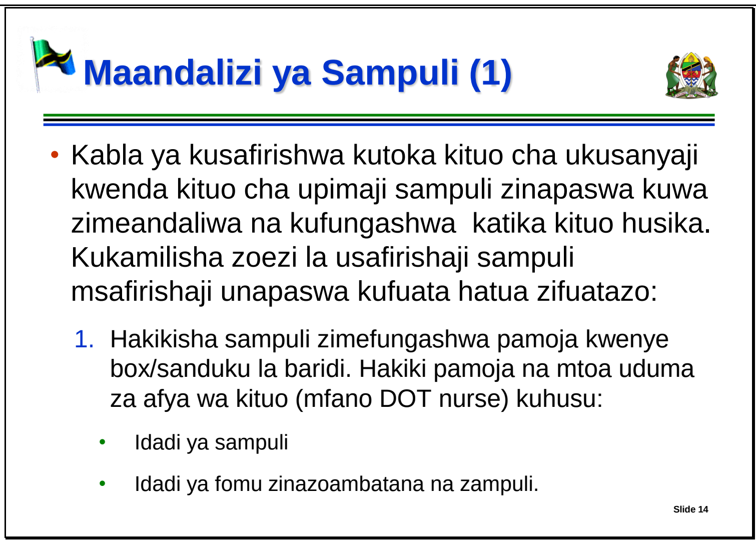

Slide 15

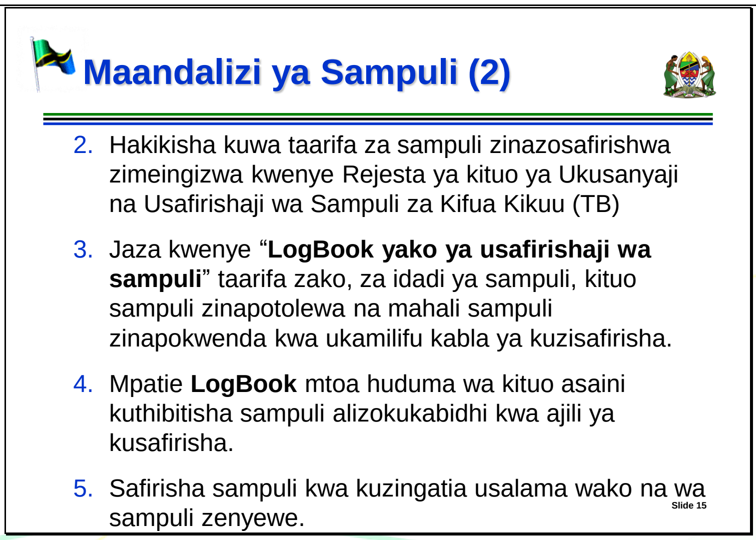

HATUA YA TANO: Uwasilishaji wa sampuli kwenye kituo cha upimaji (Dakika 20)

Slide 16	**Uwasilishaji wa Sampuli Kwenye Kituo cha Upimaji na Urudishaji wa Majibu** Slide 16	
Slide 17	**Uwasilishaji wa Sampuli (1)** • Baada ya kufikisha sampuli kwenye kituo cha upimaji unapaswa kukabidhi sampuli kwa mtaalamu wa maabara. Pia, kupokea majibu ya sampuli zilizowasilishwa siku za nyuma ili kurudisha kwenye kituo cha ukusanyaji sampuli. • Kukamilisha zoezi la uwasilishaji wa sampuli msafirishaji unapaswa kufuata hatua zifuatazo: 1. Hakikisha usalama wa sampuli kwenye box/sanduku la baridi baada ya kufika kwenye kituo. • Hakiki usalama wa sampuli pamoja na Mtaalamu wa Maabara wa kituo cha upimaji Slide 17	
Slide 18	**Uwasilishaji wa Sampuli (2)** • Ikiwa sampuli zimemwagika au kuvuja nje ya boxi la kufungashia, chukua tahadhari wakati wa kushusha kwa kufuata kanuni za kudhibiti maambukizi. Omba mipira ya mkononi (gloves) kwa mtaalamu wa maabara ili kushusha mzigo wa sampuli kwa usalama. 2. Kabidhi sampuli kwa mtaalamu wa maabara; naye atazihakiki na kuzihifadhi maabara kwa hatua zinazofuata. Slide 18	

Slide 19

Uwasilishaji wa Sampuli (3)

3. Mpatie mtaalamu wa maabara “**LogBook yako ya usafirishaji wa sampuli na upokeaji majibu**” ili ajaze taarifa zake na kusaini kuthibitisha kuwa amepokea sampuli kwa idadi uliyokabidhi.
4. Mtaalamu wa maabara ataingiza taarifa za sampuli alizopokea katika **Rejesta ya upokeaji wa sampuli na utoaji wa majibu ya sampuli.** Kisha atakupatia rejesta hiyo ili ujaze taarifa zako kuthhibitisha idadi ya sampuli ulizofikisha. (Jina lako na Sahihi yako)

Slide 19

Slide 20

Uwasilishaji wa Sampuli (4)

5. Mtaalamu wa baabara pia atakukabidhi majibu ya sampuli zilizowasilishwa awamu iloyopita.
   - Hakiki idadi ya majibu uliyopokea kisha saini katika **Rejesta ya upokeaji wa sampuli na utoaji wa majibu ya sampuli.**
   - Jaza taarifa za majibu uliyopokea katika “**LogBook yako ya usafirishaji wa sampuli na upokeaji majibu**”, Saini na mpatie mtaalu wa maabara pia asaini ili kuthibitisha idadi ya majibu ya sampuli utakayorejesha katika kituo cha kupokelea sampuli.
   - Safirisha majibu ya sampuli kwa kuzingatia usalama wako na usiri wa taarifa za wagonjwa/ wahisiwa wa TB.

Slide 20

Slide 21

Uwasilishaji wa Sampuli (5)

- Baada ya kufikisha majibu katika kutuo cha ukusanyaji wa sampuli
  - Kabidhi majibu kwa mtoa uduma za afya wa kituo (mf. DOT nesi)
  - Mtoa uduma za afya wa kituo atakupatia Rejesta ya kituo ya Ukusanyaji na Usafirishaji wa Sampuli za Kifua Kikuu (TB) ili usaini.
  - Kama ulisafirisha sampuli kwa kutumia sanduku la baridi, kabidhi sanduku hilo kwa mtoa huduma kisha saini kwenye rejesta.

Slide 21

Slide 22	**Umuhimu wa Mrejesho wa Majibu ya Mhisiwa wa Kifua Kikuu kwa Mhudumu wa Afya** • Msingi mkuu wa kuzuia maambukizi ya kifua kikuu katika ngazi ya jamii ni kuwagundua wagonjwa mapema • Kutoa tiba sahihi ambayo pia hupunguza vifo vitokanavyo na kifua kikuu • Hivyo ni muhimu kwa msafirishaji wa sampuli kutoa mrejesho wa majibu ya wahisiwa mapema katika kituo cha kukusanyia sampuli ili mgonjwa apewe huduma stahiki mapema Slide 22	

HATUA YA SITA: Nyenzo zinazojazwa taarifa za usafirishaji wa sampuli na majibu ya upimaji (Dakika 25)

Slide 23	**Nyenzo (Fomu) Zinazojazwa Taarifa za Usafirishaji wa Sampuli na Upoakeaji wa Majibu** Slide 23	
Slide 24	**Rejesta ya Kituo ya Ukusanyaji na Usafirishaji wa Sampuli za Kifua Kikuu (TB)** • Rejesta hii hujazwa taarifa za ukusanyaji wa sampuli za TB zinazotarajia kusafirishwa kwenda kituo cha upimaji. • Rejesta hii hujazwa na mtoa uduma za afya katika kituo cha kutolea uduma. • Hujazwa kila mara sampuli mpya inapokusanywa kutoka kwa mhisiwa wa TB au sampuli inapoletwa na CHW. Slide 24	**WAELEZE** washiriki matumizi ya Rejesta ya kituo ya ukusanyaji na usafirisaji wa sampuli.

Slide 25

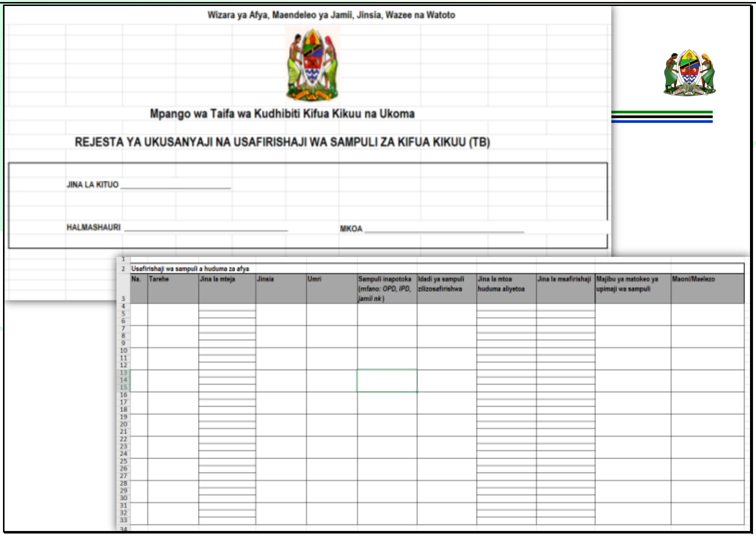

WAELEKEZE washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 11.1 ukurasa wa 172 wa kitabu cha mshiriki

Slide 26

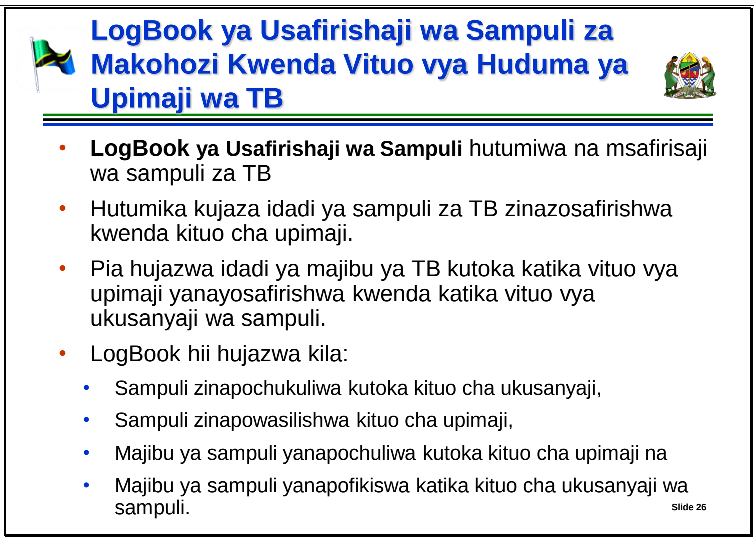

WAELEZE washiriki matumizi ya **LogBook ya Usafirishaji wa Sampuli**

Slide 27

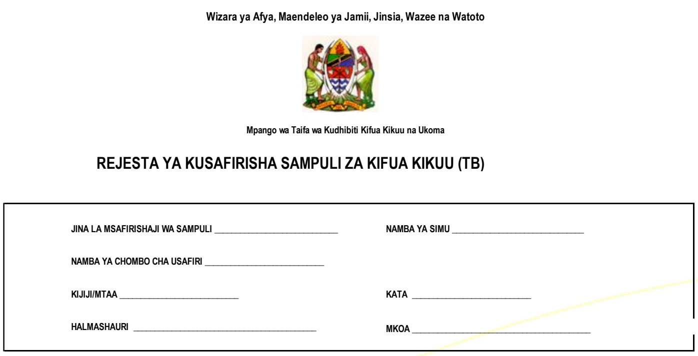

WAELEKEZE washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 11.2 ukurasa wa 173 wa kitabu cha mshiriki

Slide 28	**Ujazaji wa LogBook ya Usafirishaji wa Sampuli (1)**
	• Jaza logBook ya usafirisaji wa sampuli ya makohozi kwa usahihi
	• Kujaza fuata hatua zifuatazo
	  • Sehemu ya 1 – Taarifa za Msafirisaji
	    • Jaza taarifa za awali za msafirishaji wa sampuli (Taarifa zako)
	    • Jaza tarifa hizo wakati wa kuchukua sampuli ili kuzisafirisha
	  • Sehemu ya 2 – Taarifa ya sampuli zinazosafirishwa
	    • Hakiki kisha jaza taarifa za idadi ya sampuli zinazosafiriswa kwenda kutuo cha upimaji, mpatie mtoa uduma za afya wa kituo athibitise na asaini kwenye logBook yako.
	Slide 28
		WAELEKEZE vipengele vyote vilivyopo katika nyenzo hii na aina ya taarifa zinazohitajika katika kila kipengele.
		
		WAELEZE washiriki namna ya kujaza nyenzo hii kila kipengele, huku washiriki wakifuatilia kupitia nyenzo waliyopewa
		
		RUHUSU washiriki kuuliza maswali **JIBU** maswali kama yatakavyoulizwa

Slide 29	**Ujazaji wa LogBook ya Usafirishaji wa Sampuli (2)**
	• Sehemu ya 3 Tarifa za sampuli zilizopokelewa kituo cha upimaji
	  • Baada ya sampuli kufikishwa kituo cha upimaji hakiki sampuli hizo pamoja na mtoa huduma wa kituo, kisha mpatie asaini LogBook.
	• Sehemu ya 4 – Taarifa za majibu yanayorudishwa kituo cha ukusanyaji sampuli.
	  • Hakiki idadi ya majibu yatakayorudishwa katika kituo cha ukusanyaji.
	  • Jaza idadi ya majibu kwenye logbook na mpe mtoa huduma wa kituo cha upimaji asini kuthibitisha.
	Slide 29	

Slide 30	**Ujazaji wa Logbook ya Usafirishaji wa Sampuli (3)**
	• Sehemu ya 5 – Taarifa za majibu yaliyopokelewa kituo cha ukusanyaji sampuli.
	  • Baada ya kufikisha majibu kwenye kituo cha ukusanyaji wa sampuli, hakiki idadi ya majibu yaliyorudishwa pamoja na mtoa huduma wa kituo.
	  • Mpe LogBook asaini kuthibitisha idadi ya majibu yaliyorudishwa.
	  • Toa tarifa nyingize kuhusu usafirishaji na ufikishaji wa sampuli katika kituo cha kutolea huduma za upimaji.
	Slide 30	

Slide 31	**Rejesta ya Upokeaji wa Sampuli na Utoaji wa Majibu ya Sampuli Katika Vituo vya Upimaji wa TB** • Rejesta ya Upokeaji wa sampuli na utoaji wa majibu katika vituo vya upimaji hutumika kujaza taarifa (idadi) za sampuli zilizopokelewa kutoka kwa msafirishaji. • Rejesta hii pia hujazwa idadi ya majibu ya sampuli yanayorudishwa kwenye kituo cha ukusanyaji wa sampuli. • Rejesta hii hujazwa kila mara sampuli zinapowasilishwa na majibu yanacukuliwa kurudishwa kwenye kituo cha ukusanyaji. • Rejesta hii hujazwa na mtaalamu wa maabara Slide 31	**WAELEZE** washiriki matumizi ya Rejesta ya upokeaji wa sampuli katika vituo vya upimaji wa TB
Slide 32	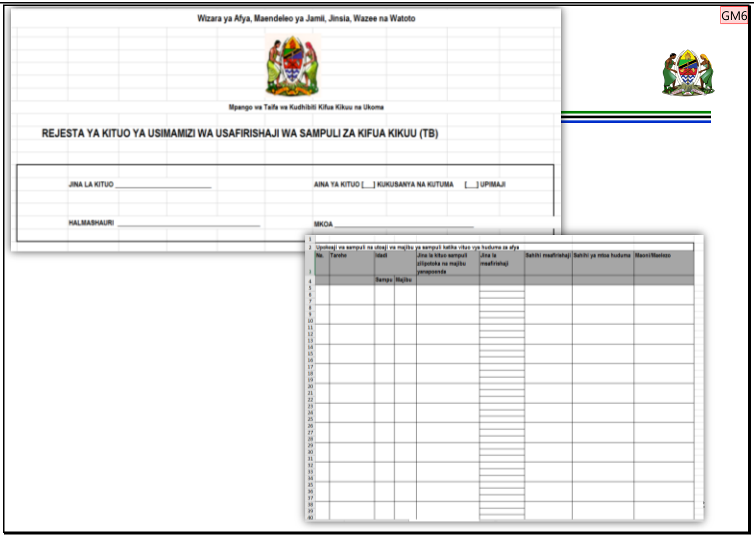	**WAELEKEZE** washiriki wafungue vitabu vya washiriki, kitendea kazi 11.3 ukurasa wa 175 wa kitabu cha mshiriki

HATUA YA SABA: Tathmini (Dakika 3)

<table>
<tr><td>Slide 33</td><td>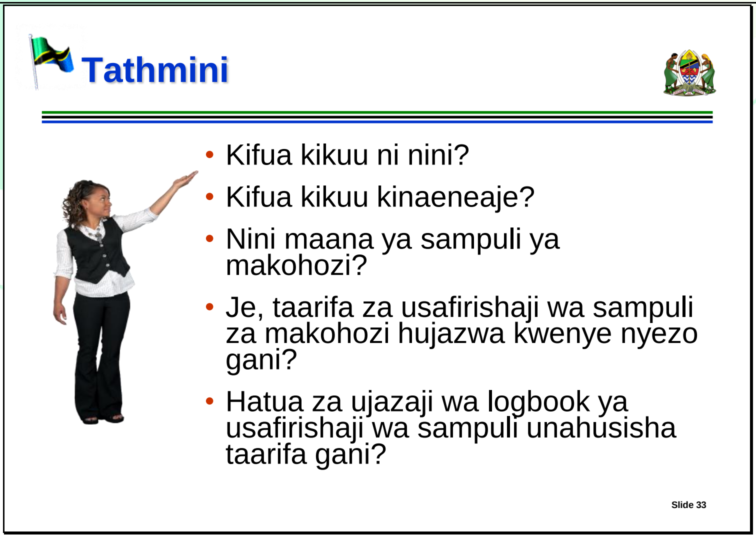
</td><td></td></tr>
<tr><td>Slide 34</td><td>
</td><td></td></tr>
</table>

KITENDEA KAZI No 11.1: Rejesta ya Ukusanyaji na Usafirisaji wa Sampuli za TB

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto

Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

REJESTA YA UKUSANYAJI NA USAFIRISHAJI WA SAMPULI ZA KIFUA KIKUU (TB)

JINA LA KITUO ___________________________

HALMASHAURI ____ MKOA _______________________________________

Usafirishaji wa sampuli a huduma za afya											
Na.	Tarehe	Jina la mteja	Jinsia	Umri	Sampuli inapotoka (*mfano: OPD, IPD, jamii nk*)	Idadi ya sampuli zilizosafirishwa	Jina la mtoa huduma aliyetoa	Jina la msafirishaji	Majibu ya matokeo ya upimaji wa sampuli	Maoni/Maelezo	

KITENDEA KAZI No 11.2: LogBook ya Usafirishaji wa Sampuli

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto

Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

REJESTA YA KUSAFIRISHA SAMPULI ZA KIFUA KIKUU (TB)

JINA LA MSAFIRISHAJI WA SAMPULI ______________________ NAMBA YA SIMU ________________________

NAMBA YA CHOMBO CHA USAFIRI ______________________

KIJIJI/MTAA ______________________ KATA ______________________

HALMASHAURI ________________________________ MKOA ________________________________

Sehemu A: Taarifa za kituo sampuli zinapotoka				Sehemu A: Taarifa za kituo sampuli zinapotoka			
Na.	Jina la kituo	Jina la mtumaji	Namba ya simu (*weka zaidi ya namba moja*)	Na.	Jina la kituo	Jina la mtumaji	Namba ya simu (*weka zaidi ya namba moja*)
1				11			
2				12			
3				13			
4				14			
5				15			
6				16			
7				17			
8				18			
9				19			
10				20			

Sehemu B: Taarifa za kituo sampuli zinapoenda (maabara za upimaji)				Sehemu B: Taarifa za kituo sampuli zinapoenda (maabara za upimaji)			
Na.	Jina la kituo	Jina la mpokeaji	Namba ya simu (*weka zaidi ya namba moja*)	Na.	Jina la kituo	Jina la mpokeaji	Namba ya simu (*weka zaidi ya namba moja*)
1				4			
2				5			
3				6			

Usafirishaji wa sampuli na uchukuaji wa majibu katika vituo vya huduma za afya										
Na.	Tarehe	Aina	Jina la kituo kinachotoa	Idadi iliyotolewa	Sahihi ya mtoa huduma aliyetoa	Jina la kituo kinachopokea	Idadi iliyopokelewa	Sahihi ya mtoa huduma aliyepokea	Sahihi ya msafirishaji	Maoni/Maelezo
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								
		Sampuli								
		Majibu								

KITENDEA KAZI No 11.13: Rejesta ya Kituo cha Usimamizi wa Usafirisaji wa Sampuli za TB

Wizara ya Afya, Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wazee na Watoto

Mpango wa Taifa wa Kudhibiti Kifua Kikuu na Ukoma

REJESTA YA KITUO YA USIMAMIZI WA USAFIRISHAJI WA SAMPULI ZA KIFUA KIKUU (TB)

JINA LA KITUO ___________________________ AINA YA KITUO [ ] KUKUSANYA NA KUTUMA [ ] UPIMAJI

HALMASHAURI ____ MKOA ____

Upokeaji wa sampuli na utoaji wa majibu ya sampuli katika vituo vya huduma za afya								
Na.	Tarehe	Idadi		Jina la kituo sampuli zilipotoka na majibu yanapoenda	Jina la msafirishaji	Sahihi msafirishaji	Sahihi ya mtoa huduma	Maoni/Maelezo
		Sampu	Majibu					

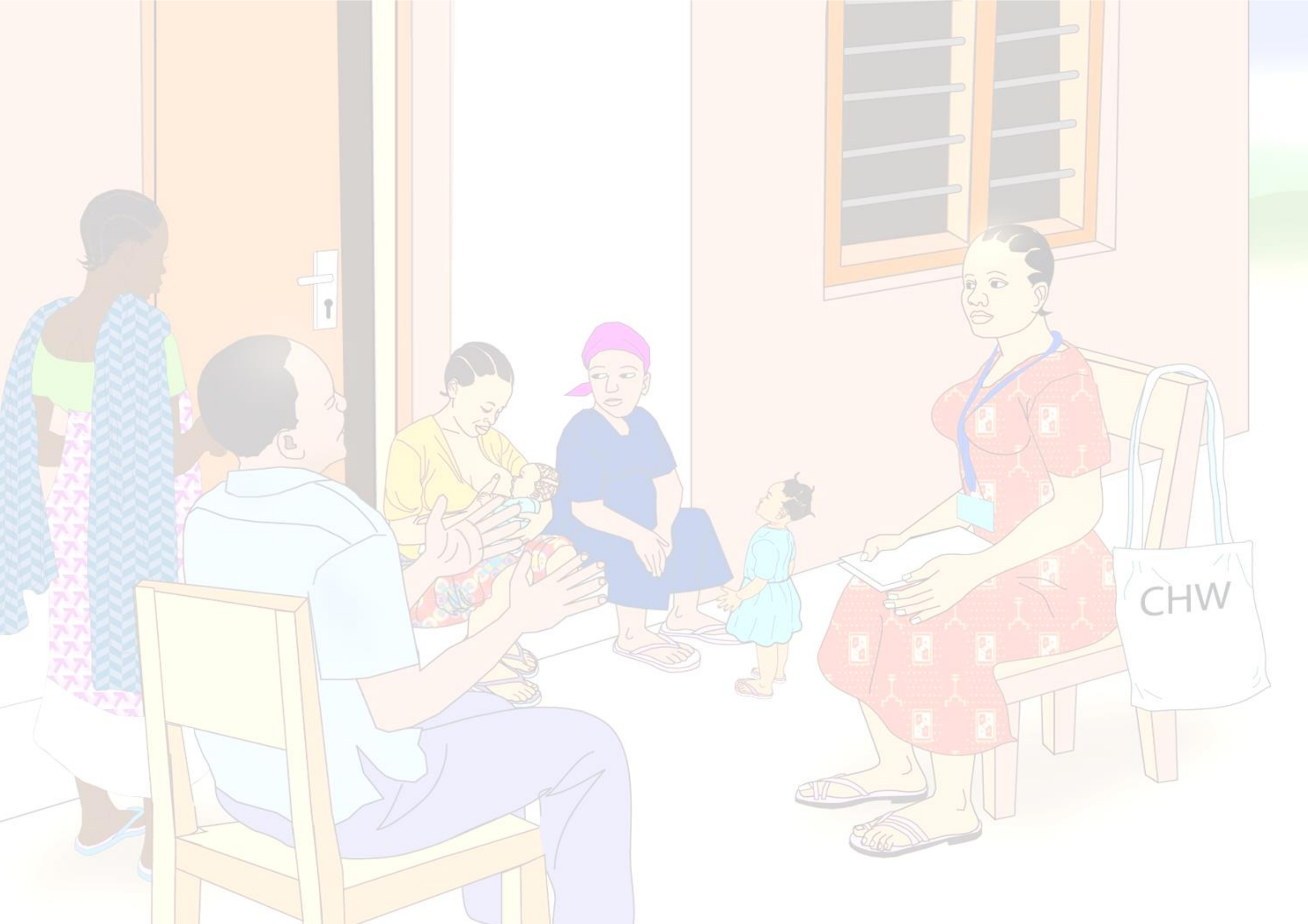
CHW